

MLADI IN KULTURA

Dober sad je rodila pobuda domačih slavistov, naj bi letos ne brali za obletnico Prežihove smrti šolarjem po koroških občinah branja in potovanja prenaveličani pisatelji, ampak tisti šolarji in dijaki, ki se sami poskušajo s pisanjem. Izbor najboljšega, kar so mladi napisali, namreč preseneča s svežino in kvaliteto ter potrjuje večkrat zasluteno resnico, da nam na šolah rastejo leto za letom mladi rodovi, sposobnejši od onih pred dvajsetimi leti, ker rastejo v ugodnejših razmerah, dozorevajo prej, obkroženi z manj tabuji in ker so samo telesno v celoti na Koroškem, duhovno pa napol svetovljani, ker jim radio, televizija in revije prinašajo podobe in probleme sveta vsak dan na dom.

In če je torej osrednja proslava kulturniškega februarja tako oprta na mlade, tedaj bi moralo zrasti spoznanje, da tarnanje o pomanjkanju kulturnikov ni popolnoma upravičeno. Gre kvečjemu za nesporazum o načinu zblizanja starejših z mladimi ter za oblike kulture, ki jih gojimo pri nas že kar 50—70 let in je vprašanje, če so za mlade zelo privlačne. Nikakor pa ne more biti nesporazuma o tem, ali mladi so za kulturo ali ne.

Treba si je namreč enkrat za spremembo za številkami predstavljati žive ljudi. In če vemo, da je nekaj sto mladih s kolokvijem potrdilo prebranih nekaj tisoč knjig, potem je bila brez pritiska opravljena velika kulturna akcija. Gre torej le za kontinuiteto dela v času, ko tak mlad, kulture željan človek, zapusti šolo in običajno izgine v boju za kruh šolnikom izpred oči, pred kulturniki pa se nikoli ne pojavi.

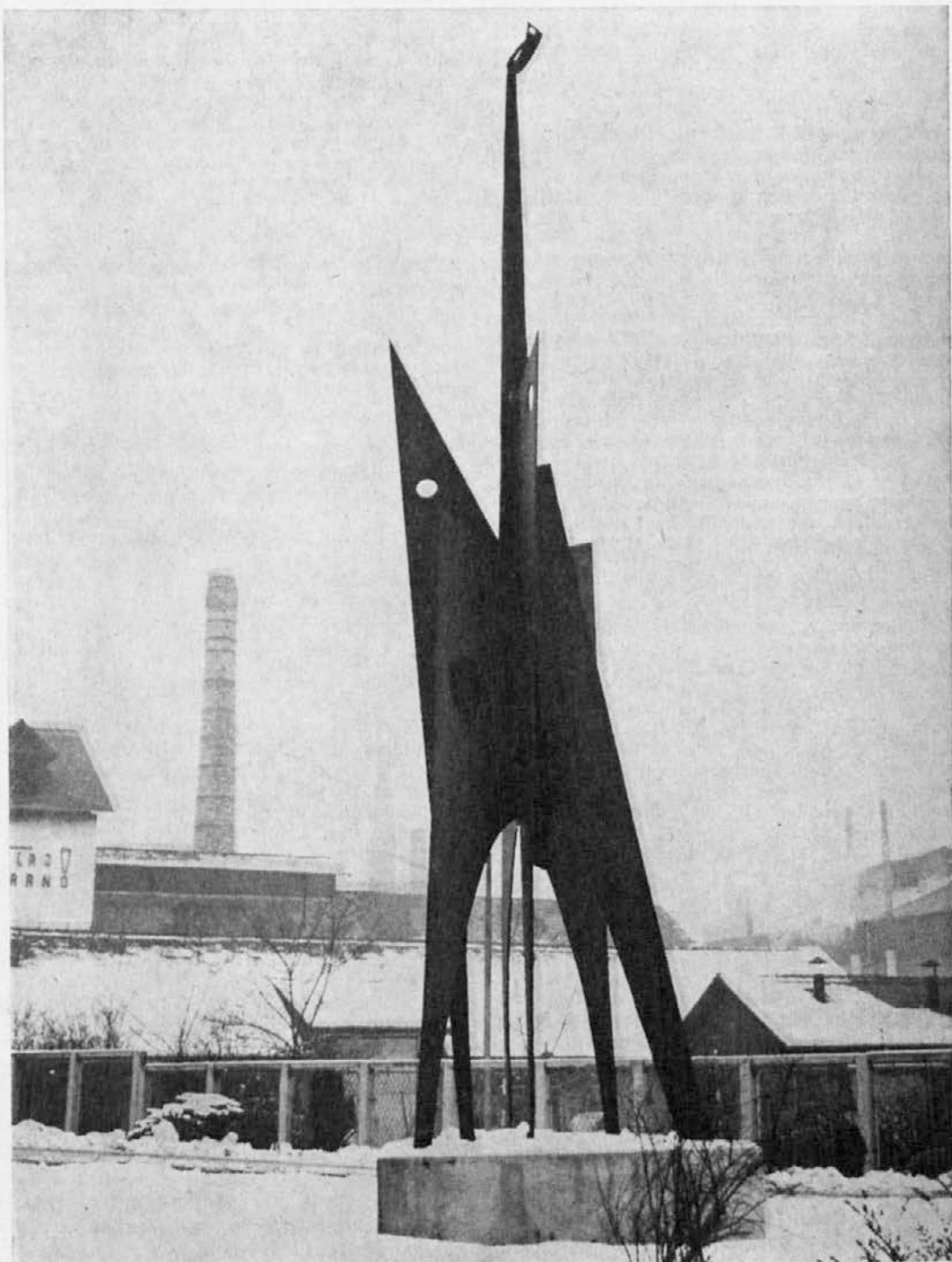
Morda je treba tu odpraviti še en nesporazum: nihče ne želi stotin otrok spreminjati v kulturnike, ampak v kulturne ljudi, ki bi jim bile knjige, slike in pesmi to, kar jim je milo in zobna ščetka, torej vsakdanja potreba in pripomoček za higieno duše in srca.

IZ VSEBINE

Z zasedanja delavskega sveta — Iz dejavnosti sindikata — Varnost povsod — Vprašanja in odgovori — Iz dela kolegijskih organov — Krepiti medsebojne vezi — Kulturna kronika — Ravenski dirigenti — Športne vesti

Ne večje ali manjše število kulturnikov, ampak čimvečje število kulturnih ljudi je smisel kulture. In če bi kdaj dosegli to iluzorno oddaljeno kultiviranost ljudi pri nas, bodo imeli obiski opernih

pevcev, pisateljev in slikarjev le funkcijo prijetnega obiska, ki ga sprejmemo z vso potrebno gostoljubnostjo in veseljem, vendar nam ne morejo odkriti Amerike, ne morejo nam prinesiti receptov, ker jih ne bomo potrebovali, ker nobena panoga umetnosti ni sama sebi namen, namen je zmeraj le zdravje duha in telesa, torej kultiviranost ljudi.

Simbol miru

Zasedanja delavskega sveta

Na zasedanju meseca januarja je delavski svet obravnaval rezultate inventure za lansko leto, razpravljal o predlaganih dopolnitvah nekaterih pravilnikov, opravil imenovanje delavcev na razpisana delovna mesta individualnih izvršilnih organov in vodilnih delavcev, ob zaključku pa zaradi prehoda na tekoči obračun OD obravnaval še možnost in način izplačila zaostanka OD, ki se pojavlja zaradi dosedanjega načina obračuna.

V poročilu o organizaciji, poteku in rezultatu inventure je bilo povedano, da je bila tako v tovarni kakor tudi v počitniškem domu opravljena s stanjem na dan 30. novembra 1971. Za izvedbo popisa je bilo imenovanih 155 komisij s 482 udeleženci. Po oceni centralne komisije za inventuro so vse popisne komisije svoje delo opravile v redu. Nekoč več težav je bilo pri popisu materiala za mehanske obrate, ker so nekatera skladišča na prostem in je material zapadel sneg. Na splošno pa je bila inventura opravljena bolje kot v prejšnjih letih, kar dokazuje tudi končni rezultat ugotovljenih viškov in manjkov posameznih vrst materiala.

Pri predlogih za dopolnitev posameznih pravilnikov je bilo rečeno, da se predloga pravilnika o delitvi OD in pravilnika o regresu za letni dopust nanašata na enotno ureditev te materije, medtem ko se predlagane dopolnitve pravilnika o medsebojnih delovnih razmerjih nanašajo na uskladitve s pravilnikom o delovnih razmerjih ZP, dopolnitve pravilnika o knjigovodstvu pa so opravljene skladno z zakonskimi predpisi na zahtevo SDK.

V nadaljnji razpravi je bil delavski svet seznanjen s poročilom komisije za razpis delovnih mest individualnih izvršilnih organov in vodilnih delavcev. Povedano je bilo, da je bilo razpisanih v javnih sredstvih za informiranje 8. januarja letos pet delovnih mest. Rok za prijavo je potekel 22. januarja. Na vsako od razpisanih delovnih mest je prispela samo po ena prijava. Komisija je ugotovila, da prijavljeni kandidati izpolnjujejo razpisne pogoje, zato jih je v skladu z določbami statuta in razpisom predlagala delavskemu svetu v izvolitev oziroma imenovanje. Skladno z razpisom in imenovanjem ter sprejeto reorganizacijo tovarne so nastale tudi spremembe pri dosedanjih podpisnih pooblaščenjih oziroma obsegu njihovih podpisnih pooblastil. Z namenom, da bi poslovanje lahko potekalo nemoteno, je bil delavskemu svetu posredovan predlog za spremembo obsega podpisnih pooblastil za nekatere dosedanje podpisne pooblaščenice, predlagano pa tudi, da se za podpisna pooblastila na novo pooblastita direktor enote metalurške proizvodnje in direktor enote mehanske obdelave.

Po sklepu naših samoupravnih organov imamo imovino naše tovarne zavarovano pri zavarovalnici Sava v Ljubljani. Zavarovalnica pa nas je meseca oktobra lani obvestila, da so se pogoji za zavarovanje s cenikom vseh zavarovalnic za letošnje leto spremenili. Medtem ko pri zavarovanju obratovalnega zastoja in pri vplomnem zavarovanju ni posebnih sprememb, pa so nastale precejšnje spremembe pri požarnem zavarovanju, predvsem pa pri zavarovanju rizika poplav. Predlagano je zato bilo, da zaradi nastalih sprememb delavski svet odobri spremembe v imovinskem zavarovanju. Zaradi občutnega povišanja in ker se je bistveno zmanjšala nevarnost za poplave naših objektov, je bilo predlagano, da se v bodoče opusti rizik zavarovanja osnovnih sredstev zaradi poplav in rizik dodatnega zavarovanja za stroške iskanja kraja škode na vodih pod zemljo, v zavarovanje pa naj bi se dodatno vključila škoda, ki nastane zaradi izlitja žareče mase. To dodatno zavarovanje je razporejeno v drugi nevarnostni razred z upoštevanjem 20-odst. doplačila na podlagi zavarovanja za zaloge.

Precej živahna in na trenutke polemična je bila razprava o načinu in možnosti izplačila zaostanka OD iz lanskega leta, ki je nastal zaradi prehoda na tekoči obračun OD v letošnjem letu. Člani delavskega sveta so bili seznanjeni tako s stališči in predlogi, ki so bili do tega problema izoblikovani na TO sindikata, opozorjeni pa tudi na probleme, ki so se že pojavili ali pa se še bodo.

Končno so bili člani delavskega sveta pri poročilu o izvršitvi sklepov prejšnjega zasedanja seznanjeni, da je bila v predlogu izračuna in razporeda delovnih in dela prostih dni, ki jim je bil dostavljen, za zaposlene, ki delajo v neprekinjenem tehnološkem procesu — štirih izmenah, za delo na dan državnih praznikov pomota, in da se to določilo pravilno glasi:

»Ker morajo po razporedu druge dneve državnih praznikov — 3. januarja, 27. aprila, 4. in 22. julija ter 1. novembra biti redno na delu, se jim delo za navedene dneve plača kot delo na dan državnih praznikov, kot je to določeno v 5. in 6. odstavku 41. člena pravilnika o delitvi OD.«

Po razpravi posameznih predlogov, ki so bili predmet obravnave, je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Potrdi se poročilo o organizaciji, poteku in rezultatu inventure ter odobri:

— dovoli se knjiženje ugotovljenih viškov osnovnih sredstev v višini 911.900 din po nabavni vrednosti oziroma 717.336 din po sedanjih vrednostih v dobro skladom,

— odpis ugotovljenih neizterljivih terjatev v skupnem znesku 357.234,55 din, in sicer:

209.292,46 din v breme izrednih stroškov, 12.750,00 din v breme sklada skupne porabe, 135.191,90 din v breme poslovnega sklada

— dovoli se knjiženje ugotovljenih viškov pri zalozah razreda 3, ki so bila popisana v 4., 5. in 6. turnusu in dovoli knjiženje zneska 69.637,68 din v breme izrednih stroškov, 141.582,63 din v dobro dohodkom,

— dovoli se knjiženje ugotovljenih viškov pri zalozah polproizvodov v dobro drugim dohodkom v znesku 16.714.188,38 din in manjkov v znesku 18.149.315,41 din v breme izrednih stroškov,

— dovoli se knjiženje ugotovljenih viškov pri zalozah gotovih izdelkov v znesku 5.927.033,74 din v dobro dohodkom in 6.670.558,31 din v breme izrednih stroškov,

— dovoli se knjiženje inventurnih viškov pri zalozah gotovih izdelkov na konsignaciji v znesku 36.437,05 din v dobro drugim dohodkom in 1.966,74 din mankov v breme izrednih stroškov,

2. Potrdi se poročilo o organizaciji, po in rezultatu inventure v počitniškem domu v Portorožu in dovoli:

— knjiženje ugotovljenih viškov pri osnovnih sredstvih v znesku 2925 din v dobro skladom,

— knjiženje ugotovljenega viška pri drobnem inventarju v znesku 154,10 din v dobro drugim dohodkom,

— knjiženje ugotovljenega manka v znesku 1.101,17 din v breme izrednih stroškov,

— odpis izranžiranih osnovnih sredstev v znesku 2.430,67 din,

— odpis iztrošenega inventarja v znesku 1.854,59 din.

3. V predlaganem besedilu se potrjuje spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi OD.

4. V predlaganem besedilu se potrjuje pravilnik o regresu za letni dopust.

5. Potrjuje se spremembe in dopolnitve pravilnika o medsebojnih delovnih razmerjih z dopolnitvijo:

— ob upoštevanju, da imamo v naši tovarni uveden 42-urni delovni teden,

tako da delamo pet dni v tednu po 8 ur in da se po določbah 154. člena TZDR šesti dan v tednu glede uveljavljanja pravic iz dela (letni dopust, otroški dodatek in drugo) šteje, kot da bi ga delavec prebil na delu, razpredelnico, v kateri je ob upoštevanju skupne delovne dobe in težavnosti stopenj (pogojev dela) določeno število dni rednega letnega dopusta, izvršiti izračun dejanskega števila pripadajočih dni letnega dopusta na način, ki je določen v 2. odstavku 12. člena predloga. Tabela s tako izračunanim in ugotovljenim dejanskim številom pripadajočega letnega dopusta v posamezni skupini in težavnostni stopnji je dostaviti vsem vodstvom obratov in obračunom.

— Ugotovljeno število dni letnega dopusta je podlaga, na katero se prišteje pripadajoči dodatni dopust, na katerega so zaposleni morali upravičeni po drugih kriterijih,

dopolniti se točki c in č 8. člena, tako da pripada:

d) delovnemu invalidu s telesno okvaro od 30 do 50 odst. 2 dni,

e) delovnemu invalidu s telesno okvaro od 60 odst. dalje 3 dni,

— dopolni se 2. odstavek čl. 79/a, tako da se glasi:

— udeležba NOB od 1942. leta 4 dni,

— udeležba NOB od 1943. leta 3 dni,

— udeležba v NOB od 1944. leta 2 dneva.

6. V predlaganem besedilu se potrjuje spremembe in dopolnitve pravilnika o knjigovodstvu.

7. Upošteva se razpis delovnih mest ter predlog komisije za razpis delovnih mest individualnih izvršilnih organov in vodilnih delavcev, se v smislu 135. člena statuta tovarne imenujejo:

— za direktorja enote metalurške proizvodnje Milan Dobovišek, dipl. inž. metalurgije, do sedaj zaposlen na delovnem mestu vodja sklopa obratov jeklarne,

— za direktorja enote mehanske obdelave Jože Geršak, dipl. inž. strojništva, do sedaj zaposlen na delovnem mestu vodja sklopa SMO,

— za direktorja sektorja za gospodarjenje Janez Znidar, do sedaj zaposlen kot v. d. direktorja APS,

— za direktorja službe za tehnični razvoj in razširitev tovarne Jože Borštner, dipl. inž. metalurgije, do sedaj zaposlen na delovnem mestu vodja sklopa TPO,

— za direktorja tehničnih služb Ferdo Medl, dipl. inž. strojništva, do sedaj zaposlen na delovnem mestu šefa sklopa VEO.

8. Delavci, ki so bili imenovani na našeta delovna mesta, morajo vsak za svoje področje dela pripraviti program dela, o izpolnitvi katerega bodo morali poročati organom upravljanja.

9. V zvezi s sprejeto organizacijo tovarne in imenovanjem delavcev na delovna mesta se potrjuje predlagane spremembe podpisnih pooblaščenic in obsega podpisnih pooblastil.

10. Z veljavnostjo od 1. januarja 1972 dalje se potrjuje sprememba v premoženjskem zavarovanju.

11. V zvezi z razpravo o možnosti in načinu izplačila zaostanka OD iz lanskega leta mora strokovna služba za vse zaposlene ugotoviti višino zaostanka. Višina pripadajočega zneska iz naslova dodatka za stalnost, gibljivega dela, pri premijskih upravičenostih pa tudi premije, je napisati na posebne listke, ki jih je ob izplačilu 15. februarja priložiti v izplačilne kuverte.

Iz dejavnosti sindikata

Zadnja seja tovarniškega odbora sindikata je bila posvečena predvsem delovanju naše organizacije pri razreševanju socialne problematike. Uvodne misli je podal predsednik sindikata tov. Ivan Kugovnik, ki je menil, da je potrebno spregovoriti o dosedanjih naporih pri odkrivanju in reševanju problemov s tega področja, ki so glede na čas in gospodarske spremembe postali vse pozornosti vredni. Ob

skrbni za čim boljše gospodarjenje smo vse preveč pozabljali na probleme delavcev in vprašanja, ki so s tem ozko povezana.

Razprave o zmanjševanju socialne diferenciacije in naporih za oblažitev življenjskih razmer posameznikov, predvsem pa družin z nizkimi skupnimi dohodki, so nam potrdili pravilnost stališč, za katera se je zavzemala in se bo tudi naprej zavzemala naša organizacija. Organi sindika-

ta so često razpravljali o najmanjših osebnih dohodkih, kar še posebno aktualno postane takrat, ko se razpravlja o nadomestilih osebnih dohodkov v času bolniškega staleža. Analize kažejo, da nadomestila za nezmožnost za delo zaradi bolezni padejo tudi pod 200 din dohodka na družinskega člana. Osebnih dohodki se v času bolniškega staleža znižajo na okoli 63 odst. v primerjavi z rednimi mesečnimi prejemki delavca na delovnem mestu pred nastopom bolniškega staleža. Poprečna nadomestila znašajo 1040 din, kar pomeni za štiričlansko družino 260 din na družinskega člana. Ti podatki predstavljajo poprečje za našo tovarno v enajstih mesecih minulega leta. V primerjavi z življenjskimi stroški, ki so za mesec november 1971 bili v višini 1.720,85 din za štiričlansko družino oziroma 430 din na družinskega člana, pomeni padec za 170 din ali za 40 odst. Prav posebno pozornost zaslužijo ti podatki iz razloga, ker se v našem podjetju procentualno znižuje število dni bolezni.

Na podlagi konkretnih predlogov, ki jih je sindikat dal samoupravnim organom in upravi podjetja, se že kaže stalna skrb za izvajanje tistih določil samoupravnega sporazuma, po katerih je potrebno ob polnem delovnem času in normalnem delovnem učinku doseči najmanj 800 din oziroma 1000 din mesečnih osebnih dohodkov za opravljanje fizičnega dela. Mesečno se evidentirajo vsa tista delovna mesta, na katerih se te višine ne dosegajo in se tudi pozitivno ukrepa. Najbrž, težave ne bodo v pokrivanju razlik, temveč v odkrivanju vseh tistih slabosti, zaradi katerih do takih osebnih dohodkov pride. Prav gotovo s primernejšo organizacijo dela, z razporeditvijo na drugo delovno mesto itd. najdemo način, kako z vloženim delom in boljše izkoriščenim delovnim časom priti do zadovoljivejših dohodkov.

Naslednje vprašanje v zvezi s socialno problematiko je odnos kolektiva do tistih članov naše delovne skupnosti, ki so se morali iz zdravstvenih razlogov predčasno upokojiti, in do članov družin, katerih hranitelj se je v tovarni smrtno ponesrečil. Podatki sicer kažejo, da v našem podjetju glede na skupno število zaposlenih pada procent bolniškega staleža, da pa imamo ob tem vedno več takih, ki so zaradi nezgod v podjetju ali zaradi poklicnega obolenja postali invalidi in se morali predčasno upokojiti ponavadi s skromno pokojnino. Na drugi strani pa imamo tudi vedno več takih družin, katerih hranitelj se je v tovarni smrtno ponesrečil. Gre torej za to, da bi sprejeli določena stališča glede odnosov in skrb za vse tiste prizadete otroke, katerih očetje oziroma matere so v našem podjetju utrpeli težjo nezgodo, katere posledica je bila predčasna upokojitev, oziroma so se smrtno ponesrečili. Glede tega je sindikat organom samoupravljanja predlagal naslednje:

— V času obveznega šolanja bi bilo treba prizadetim otrokom dodeliti vsakoletno pomoč za nabavo šolskih potrebščin.

— V času šolanja na srednjih, višjih in visokih šolah bi jim bilo treba omogočiti štipendijo.

— Taki otroci naj bi imeli prednost pri vpisu v izobraževalni center na Ravnah.

— Otroci takih družin naj bi imeli prednost pri zaposlitvi v železarni Ravne.

Pri tovarniškem odboru sindikata je formirana posebna komisija, ki se ukvarja s prošnjami, pritožbami in socialno problematiko naših članov. Ugotavljamo, da je spričo razmer, v katerih se nahajamo, vedno več delavcev, ki predvsem v času bolniškega staleža zaidejo v materialne težave in se obračajo na sindikat za pomoč. Omenjena komisija v vseh upravičenih primerih odobri skromne podpore, toda v minulem obdobju je število prosilcev tako naraslo, da sindikat s članarino ne bo mogel vsem ustreči. Te dejavnosti sindikata nikakor ne bi smeli zaradi denarnih problemov ukiniti, saj se naš delavec v primeru, ko njegova življenjska eksistenca pade na minimum, lahko obrne edinole na sindikat. Če smo do sedaj dodeljevali pomoči bolj na podlagi preverjanj podatkov, bi morali to v prihodnje urediti s posebnim samoupravnim aktom. V zvezi s tem je organizacija sindikata dala samoupravnim organom naslednja predloga:

— Izdelati je treba normativni akt za dodeljevanje pomoči socialno ogroženim delavcem, ki so zaposleni v našem kolektivu.

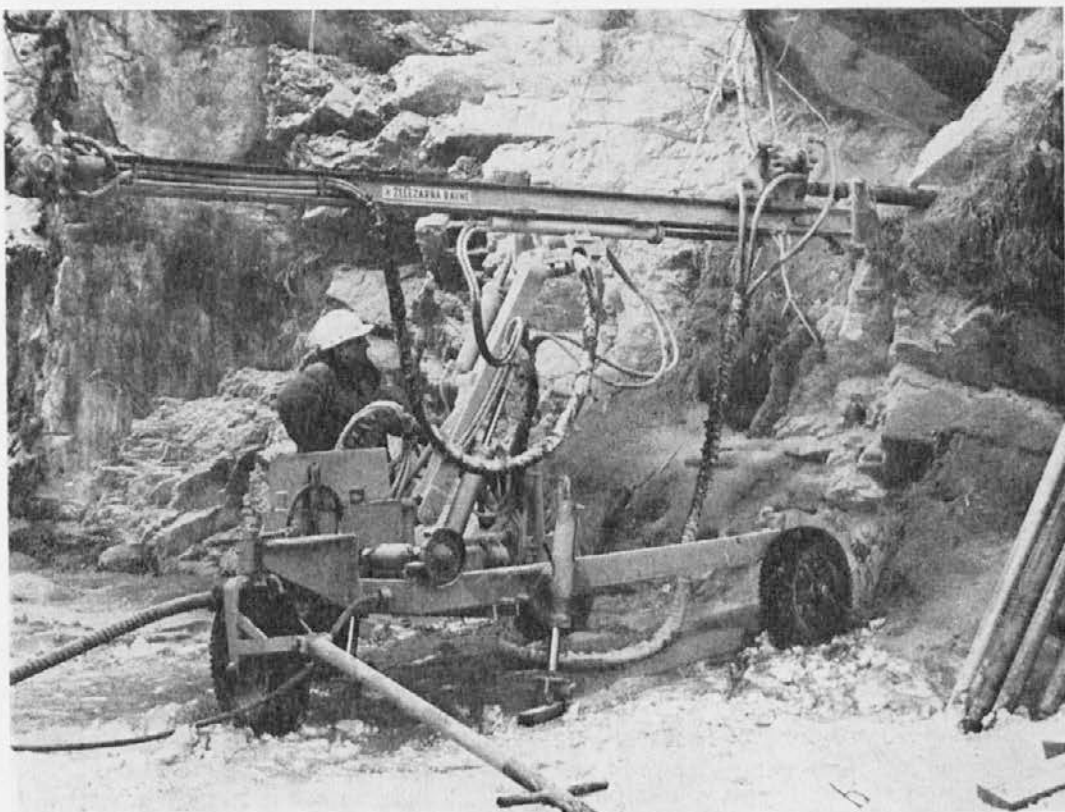
— V tovarni je treba formirati poseben sklad, iz katerega bi črpali sredstva za take pomoči in iz katerega bi finansirali tudi nujno potrebno zdraviliško zdravljenje.

V preteklem letu so tako v našem podjetju kakor širom Slovenije osnovne organizacije sindikatov razpravljale o odpravnini delavcev, ki gredo v zasluženi pokoj. O tem je spregovoril tudi III. kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, ki je bil 7. in 8. decembra 1971 v Kranju. Kongres je v sklepnem dokumentu programskih usmeritev sprejel tudi

naslednje: »Delavec pri odhodu v pokoj ali njegova družina v primeru smrti delavca prejme kot izraz solidarnosti kolektiva odpravnino v višini ene do dveh mesečnih poprečnih osebnih dohodkov na zaposlenega delavca v podjetju.« Pri obravnavi tega vprašanja imamo v mislih tudi sistem stimulacije za neprekinjeno delo, ki je pri nas že dalj časa ustaljen, in nagrajevanje minulega dela. Vsa ta tri vprašanja so med seboj ozko povezana in menimo, da bi morali samoupravni organi o njih zavzeti določena stališča.

V razpravi je sodeloval predsednik komisije za prošnje, pritožbe in socialno problematiko tov. Ivan Pungartnik, ki je poudaril, da komisija dokaj dobro dela, da pa bi morali imeti za dodeljevanje socialnih pomoči pravilnik, na podlagi katerega bi realnejše pomagali vsem tistim, ki so pomoči potrebni. Menil je, da bi morale socialne pomoči biti odvisne od dohodka na družinskega člana in časa trajanja bolniškega staleža. Svoje razmišljanje je zaključil s poudarkom, da skrb za počutje socialno ogroženih delavcev naj ne bi bila le skrb organizacije sindikata, temveč predvsem skrb samoupravnih organov in strokovnih služb v podjetju.

O najnižjih osebnih dohodkih in o problematiki v zvezi s tem je govoril tov. Filip Rožanc, vodja oddelka za osebne dohodke. Navzoče je seznanil, da 8. člen internega samoupravnega sporazuma govori o najnižjih osebnih dohodkih. Po tem se vse SOZD v ZPSŽ obvezujejo, da z izjemo najmanj zahtevnih delovnih mest (čiščenje, kurirski posli, pripravniki, enostavna administrativna dela in podobno) za polni delovni čas in za normalni delovni učinek ne bodo izplačevale mesečnega osebnega dohodka, ki bi bil nižji od 1000 din, osebnega dohodka pod 800 din pa se za polni delovni čas delavcu v nobenem primeru ne more izplačati. Na podlagi take razlage je podal konkretno stanje v našem podjetju, in sicer:

Vrtalna garnitura RGVS

Škoda

Benderadu so povedali, da je neka bogata vdova prejšnji dan umrla.

»Škoda,« je menil, »predvčerajšnjim bi bila imenitna partija.«

Obrat oddelek	Delovno mesto	OD pod 800 din/mes.			OD izpod 1000 din/mes. november
		sept.	okt.	nov.	
a) delavci po kodeksu del:					
1. topilnica	—	—	—	—	—
2. livarna	čistilka	2	—	—	—
3. valjarna	—	—	—	—	—
4. kovačnica	—	—	—	—	—
5. termična	čistilka	1	—	—	—
6. jeklovlek	čistilka	1	—	—	—
7. mehanična	čistilke brusilka	7	3	—	—
8. vzmetarna	čistilka	1	—	—	1
9. energetika	—	—	—	—	—
10. strojni remont	—	—	—	—	—
11. elektro remont	čistilke	4	—	—	—
12. gradbeni remont	pom. ind. zidar dnevničar	—	—	—	1
13. promet	—	—	—	—	1
14. TKR	čistilka	1	—	—	—
15. skladišča	—	—	—	—	—
16. špedicija	—	—	—	—	—
17. gasilci	—	—	—	—	—
18. komunalni oddelek	čistilke vrtnarski delavci	6	5	—	—
skupno po kodeksu:		23	8	—	8
b) delavci s stalno oceno:					
19.	tekači	11	11	10	—
20.	evidentičarke	7	6	6	—
21.	administratorke	8	8	5	—
22.	daktilografke	4	4	4	—
skupno s stalno oceno:		30	29	25	—
a in b skupaj:		53	37	25	8

Kot pojasnilo k tabeli je treba poudariti, da je izdelana na podlagi normalnega in rednega delovnega časa ter ob normalnem izpolnjevanju delovnih nalog, pa tudi nadomestilo za bolniški stalež v višini 80 odst. osebnih dohodkov je preračunano na 100 odst.

Za vsakega delavca na fizičnem delovnem mestu, ki ne doseže 1000 din mesečnih osebnih dohodkov, oddelek za osebne dohodke sproti opozori obratovodstva, da bi lahko na en ali drug način ukrepalo. Seveda pa pri tej problematiki okoli najnižjih osebnih dohodkov nastanejo nekatera vprašanja, o katerih se bo potrebno pametno sporazumeti. Gre predvsem za to, ali lahko delo na določenih delovnih mestih, katerega direktno ne imenuje interni samoupravni sporazum, smatramo za fizično delo ali ne (vrtnarski delavci, dnevničarji itd.).

O teh in vrsti drugih problemov s tega področja oddelek za osebne dohodke že intenzivno razmišlja in izdeluje osnutke predlogov za izboljšavo stanja. Pričakovati je, da bodo v doglednem času prišli predlogi za izvajanje internega samoupravnega sporazuma.

Tov. Rožanc je na koncu povedal, da njihov oddelek včasih rešuje tudi individualne probleme v zvezi z osebnimi dohodki, kar pa meni, da ni prav in bi morali take probleme reševati obratovodje. Nastopajo še druga vprašanja, o katerih bo potrebno še razpravljati in zavzemati določene ukrepe, toda resnica je prav gotovo v tem, da še tako dobri pravilniki in normativni akti ne morejo izboljšati zadovoljstva, dokler se ne bomo zavedali, da

edinole skupno pozitivno delo, red in spoštovanje delovne discipline prinaša boljše življenje celotni delovni skupnosti.

Glede na aktualno problematiko, ki je bila podana, je razumljivo, da je bila razprava dokaj živahna o vseh naštetih vprašanjih. Če strnemo misli razpravljalcev, bi bile takšne:

— Zavzemali se bomo za dajanje pomoči tistim članom, ki ne bodo imeli zagotovljene minimalne socialne varnosti.

— Delitev osebnega dohodka znotraj našega kolektiva ostane še naprej neokrnjena samoupravna pravica naše delovne skupnosti tudi po podpisu samoupravnega sporazuma in se bomo zavzemali za take razlike med osebnimi dohodki delavcev enakih kvalifikacij, katerih plod bodo različne osebne storilnosti in pogoji dela.

— Najnižji osebni dohodki v rednem delovnem času in ob normalnem izpolnjevanju delovnih nalog morajo biti v taki višini, da bodo zagotavljali minimum življenjskih potrebščin.

— Materialni in socialni položaj delavca mora biti odvisen od živega in minulega dela, pri čemer je potrebno pravilno ovrednotiti pravice delavcev iz minulega dela.

— Ob višjih poprečnih osebnih dohodkih bi se morali razponi v osebnih dohodkih v poprečju zmanjševati.

— Regresi za dopust naj zajemajo solidarnostna načela, po katerih bodo delavci z nižjimi osebnimi dohodki in z večjim številom otrok prejeli višji regres.

— V primeru težjih nezgod in poklicnih obolenj, kar ima za posledico predčasno upokojeitev, ter v primeru smrtnih nesreč,

je potrebno poskrbeti za normalno življenje prizadetih otrok.

— Organizacija sindikata in samoupravnih organov se morajo bolj vključevati v reševanje problemov socialnega zavarovanja.

Na tej seji tovarniškega odbora je njegov predsednik načel tudi vprašanje pravne pomoči našim članom. Povedal je, da nastopajo razni konflikti med delavci zaradi medsebojnih odnosov, predvsem pa zaradi nepoznavanja dejanskega stanja razmer, v katerih žive in delajo naši delavci. V razpravi je spregovoril direktor splošnega sektorja tov. Adolf Cigler, ki je povedal, da so z novo organizacijo formirani taki oddelki v splošnem sektorju, ki so zadolženi skrbeti za dobro počutje delavcev. Razumljivo je, da rezultati teh oddelkov ne bodo vidni že jutri, gotovo pa v doglednem času.

Druga stvar je vprašanje pravne pomoči ob raznih zapletljajih znotraj in zunaj podjetja. Dajanje pravne pomoči omogoča zakonodaja le družbenim skupnostim, vendar se pripravlja predlog zakona, ki bo to omogočal tudi delovnim organizacijam, zato je realno pričakovati, da bo dajanje pravne pomoči oziroma nasvetov organizirano tudi v našem podjetju.

Ob koncu preteklega leta je imelo sejo tudi predsedstvo tovarniškega odbora z namenom, da se razčistijo nekatera vprašanja glede finančnega stanja sindikalnih podružnic. V zadnjem času je bilo vedno več razprav o tem, da imajo sindikalne podružnice premalo denarja, kar pomeni, da so se nekateri zavzemali za to, da bi spremenili delitev članarine med tovarniškim odborom in podružnicami. Opozoriti je treba, da delitev tistega dela sindikalne članarine, ki ostane naši organizaciji, to je 50 odst. vse zbrane članarine, sprejme letna konferenca naše organizacije, zato o tem ne more odločati predsedstvo. Toda prav je, da večkrat razpravljamo o trošenju oziroma porabi sindikalne članarine, zato smo izdelali pregled za vse podružnice. S sestavkom v eni izmed prejšnjih števil Fužinarja smo seznanili naše člane z razporejevanjem sredstev tovarniškega odbora, tabela pa prikazuje stanje po podružnicah (glej stran 5).

Iz tabele je razvidno, da je bilo stanje 28. februarja 1971, ko je bila zadnja letna konferenca, v vseh podružnicah pozitivno, razen v mehanični in upravi. Situacija se je v letu 1971 popravila v upravi, medtem ko ima sindikalna podružnica mehanskih obratov še vedno negativno stanje. Člani predsedstva so menili, da zaradi tega še ni potrebno menjati delitvenih odnosov, da pa naj tovarniški odbor tej podružnici pokrije negativni saldo.

Iz analize je razvidno, da podružnice razpolagajo s precejšnjimi finančnimi sredstvi, saj je skupni saldo 28. decembra 1971 znašal 16.403,30 din, kar navsezadnje ni tako malo.

Opozorilo vsem članom blagajne vzajemne pomoči. Odbor blagajne vzajemne pomoči obvešča vse člane, da blagajna izplačuje članarino in posojila »VSAK DRUGI IN TRETJI TOREK« po 15. v mesecu, in sicer v sobi tajništva sindikata od 10. do 12. ure.

Janez Strah

PREGLED PORABLJENIH SREDSTEV PO SINDIKALNIH PODRUŽNICAH STANJE NA DAN 22. XII. 1971

DOHODKI:	Topilnica	Livarna	Valjarna	Kovačnica	Mehanična	SEVO	Uprava	Sol. center
Stanje na dan 28. II. 1971	705,90	1.766,05	2.454,15	434,20	—1.291,20	2.464,70	—385,85	466,40
Članarina od I.—XI. 1971	3.092,00	5.516,00	4.512,00	3.445,00	9.003,00	7.624,00	7.064,00	506,00
Skupaj dohodki:	3.797,90	7.272,05	6.966,15	3.879,20	7.711,80	10.088,70	6.678,15	972,40
Izdatki:								
Izdatki ob dnevu žena	170,00							110,00
Sankaške tekme	432,90	570,00						
Poštnina	2,00	4,90	2,00	0,80	4,70	4,00	2,20	0,80
Plačilo vstop. gledal.								
Železarna Štore	96,00	170,00			133,00		220,00	
Gostinske usluge — šport	250,00	246,40	200,00	100,00	330,20	1.080,00	308,60	
Stroški ob smrti člana kolektiva		600,00		250,00		550,00		
Drobni mat. inventar		54,00						
Občni zbor		1.160,40			1.672,40			
Izleti sodelavcev		2.688,00	1.990,00		4.621,00	1.940,00	1.285,00	
Nakup in vzdrževanje športnih rekvizitov		502,90	470,65		479,60			
Darilo ob upokojitvi		1.000,00		400,00	1.250,00	2.300,00	2.000,00	
Nagrada za delo v odboru					400,00	600,00		
Potni stroški					320,00			
Skupaj izdatki:	951,50	6.996,60	2.662,65	750,80	9.210,90	6.474,00	3.815,80	110,80
Saldo na dan 22. XII. 71	2.846,40	285,45	4.303,50	3.128,40	—1.499,10	3.614,70	2.862,35	861,60

Komunisti SMO o aktualnih problemih

Člani ZK sklopa mehanskih obratov so imeli 19. januarja svoj redni delovni sestanek, na katerem so obravnavali aktualne dogodke in naloge ZK ter ocenili tudi samoupravljanje v SMO.

Na sestanku so bile iznesene kritične pripombe do nekaterih odprtih vprašanj. Komunisti sklopa so zadolžili sekretariat, da na podlagi razprave povzame najbolj aktualne probleme in jih posreduje odgovornim tovarišem uprave in samoupravnih organov, TK ZKS in OK ZKS Ravne na Koroškem. Sekretariat je te probleme zbral v naslednjih točkah:

OBVEŠČANJE

Ugotovljeno je bilo, da obveščanje o poteku in izvrševanju skupnih nalog ustvarja vzdušje povezanosti vseh delovnih ljudi pri delu, pri sodelovanju in skrbi za delovno organizacijo. Delovni človek želi biti seznanjen z vsemi problemi, ki kakorkoli vplivajo ali bodo vplivali nanj in ima do tega vso pravico. Delovna skupnost pa mora zagotoviti tako obveščanje, da bo pravočasno in točno. V zadnjem času odgovornost za obveščanje slabi in je potrebno zato to vprašanje obravnavati na tovarniškem komiteju ZK ŽR. Predvsem se mora obravnavati in določiti, kdo je dolžan in odgovoren za obveščanje nasploh, za obveščanje samoupravnih organov, za komunikacijo obveščanja in podobno.

ZADRŽANI DEL OSEBNEGA DOHODKA

Komunisti SMO podpirajo stališče sindikata v zvezi z izplačilom zadržanega dela osebnih dohodkov. Realizacija sklepa osrednjega delavskega sveta je bila slaba in se niso pretehtale posledice pri tako

občutljivem vprašanju, kot so osebni dohodki.

SAMOUPRAVLJANJE

Samoupravljanje v sedanjih pogojih ni dovolj učinkovito. Predlogi, ki so obravnavani na obratnih delavskih svetih, se večkrat ne upoštevajo, ker ni dovolj razvita samouprava znotraj podjetja. Za odpravo teh ovir in nekaterih negativnih pojavov

bi bilo potrebno, da se samoupravljanje v železarni Ravne poglobi in da se pospeši proces za ustanovitev treh delavskih svetov, ki bi bili prilagojeni sedanji organizacijski shemi, osrednji delavski svet podjetja pa bi moral biti sestavljen na paritetni podlagi. Seveda bo delitev dela, dolžnosti in pravic med tremi delavskimi sveti (divizijon I in II ter ostali) in osrednjim delavskim svetom odgovorna naloga, ki pa ni nerešljiva. Da bi čimprej in čimbolje rešili to vprašanje v duhu ustavnih dopol-

Kontrola pred odpremo naročniku

nil, se mora v ta proces vključiti celotna organizacija ZK v naši železarni.

ANALITSKA OCENA DELOVNIH MEST

V zvezi z reorganizacijo podjetja bi bilo nujno potrebno izvršiti ponovno analitsko oceno delovnih mest. Prav tako bi morali pohiteti z mikroorganizacijo podjetja. So primeri, ko posamezni sodelavci že dalj časa delajo na delovnih mestih in še nimajo pismenih odločb in delovnih zadolžitvev, ker se še vedno čaka na mikroorganizacijo podjetja. Vsekakor tako stanje slabi odgovornost za opravljanje dela, niti ni možnosti, da se taka delovna mesta pravilno ocenijo.

Franč Čegovnik

VARNOST POVSOD

Delovno varstvo v Železarni Ravne leta 1971

Z razvojem organizacije, tehnologije in proizvodnje se vse bolj zavedamo tudi pomembnosti varstva pri delu. Skrb za delo človeka, njegovo počutje in varnost danes ni več samo humana težnja, marveč je potreba in obveznost, brez katere ne moremo vrednotiti rezultatov svojega dela.

Delovna organizacija je postala nosilec vseh zahtev varstva pri delu, zato je in mora biti vključeno varstvo v sestavni del njenih funkcij za učinkovitejšo in uspešno poslovanje. Delovni prostor in mesto sta postala izhodišče varstvene problematike, za kar je treba celotno skrb prilagajati tako, da bo možno zadostiti vsem zahtevam varnosti in dela.

Naša dolgoletna prizadevanja za varnost pri delu so rodila ugodne rezultate in nam zato ni žal ne truda ne denarja, ki smo ga vložili. Mnogokrat so naša hotenja večja od materialnih in tehničnih možnosti, vendar si bomo vselej prizadevali, da se v okviru danih pogojev uredi za delovno varnost in počutje delavca čimveč.

Letna analiza varstva pri delu v železarni Ravne poskuša osvetliti vse dosedanje delo

Ugotavlja se tudi, da je srednji kader zadnje čase nezadovoljen zaradi osebnih dohodkov in že se porajajo primeri, da si posamezniki iščejo delo drugod. Obstaja bojazen, da bodo nekateri zanesljivo odšli, če bomo še naprej neprizadeto samo ugotavljali in ničesar ukrenili. Zavedati se moramo, da se okrog Raven gradi industrija široke potrošnje, ki ima trenutno boljše osebne dohodke in jim zaradi tega ne bo težko pridobiti naše sodelavce.

To so ugotovitve, opozorila in predlogi komunistov SMO, ki želijo s svojo odkrito besedo in dejanji po najboljši moči pomagati pri reševanju odprtih vprašanj, ki so potrebna hitre in uspešne rešitve.

-eo-

in prizadevanja na tem področju, pri čemer kritično opozarja tudi na tiste nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki nam kvarijo uspeh.

POGOSTOST NEZGOD

Kot smo že lansko leto ocenili stopnjo varnosti v našem podjetju in možnosti za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki so bile pogojene z nastankom delovnih nezgod, je bilo pričakovati, da se stanje tudi v letu 1971 ne bo bistveno spremenilo. Največja negotovost, s katero nismo mogli v celoti računati, je bila fluktuacija, to je odhajanje delavcev iz podjetja in prihajanje novih delavcev za nadomestilo in za razporejanje na novo ustanovljena delovna mesta.

Fluktuacija je bila večja, kot smo pričakovali, zato je bila vnaprej dobro usmerjena in pripravljena akcija usposabljanja in seznanjanja delavcev pred razporeditvijo na delovna mesta tudi dokaj uspešna. Razumljivo pa je, da se samo z dobrim začetnim usmerjanjem v pravilno in varno delo ne doseže popolnega uspeha. Vzporedno s tem je treba

izvajati tudi vse preventivne varstvene ukrepe, ki pa so običajno že povezani z drugimi objektivnimi ali subjektivnimi pogoji, ki vplivajo na varnost zaposlenih.

Rezultati pogostosti nezgod so bolj prepričljivi in moramo biti v varstvenem pogledu zadovoljni, da smo leto zaključili glede na vse okolnosti še tako uspešno.

V naši železarni je bilo v letu 1971 skupno registriranih 255 nezgod. Samo pri delu v železarni se jih je pripetilo 233 ali 6,29 odst., na poti od doma do delovnega mesta in od delovnega mesta do doma pa 22 ali 0,59 odst. V primerjavi z letom 1970 se je povečalo število vseh nezgod v absolutnih številkah od 236 na 255 ali za 19 primerov, kar znaša v odstotkih na stalež zaposlenih 0,29 odst.

Število nezgod, ki so se pripetile samo pri delu v podjetju, se je povečalo proti 1970. letu od 215 na 233 ali za 18 primerov, kar znaša v odstotkih na poprečni stalež zaposlenih le 0,28 odst. Število nezgodnih primerov na poti na delo se je v primerjavi z letom 1970 povečalo le od 21 na 22 primerov ali v odstotkih na stalež zaposlenih za 0,01 odst.

Nezgode na poti so najbolj pogoste v zimskem času in v poletni sezonski prometni konic, zaradi katere nimamo dovolj možnosti vplivati na zmanjšanje takih poškodb.

Velik del delavcev, ki se vsakodnevno vozijo na delo v tovarno, pa pogostokrat opozarjamo na prometno varnost in osebno pazljivost.

Kljub dosedaj rekordni fluktuaciji se je stalež zaposlenih, ki je znašal v 1970. letu 3580, povečal v letu 1971 na 3705 ali za 125 delavcev.

Primerjava skupnega števila delovnih nezgod s staležem zaposlenih nam pove, da je prišla nezgoda na vsakega 14,5 delavca. Na čim večje število delavcev se nezgode razdelijo, tem boljši je uspeh varnosti dela. Ta podatek je bil skozi dvajsetletno obdobje silno zanimiv. V letu 1951 in 1952 se je poškodovanih pri delu letno manj kot vsak tretji zaposleni, leta 1967 pa le vsak 22. Največji skok je bil napravljen v letih 1965 na 1966, ko je znašala razlika od 13 na 21 ali za 8. Od leta 1967 pa se podatek postopno znižuje, tako da je v zadnjem letu 14,5.

Med posameznimi koledarskimi meseci se je število nezgod gibalo takole: najmanj nezgod je bilo v februarju in januarju — 15, največ pa v maju 30. Poprečne nezgod po koledarskih mesecih znaša na posamezni mesec 21 primerov.

V prvi polovici leta se je pripetilo 126 nezgod, v drugi polovici leta pa trije primeri več ali skupaj 129. Nezgod na poti na delo je bilo v prvi polovici leta 11, v drugi pa tudi 11, torej skupaj 22 primerov.

Primerjava pogostosti delovnih nezgod med posameznimi obrati

Za primerjavo pogostosti delovnih nezgod med posameznimi obrati smo vzeli le tiste nezgode, ki so se pripetile samo pri delu v železarni. Izločili smo nezgode na poti na delo, ker nanje specifični pogoji dela v obratih neposredno nimajo vpliva. Le taki podatki pa so med seboj tudi bolj realno primerljivi.

Edini obrat, ki v letu 1971 ni imel nobene delovne nezgode, je elektro obrat šibkega toka. V tem obratu ni bilo nobenega primera nezgode tudi v letu 1970 ali bolje od njegove osamosvojitve, ko se je leta 1969 odcepil od elektro obrata jakega toka. Pogoji dela so tu ugodnejši kot v osnovnih metalurških obratih ali drugih proizvodnih in vzdrževalnih obratih, pa vendar gre obratovodstvu in celotnemu osebju vse priznanje za prizadevanje na tem področju in prikazan varstveni uspeh. Prav tako ni bilo nobenega primera nezgode med pripravniki, ki jih do stalne razporeditve v obrate ločeno vodimo in prikazujemo.

Delovne nezgode pa so bile zabeležene v vseh drugih osnovnih in vzdrževalnih obratih. Največji odstotek glede na stalež zaposlenih je v obratu livarne 13,12 odst. Tu je bil povečan porast nezgod tudi proti letu 1970 za 2,62 odst. Pretežni del nezgod je bil zabeležen v čistilnici jeklenih ulitkov pri čiščenju in transportiranju materiala, zato smo v tem obratu usmerjali pozornost zaposlenim delavcem k njihovemu odnosu do dela ter poznavanju varnostnih predpisov in ukrepov za boljšo varnost.

Dosleden red zagotavlja varnost pri delu in popolno izkoriščenost delovnega prostora

Velik porast nezgod je bil zabeležen v topilnici II, kjer se je povečal odstotek nezgod v primerjavi z letom 1970 na 4,56 odst. Obrat topilnice I pa je znižal nezgode proti letu 1970 za 4,32 odst. in je z 10,62 odst. na stavež zaposlenih dosegel izreden uspeh. V štirih mesecih ni imel niti ene nezgode, v drugi polovici leta pa skupno le tri primere. Uspeh tega obrata je nedavno obravnavala tudi komisija za varstvo pri delu delavskega sveta podjetja in izrazila priznanje obratovodstvu in odgovornemu vodstvenemu kadru za prizadevanje na področju varstva pri delu.

V obratu kovačnice se je odstotek nezgod v letu 1971 povečal od 9,05 na 11,91 odst., kar je za 2,86 odst. več. Tu že nekaj let ugotavljamo, da pogostost nezgod precej variira iz leta v leto in se slika hitro spreminja. Kljub izredno nevarnemu delu pa že nekaj časa ni bilo nobenega težjega primera telesne poškodbe.

Tudi v obratu valjarne je situacija nezgod podobna obratu kovačnice. V letu 1971 se je odstotek znižal od 8,92 odst. na 7,05 odst. ali za 1,87 odst. Delovni pogoji so se v tem obratu občutno izboljšali, prav tako se je povečal osnovni red in urejenost delovnega okolja, zato lahko pričakujemo v bodoče, da se bo pogostost nezgod še izboljšala. Obrat mehanike obdelovalnice je po številu zaposlenih najmočnejši, saj je tu zaposlena kar petina vseh delavcev v železarni. Pogostost nezgod je nizka in se je pripetilo v letu 1971 na skupni stavež zaposlenih le 4,78 odst. nezgod. Opaža pa se, da se tudi v tem obratu stavež zaposlenih pogosteje menjava in s tem povzroča postopno povečanje delovnih nezgod. Vsekakor pa nam obrat mehanike zelo ugodno znižuje skupni popreček nezgod v celotnem podjetju.

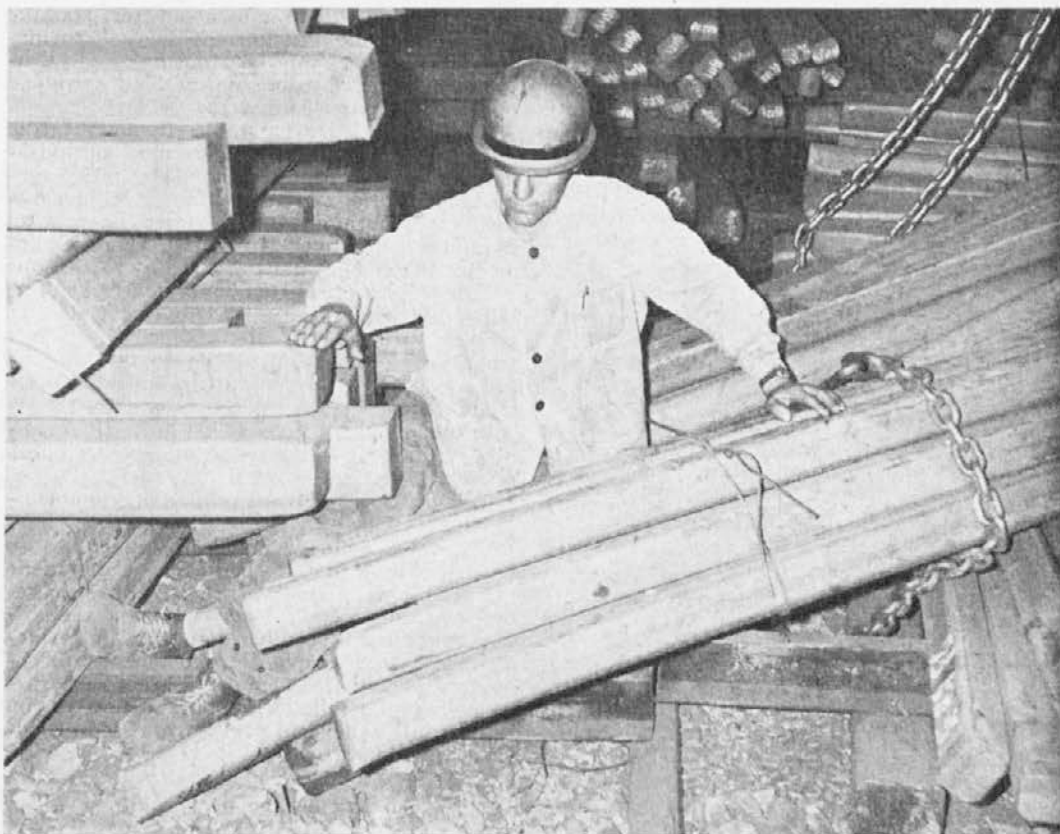
Med drugimi obrati je bil znižan odstotek pogostosti nezgod še v jeklovniku od 5,63 odst. na 4,16 odst., v vzmetarni od 6,93 na 2,08 odst., strojnem remontu od 4,78 na 2,98 odst. in prometu od 3,67 odst. na 1,85 odst. Povečal pa se je odstotek nezgod v naslednjih obratih: termični obdelovalnici od 5,33 odst. na 6,41 odst., energetskem obratu od 1,94 na 3,00 odst., elektro obratu jaki tok od 2,56 odst. na 3,28 odst., tekoči kontroli in raziskavah od 1,80 na 4,38 in upravi od 1,47 na 1,63 odst. Med vsemi obrati precej izstopajo obrati metalurške dejavnosti, kar je po oceni stopnje varnosti glede na specifične pogoje dela povsem razumljivo. Poudariti pa moramo, da se vsa obratovodstva vedno bolj zavzemajo za probleme varstva delavcev in za ureditev tistih tehnoloških, proizvodnih in delovnih pomanjkljivosti, iz katerih izvira največ nevarnosti za telesne poškodbe, zdravstvene okvare in telesne utrujenosti.

Resnost delovnih nezgod in izgubljene delovne dneve

Med kazalce, po katerih se ocenjuje stopnja varnosti v podjetju, spada poleg splošne analize in ocene delovnih mest ter ocenjevanja pogostosti še resnost nezgod. Resnost nezgod ocenjujemo po številu izgubljenih delovnih dnevih, ki nam v razmerju s številom nezgod pokažejo, koliko odpade izgubljenih dnev na eno poškodbo. Naša splošna ugotovitev je iz preteklih let kaže, da so časi zdravljenja poškodb dolgotrajnejši, kar je pogojeno z vrsto del, ki so specifična za panogo naše dejavnosti. V primerjavi z letom 1970 se je v letu 1971 število izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod v absolutnih številkah sicer povečalo od 6170 na 6366, vendar moramo upoštevati tudi povečanje staveža za 125 delavcev. Tako odpade na posamezno nezgodo v letu 1971 24,9 izgubljenih dnev, kar je za 1,4 manj od prejšnjega leta. Iz tega podatka tudi lahko zaključimo, da je resnost nezgod bila manjša in da so bile poškodbe po naravi lažje.

O višini celotnega prikazanega staveža zaradi delovnih nezgod tudi ne moremo realno govoriti, ker je še več drugih možnosti, ki razen posledic poškodb vplivajo na trajanje izostankov z dela. Znano pa je, da je čas zdravljenja nekaterih poškodb, posebno tistih, ki so se pripetile zaradi prometnih nezgod, izredno dolgotrajen in nam močno povečujejo število izgubljenih dnev, vendar točnih podatkov o tem trenutno nimamo.

Delno je možno primerjati resnost nezgod po številu izgubljenih dnev na skupno popreč-

Dviganje, prenašanje in spuščanje bremen z žerjavi je pogost vir delovnih nezgod. Od privezovalca se zahteva poleg ustreznega izbranega privezovalnega sredstva tudi skrajna osebna pazljivost. V primeru nezgode tov. Antona Kopine v skladišču gredic se je pri dviganju bremena nepričakovano strgal člen atestirane verige

no število zaposlenih delavcev v podjetju. Za leto 1971 nam ta pove, da je bilo na zaposlenega delavca 1,71 izgubljenih dni letno. V letu 1952 je na primer odpadlo na zaposlenega kar 6,15 dneva. V najboljših časih, to je v letu 1966, pa le 1,23. Predpreteklo leto je bil podatek 1,73, v preteklem letu se je rezultat torej spet nekoliko popravil.

Izostanek z dela je za podjetje v vsakem pogledu velikega pomena, zato se razen izostankom zaradi nezgod posveča še posebna pozornost drugim vzrokom izostajanja, kot so poklicne bolezni, navadne bolezni in drugo. S temi problemi pa se v podjetju poklicno ukvarja poseben oddelek.

Težke poškodbe

Med 255 nezgodami, ki so se pripetile v letu 1971 pri rednem delu in na poti na delo ali z dela, so bili po naših ocenah 4 primeri ali 1,57 odst. s težjo naravo.

Težke poškodbe so se zmanjšale v primerjavi z letom 1970 za 3 primere. Po prvih ocenah ne bo pri nobenem primeru nastopila težja invalidnost. Posebno je razveseljivo, da pri delu že nekaj let ni bilo smrtnega primera. Težje poškodbe so se pripetile v obratu valjarne — 2, livarni — 1 in termični obdelovalnici — 1. V najtežjih obratih, to so topilnica in kovačnica, ni bilo v preteklem letu nobenega težjega primera telesnih poškodb. Da so bile v poprečju vse nezgode lažje, je razvidno tudi iz podatka primerjave števila izgubljenih delovnih dni na število nezgod. To nam pove, da se je število izgubljenih dni v poprečju zmanjšalo proti letu 1970 od 26,3 na 24,9.

Posamezne težje poškodbe so se pripetile takole:

prva dne 23. junija 1971 ob 8.25 v oddelku adjustaže v obratu valjarne.

Pri tej nezgodi, ki je nastala zgolj slučajno, je bil poškodovan Jože Drozg, nekvalificiran delavec, na krožni žagi v adjustaži.

Vroč valjanec ga je zadel v desno nogo pod gležnjem in ga prebodel ter opeknel. Do nezgode je prišlo zaradi izteka valjanca iz prvega kolibra na valjarskem ogrodju lahke proge. Valjanec dimenzije 21 x 21 mm, dolžine 38 m je vrglo iz krožnega vodila in ga usmerilo po neobičajni poti v sosednji prostor adjustaže. Tu se je prebil skozi mnoge prepreke naloženega materiala in stojk za valjane profile do približno 30 m oddaljene krožne žage za hladno rezanje materiala.

Jože Drozg je pri krožni žagi opravljal svoje redno delo in sploh ni pričakoval, da lahko pride valjanec do njega. Valjanec pa je res slučajno na svoji poti obšel vse prepreke in se usmeril naravnost v zaščitni čevlji na desni nogi poškodovanca. Vroča kača je prebila čevlji in nogo ter se ustavila v trenutku, ko je prišla skozi nogo. Poškodovani je sam izvlekel nogo iz valjanca, nato pa mu je bila nudena nadaljnja zdravniška pomoč prek postaje prve pomoči.

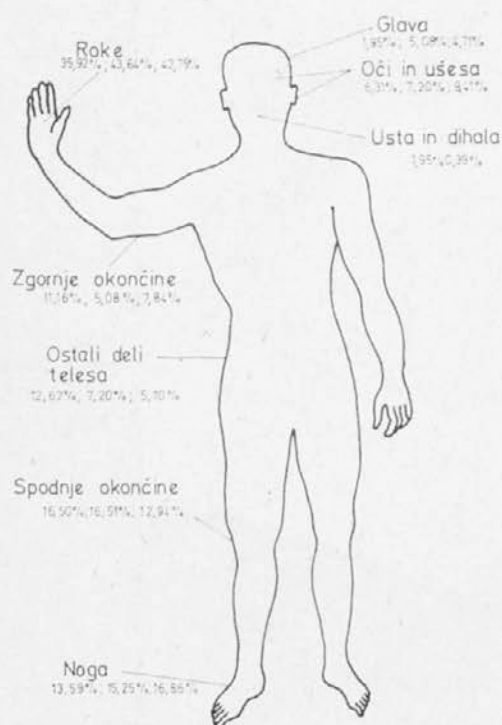
Na lahki progi se opravlja valjanje popolnoma mehanizirano. Dolžine valjancev so v odvisnosti od profila od 10 do 530 m. V obravnavanem primeru je izpadel valjanec iz prvega kalibra, zato je znašala njegova dolžina 38 m. Na tem kalibru valjanca ni možno prekiniti — prerezati, medtem ko je to pri vseh nadaljnjih fazah valjanja možno, tako da se valjanec v primeru izpada pravočasno prereže s škarijami in prekine njegova nepravilno usmerjena pot. Po nezgodi je bilo ugotovljeno, da kljub izredno majhni verjetnosti še lahko pride do podobnega primera preusmeritve valjanca, zato se je nevarni del med oddelkoma valjarne in adjustaže zavaroval z zaščitno ploščevino.

Druga težja delovna nezgoda se je pripetila dne 25. julija 1971 ob 12.30 v skladišču gredic v obratu valjarne. Pri tej nezgodi se je težje poškodoval Anton Rogina, delavec valjarne, ki je dobil poškodbe na desni stegnenici.

Na podlagi ocene posebne strokovne komisije je prišlo do omenjene delovne nezgode zaradi pretrganja verižnega člena pri dviganju veza valjarskih gredic.

Delo zalaganja gredic v peč za ogrevanje je bilo odrejeno delavcem Antonu Rogini, Stefanu Pečniku in Ivanu Sirovini. Opraviti ga je bilo potrebno s pomočjo 25 t električnega mostnega žerjava in bremenske jeklene verige, tako da so se vezi gredic pripeli z objemom dvokrake verige in prenašali od mesta skladiščenja do peči. Po enakem postopku so opravljali delavci to delo ves dan vse do trenutka, ko je pri dviganju pravilno zapetega veza počil členek verige, se pretrgal in stegnil ter povzročil, da se je vez gredic enosmerno sesul proti mestu, na katerem se je nahajal Anton Rogina in ga poškodoval na desni nogi. Ugotovljeno je bilo, da je bila veriga po varstvenih predpisih pravilno izbrana in uporabljena ter v skladu z zahtevanim atestom, vendar je kljub temu bila razvidna na mestu

POŠKODBE PO DELIH TELESA V ŽELEZARNI RAVNE 1969, 1970, 1971 L.

pretrganja členka notranja inicialna napaka. Ta napaka na zunaj ni bila vidna in je delavec ni mogel opaziti. Razpoka se je med delom povečevala in imela za posledico pretrganje členka.

Pomoč in reševanje ob nezgodi Antona Rogine je opravila poklicna reševalna služba železarne, ki je poskrbela, da je bila poškodovancu nudena pravočasna in strokovna prva pomoč. Raziskavo nezgode je opravil na kraju samem tudi republiški inšpektor dela in predpisal v zvezi s splošno varnostjo v obratu skladišča gredic še nekatere varnostne ukrepe.

Tretja težja delovna nezgoda se je pripetila 22. novembra 1971 ob 23.50 v jeklolivarni. Pri tej nezgodi se je poškodoval Stefan Čebulj, izmenski delovodja v livarni. Nastala je poškodba podlaktice desne roke, ki se je zaradi strižnih sil dvigajočih se livarskih okvirov prelomila, pri čemer je nastal odprt kompliciran zlom kosti. Delovna nezgoda se je pripetila pri dvigovanju dveh ulitih kalupov s pomočjo električnega mostnega žerjavnega namenoma, da se postavita na sosednji enaki kalup. Med dvigovanjem okvirov je Stefan Čebulj opazil med okviri pokončno postavljen železen drog Ø 35 mm in dolžine 1600 mm, ki se sicer uporablja pri armiranju livarskih kalupov. Hotel ga je odstraniti, da žerjavovodji ne bi bilo potrebno dvigovati kalupov prek tega droga. Ko je prijel za drog, je bila višina dvignjenih kalupov približno 10–15 cm pod zgornjim nivojem sosednjih, na tleh postavljenih kalupov. V tem trenutku ga je zgrabil čep okvira za rokavico, tako da roke ni mogel izvleči.

Pri dvigovanju kalupov so okviri drsli z robovi po sosednjih okvirih. Ko so se na zgornjem nivoju na tleh postavljenih kalupov dvigovani kalupi osvobodili naslanjala, so zanimali nad stoječe kalupe ter poškodovanega prestigili za desno roko pod komolcem. Stefan Čebulj je opazil, da roke med dvigovanjem ne more izvleči, zato je poskušal z vzklikom stoj zaustaviti dviganje, vendar ga žerjavovodja ni slišal. Znaka stoj z roko ni mogel dati, ker so ga okviri za roko držali.

Po poškodbi je Stefan Čebulj samo odskočil od form, se prijel za poškodovano roko in se v spremstvu sodelavcev napotil do postaje prve pomoči.

Četrta in zadnja težja delovna nezgoda se je pripetila 13. decembra 1971 ob 7. uri v novi mehanski obdelovalnici. Poškodoval se je Mirko Šestir, kvalificiran delavec termične obdelovalnice. S stojk za odlaganje valjev, na katerih so bili odloženi furnirski noži, so se ti sesuli na tla in ga poškodovali po desni nogi. Dobil je večkratni zlom kosti.

Do nezgode je prišlo iz naslednjih vzrokov: Mirko Šestir je imel nalogo opraviti merit-

ve trdote na furnirskih nožih ter podatke vpisati na tehnološki karton. Za vsak furnirski nož se po tehnološkem postopku zahtevajo točni podatki trdote nožev pred termično obdelavo in popuščanjem.

Noži so različne trdote glede na stranske ploskve. Potrebno je, da se med opravljanjem meritev posamezni noži teže 96 kg ročno prestavljajo, za kar sta bila dodeljena dva delavca. V obravnavanem primeru se je s tal dvignil na stojke vez 24 furnirskih nožev s pomočjo električnega mostnega žerjavnega. Potrebno pa jih je bilo obrniti za 180 stopinj, da bi se lahko opravile meritve trdote materiala. Ko je bilo vse pripravljeno za meritve, se je v trenutku zložen nožev začel premikati in drseti na tla, pri čemer so noži zadeli Mirko Šestirja v desno nogo.

Poškodovani je sicer še odskočil in umaknil levo nogo, vendar se zaradi dolžine nožev ni mogel v celoti izogniti nevarnosti. Po nezgodi je bil poškodovani prepeljan v bolnišnico Slovenj Gradec.

Vse težje primere delovnih nezgod, ki so se pripetile v našem podjetju, je natančno raziskala služba varstva pri delu ter še posebej pristojna republiška inšpekcija dela. V vsakem primeru so bili izdani ustni in pismeni ukrepi za zavarovanje pred možnostmi ponovitev podobnih ali enakih nezgod. Pri raziskavah pa so sodelovali občasno tudi organi za notranje zadeve in preiskovalni sodnik občinskega sodišča.

Analiza nezgod po vzrokih

Raziskava in analiza delovnih nezgod je ena izmed temeljnih operativnih nalog oddelka za varstvo pri delu v podjetju. Na podlagi zbranih podatkov in zapisnikov o zaslišanjih odgovornih ter prizadetih oseb kakor tudi ugotovljenih tehničnih pomanjkljivosti lahko neposredno in učinkovito odpravljamo izvore nevarnosti in zagotavljamo varno delo. Res pa je, da je taka oblika preventivne pasivnega pomena, ker je moral nekdo že s krvjo plačati svoje ali druge napake oziroma nepravilnosti, ki so v nasprotju z varstvenimi predpisi ali normativi. Se bolj načrtno in aktivno naj bi bilo delo varnostnih strokovnjakov usmerjeno v aktivno preventivo, v kateri bi lahko že vnaprej preprečili vse možne napake, ki dovedejo do poškodb pri delu. Tako obliko si danes še bolj želimo, ker nimamo do popolnosti razvitih služb in ustreznih strokovnjakov ter drugih, predvsem ekonomskih možnosti, da bi vse potrebno lahko izvedli. Prav zato je dobra raziskava vseh nepričakovanih dogodkov na delovnih mestih, ki povzročajo telesne poškodbe ali materialne napake, motnje v procesih dela ali ustvarjajo delo neprijetno za preprečevanje nezgod silnega pomena.

Vsako najmanjšo nezgodo je treba natančno analizirati in skrbno zbrati vse podatke, ki nam kažejo prave vzroke oziroma napake. Najpogostejše se pojavljajo napake v obliki tehničnih pomanjkljivosti, slabi organizaciji dela ali pri nedoslednostih samega delavca. Na podlagi zbranih podatkov večjega števila nezgod pa lahko tudi učinkoviteje usmerjamo načrtovalno politiko za odpravo nevarnih pomanjkljivosti ali napak, ki se pojavljajo pri delu.

Med analiziranimi delovnimi nezgodami, ki so se pripetile v 1971. letu v naši železarni, so na prvem mestu vzroki nesmotnega in nezanesljivega dela pri delavcih. Od skupnih 255 primerov nezgod je bilo takih kar 105 ali 41,18 odst. Temu je pretežno vzrok pogosta menjava delavcev na delovnih mestih, nameščanje novih, neizkušenih delavcev na nezašedena mesta, ki so jih zapustili kvalificirani delavci. Se bolj pa smo prepričani, da med vodstvenim kadrom ni dovolj energičnosti, da bi od podrejenih delavcev na delovnih mestih s povečanimi nevarnostmi za življenje in zdravje zahtevali, da si pridobijo vse potrebno znanje in izkušnje.

Mnogokrat se dogaja, da se organizira tečaj za določene kategorije delavcev na nevarnih mestih, ko se predavanja pričnejo, pa je predavalnica skoraj prazna. Med delavci pa tudi ni dovolj interesa, ker se za primer izpolnjevanja vseh pogojev ne uvede pravilna stimulacija nagrajevanja. Mnogokrat se celo pokaže, da je delavec na takem mestu nezainteresiran za izpolnjevanje zahtevanih

pogojev, da s tem lažje doseže premestitev na bolj ugodno delovno mesto. Za tako prakso pa se ne zavzamemo, marveč jo je treba zatreti. Nezgode delavcev so preveč drage in ustvarjajo prevelike težave vsem, da bi smeli še naprej dopuščati podobno nedoslednost.

Vseh drugih vzrokov je veliko manj. Na drugem mestu so vzrok sploška tla, zaradi katerih je bilo 27 primerov nezgod ali 10,59 odst. Nepravilno manipuliranje z bremenom pri transportu z dvigovalnimi napravami je povzročilo 24 nezgod ali 9,41 odst. Samo takih vzrokov je bilo proti letu 1970 za 10 primerov manj, kar je dokaz, da se z doslednim urejevanjem privezovalnih sredstev v cellem podjetju in s strožjimi varstvenimi ukrepi da doseči napredek.

Motnje v tehnološkem procesu dela so povzročile 17 primerov nezgod ali 6,67 odst. Neustrezna osebna zaščitna sredstva 15 primerov ali 5,88 odst. Nepravilno odlaganje materiala 14 primerov ali 5,49 odst. Zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov je bilo 10 primerov nezgod ali 3,92 odst. Nepravilno prijetanje ali uporaba orodja je povzročila 9 primerov nezgod ali 3,53 odst. Nepravilno dvigovanje materiala 6 primerov ali 2,35 odst. Po 5 primerov vzrokov nezgod ali 1,96 odst. je bilo zaradi nepravilno opremljenih in vzdrževanih delovnih prostorov in delovišč, slabe organizacije skupinskega dela in drugih nepredvidenih vzrokov. Zaradi tega, ker stroji niso brezhibno delovali, so bili 4 vzroki nezgod ali 1,57 odst., zaradi nevarnega načina dela dva vzroka ali 0,78 odst. Med navedenimi vzroki je mnogo nepotrebnih, ki bi se lahko brez posebnih dodatnih sredstev odpravili. Gre le za doslednejše izvajanje nekaterih oseb na svojih delovnih obveznostih, odgovornosti do samega sebe in sodelavcev glede varnosti dela ter večje urejenosti v okolici svojega delovnega mesta.

Analiza nezgod po virih ali zunanjih vzrokih

Analiza nezgod po virih ali zunanjih vzrokih nam za preteklo leto pove, da je pred nami še široko torišče pomanjkljivosti in nepravilnosti, s katerimi se bomo morali spoprijeti, če bomo hoteli iti po poti večje varnosti in hitrejšega razvoja. Pri izvorih nezgod se pokažejo tiste slabosti organizacije dela, napake delovnih in proizvodnih naprav, orodja in materiala, ki je nesodobno ali nefunkcionalno. Pokažejo se skratka tiste slabosti, ki niso v delovnih, proizvodnih in tehnoloških procesih funkcionalne in koristne ali zavirajo hitrejši tempo dela. Potrebno jih je odkrivati tudi z drugih vidikov. Nezgode, ki zaradi njih nastajajo, pa še tem bolj prepričljivo opozarjajo na nujnost reševanja napak in pomanjkljivosti.

Med najpogostejšimi viri nezgod so bili padci predmeta na človeka. Od skupnega števila 255 primerov nezgod jih je bilo kar 68 ali 26,67 odst. Ti viri nastajajo pretežno pri delih notranjega transporta, v glavnem pri delih z dvigovalnimi napravami in drugimi ročnimi in mehaniziranimi transportnimi sredstvi. Če te pogoje analiziramo v obratih, vidimo, da je npr. velika večina navadnih zaobjev za odlaganje materiala in odpadkov nefunkcionalno izdelanih ali popolnoma dotrajanih. Naklada se material prek dopustnih količin in nestabilno, vzdrževanje teh sredstev dela v obratih je zanemarljivo in podobno. Odgovorni v obratih se za urgence v zvezi z ureditvijo napak ne zmenijo pravočasno. Delavci, ki jih na napake pri testiranjih opozarjamo, pa dopovedujejo, da se za popravilo nikoli ne najde primerne časa in sredstev, zato je za odpravo omenjenih virov s pravilnim pristopom in vestnostjo odgovornih oseb še veliko možnosti, da se napake odpravijo brez posebnih ukrepov.

Tudi drugi najpogostejši viri nezgod, to so delovni stroji, prepričljivo dokazujejo, da je treba posvečati še več pozornosti uporabnosti strojnih naprav, njihovim pregledom in vzdrževanju. Tu gre večkrat tudi za pomanjkljivost zaradi nepredpisno zavarovanih delov naprav ali nepravilne uporabe osebnih zaščitnih sredstev. Delovni stroji so bili izvor 30 primerov nezgod ali 11,76 odst. Ostali viri nezgod so še: vdor ali padec tujega telesa v oko ali njegovo okolico v 28 primerih ali 10,98 odst., padec oseb na istem nivoju — 26

primerov ali 10,20 odst., ročno in mehansko orodje — 16 primerov ali 6,27 odst., motorna vozila na cestah javnega prometa in v tovarni — 15 primerov ali 5,8 odst., ostri materiali — 14 primerov ali 5,49 odst., mehansirano orodje — 12 primerov ali 4,71 odst., vroče jeklo in ročni transport materiala po 10 primerov ali 3,92 odst., padec oseb z enega nivoja na drugega — 9 primerov ali 3,53 odst., vroči materiali ali vroče mase — 5 primerov ali 1,96 odst., vroča škaja, vroč valjalec in acetilen-kisik po 3 primeri ali 1,18 odst., žveplena kislina — 2 primera ali 0,78 odst. in strupeni plini — 1 primer ali 0,39 odst.

V mnogih primerih se da varnost v delovnem okolju izboljšati z osnovnim redom, na katerega opozarjamo na vsakem koraku. Potrebno pa ga bo še utrjevati in striktnije zahtevati, da bomo lahko dosegli tudi na področju osnovnega dela zaželene rezultate.

Nezgode po času zaposlitve in starostni strukturi

Razdelitev poškodovanih delavcev po času zaposlitve je razvidna iz naslednje razporednice:

	primerov	odstotek
manj kot 1 mesec	15	5,88
od 1 do 3 mesecev	12	4,71
od 3 do 6 mesecev	18	7,06
od 6 do 12 mesecev	28	10,98
od 1 do 3 let	55	21,57
od 3 do 5 let	25	9,80
od 5 do 10 let	41	16,08
od 10 let dalje	61	23,92
Skupaj	255	100,00

Za vse novo zaposlene delavce, ki so prišli 1971. leta v podjetje — bilo jih je 488, je bil organiziran obvezen uvajalni seminar. Na tridnevem seminarju se daje velik poudarek na to, da se novo sprejeti pred razporeditvijo seznanijo z osnovnimi pravicami in dolžnostmi v zvezi z varstvom pri delu ter z najvažnejšimi nevarnostmi in potrebnimi varstvenimi ukrepi za obvarovanje pred njimi. Dobro se je obnesla tudi metoda podaljšane seminarja za vse novo sprejete delavce, ki imajo na delovnem mestu opravka s privezovanjem in prenašanjem bremen z dvigalnimi napravami. S tako obliko uvajanja delavcev v delo smo nadaljevali vse preteklo leto in jo poskušamo še razširiti na praktično obliko za delovna mesta, kjer so povečane nevarnosti za življenje in zdravje delavcev.

Iz prikazane tabele nezgod po času zaposlitve je razvidno, da se vseeno še veliko število delavcev poškoduje do 1 leta dela. Takih je v našem primeru kar 77 delavcev ali 28,63 odst.

Proti letu 1970 se je odstotek poškodovanih do 1 leta zaposlitve znižal za 4 odst. V prejšnjih letih problem fluktuacije ni bil tako močan, kar se je poznalo predvsem v letih 1965 do 1969. V tem času je na novo prišlo v podjetje veliko manj delavcev in ni bilo toliko primerov delovnih nezgod. Odstotek nezgod na stalež zaposlenih je bil takrat izredno nizek. Pri drugih skupinah po času zaposlitve ni opaziti proti prejšnjim letom bistvenih sprememb.

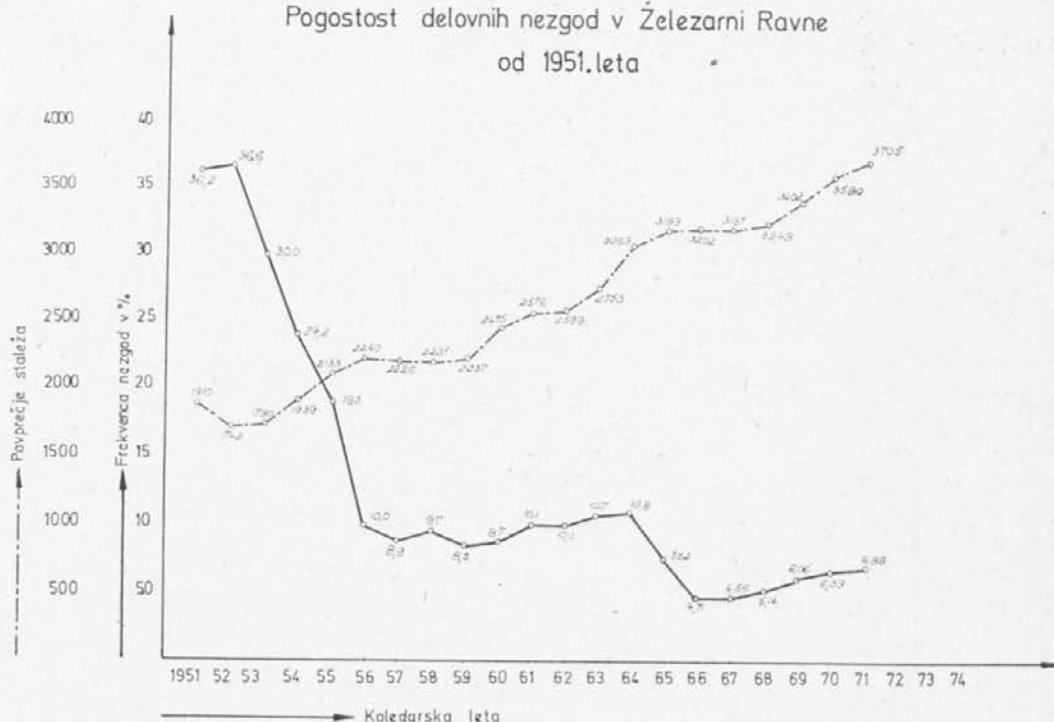
Tudi podatki o starostni strukturi poškodovanih delavcev nas opozarjajo na pogostost poškodb pri mladih delavcih.

Podroben razpored po starostni strukturi je razviden iz naslednje tabele:

	primerov	odstotek
do 20 let	39	15,29
od 21 do 25 let	70	27,45
od 26 do 30 let	42	16,47
od 31 do 35 let	40	15,69
od 36 do 40 let	34	13,33
od 41 do 45 let	18	7,06
od 46 let dalje	12	4,72
Skupaj	255	100,00

Pri navajanju podatkov poškodovanih delavcev po času zaposlitve in starostni strukturi je računani odstotek na skupno število

Pogostost delovnih nezgod v Železarni Ravne od 1951. leta

nezgodnih primerov. Ni pa upoštevano pravo število zaposlenih v vsaki kategoriji, zato ti podatki niso realen prikaz dejanskega stanja.

Kvalifikacijska struktura poškodovancev

V letu 1971 se je poškodovalo največ ne-kvalificiranih delavcev — 112 ali 43,92 odst., slede polkvalificirani delavci — 83 ali 32,55 odst., kvalificirani delavci — 59 ali 23,14 odst. in visokokvalificirani — 1 ali 0,39 odst. Med delavci s srednjo, višjo in visoko izobrazbo v letu 1971 ni bilo nobene nezgode.

Kvalifikacijska struktura poškodovancev nas posebej opozarja na visok odstotek nezgod pri nekvalificiranih delavcih, katerim bo potrebno v bodoče posvečati veliko več skrbi in nadzora od neposredno nadrejenih delavcih. Očitno gre pri tej kategoriji delavcev za premajhno strokovno znanje in varstveno poučenost na delovnih mestih, na katerih gre pretežno za povečano nevarnost.

Nezgode po dnevih v tednu in času dela

Po dnevih v tednu se je pripetilo največ nezgod v torek — 47 ali 18,43 odst., slede četrtek — 46 ali 18,04 odst., ponedeljek 45 ali 17,65 odst., petek — 40 ali 15,69 odst., sredo — 37 ali 14,50 odst., sobota — 31 ali 12,16 odst. in nedelja — 9 ali 3,53 odst.

Med posameznimi dnevi v tednu ne gre za bistvena odstopanja. Le večletni podatki nezgod po dnevih bi morda pokazali stalno zakonitost takega gibanja. Rezultati v posameznih letih pa močno variirajo in so vsako leto drugačni.

Po času dela je bilo ugotovljenih največ primerov nezgod po tretji in peti uri dela, ko se je pripetilo po 36 primerov ali 14,12 odst. slede nezgode po drugi uri dela — 34 ali 13,33 odst., po prvi uri dela — 31 ali 12,16 odst., pred prvo uro dela — 30 ali 11,76 odst., po šesti uri dela — 29 ali 11,37 odst., po sedmi uri dela — 29 ali 11,37 odst., po četrti uri dela — 23 ali 9,02 odst. in po 8. uri dela — 7 ali 2,75 odst.

Razdelitev nezgod po času dela nam pokaže, da se je pripetilo največ nezgod po tretji uri dela, to je neposredno pred malico, ko so že delno motivirani na odhod na malico, pri tem pa pozabljajo na nevarne delovne operacije in se poškodujejo. Druga značilnost tega pregleda je tudi visoko število nezgod po peti uri dela. Prave zakonitosti tudi tu ne moremo ugotoviti in bi bilo potrebno primerjati enake rezultate vsaj za deset let, da bi morda dobili uporabne podatke.

Poškodbe po vrstah in delih telesa

Po vrstah poškodb je bilo največ udarcev in zmečkanin — 154 primerov ali 60,39 odst.,

slede prelomi — 28 primerov ali 10,9 odst., opekline — 25 primerov ali 9,81 odst., očesne poškodbe ter urezi in ubodi — 23 primerov ali 9,02 in ostale vrste poškodb — 2 ali 0,78 odst. Razvidno je, da po vrstah poškodb močno izstopajo udarci in zmečkanine, ki jih je več kot vseh drugih vrst. Ostale pa so med seboj bolj izenačene.

Iz razporednice poškodb po delih telesa je razvidno, da je pretežno del poškodb na rokah — 109 primerov ali 42,75 odst. Na drugem mestu so poškodbe na nogah — 43 ali 16,86 odst., slede poškodbe na spodnjih okončinah — 33 ali 12,94 odst., poškodbe na očeh in ušesih — 24 ali 9,41 odst., zgornjih okončinah — 20 ali 7,84 odst., ostalih delih telesa — 13 ali 5,10 odst., glavi — 12 ali 4,71 odst. in ustih oziroma dihalih — 1 ali 0,39 odst.

Velika večina telesnih poškodb na rokah je pričakovana, saj se pretežno opravljajo še dela z rokami. Podatki pa naj bodo v opozorilo vsem delavcem, ki se morajo bolj zavestno pomembnosti svojih rok pri delu in kako velika je verjetnost poškodb prav na tem delu telesa. Še večji pa je interes podjetja in celotne družbene skupnosti, da se ohranja človekova delovna zmožnost in sposobnost. Vsem osebam na delu je naložena obveznost, da so dolžni skrbeti za svoje zdravje in zdravje svojih sodelavcev.

Varnost pri delu pa je potrebno zagotavljati z vsemi možnimi sredstvi in ukrepi, katerih glavni nosilec je delovna organizacija.

Mikro poškodbe

V letu 1971 je bilo v železarni 8,080 primerov poškodb. Od teh jih odpade na mikro (manjše) 7.835 primerov in 255 makro (večje), ki spadajo pod oskrbo zdravnika.

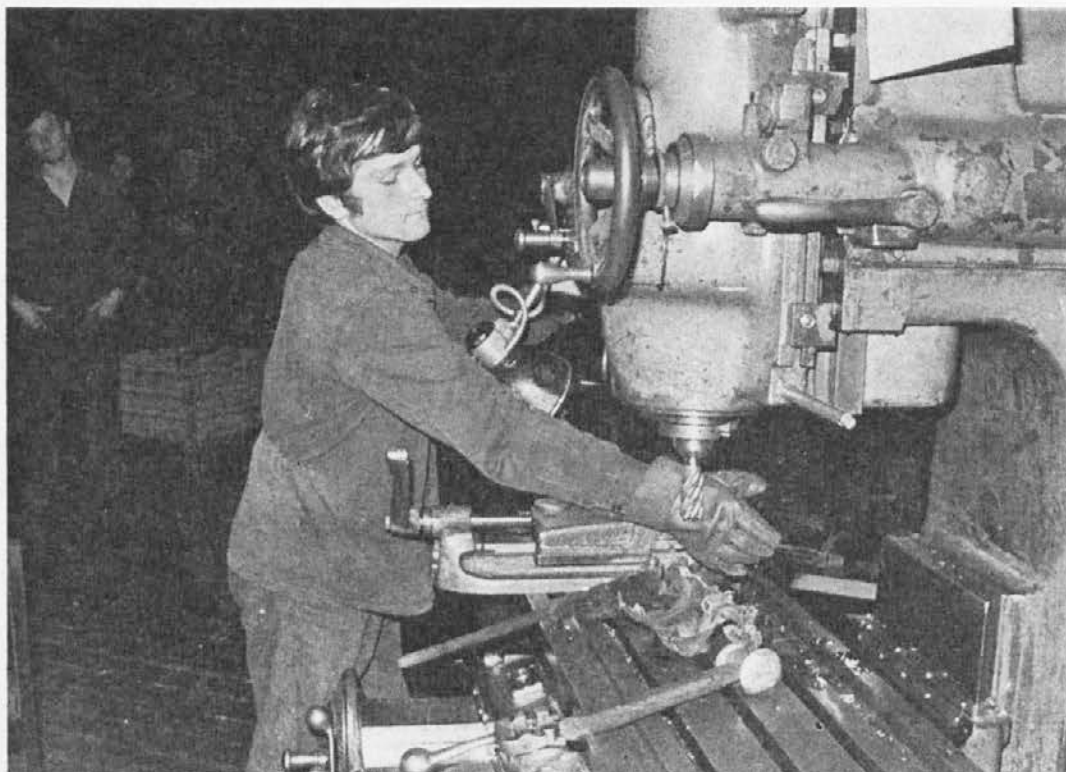
Največ je bilo udarcev, zmečkanin in odrgnin 3.402.

Glede na posamezne telesne dele je bilo največ takih poškodb na prstih — 2.116, spodnjih ekstremitetah — 611, rokah (dlan, zapestje) — 489, glavi — 124, trupu — 40, oči in ušesa — 22. Med odrgninami je bilo največ površinskih odrgnin manjšega obsega in raznih krvavitev. Pri zmečkaninah so običajno nastopile raztrganine z močnimi krvavitvami. Posledica udarcev so bili hematomi, odrgnine ali celo prelomi kosti.

Skupno število opeklin je bilo 1.625 primerov. Od teh jih odpade največ na opekline I. in II. stopnje. Največ opeklin je bilo na spodnjih ekstremitetah — 636, slede roke — 462, prsti — 358, trup — 87, glava — 57 ter oči in ušesa — 25.

Očesnih poškodb je bilo — 312 primerov — tuji v očesu.

Urezov in ubodov je bilo 2.333. Največ jih je bilo na prstih — 1.667, slede roke — 317, spodnje ekstremitete — 222, glava — 114, trup — 8, oči in ušesa 5.

Neupoštevanje osnovnega varnostnega navodila »ne posegaj v nevarno območje vrtečih se delov«, je marsikdo že hudo občutil s posledicami nezgode, zato pri delu vedno pravočasno pomisli na svojo varnost

Drugi vrst poškodb je bilo 398, ki nastanejo zaradi prej opredeljenih poškodb.

Nazaj na delovno mesto je bilo poslanih 7.188 delavcev, v zdravstveni dom 867, v bolnišnico 25 delavcev. Rešilni avtomobil je bil uporabljen v 72 primerih.

Mnogo več storitev je bilo opravljenih na postaji prve pomoči za obolenja. Bilo jih je kar 20.198. Sem spadajo: glavoboli — 12.932, zobobol — 914, bol v grlu — 1.489, bol v trebuhu — 1.353, gnojno obolenje — 426, tvorci — 765 in druga obolenja 1.303.

Na postajo prve pomoči zelo pogosto prihajajo posamezniki, ki tožijo za stalne bolečine v glavi. Opozarjamo jih, da jim je potrebna zdravniška pomoč in jih zato napotimo v zdravstveni dom. Obratnega zdravnika obveščamo poimensko o kritičnih primerih.

Pri storitvah zaradi zobobolov smo opazili, da imajo delavci zelo kariozno zobovje, ki je žarišče raznih drugih bolezni.

Nudenje prve pomoči delavcem je osnovna naloga dela na postaji prve pomoči. Razen tega pa je obseg dela povečan na dajanje injekcij za tiste delavce, ki niso v staležu bolnih. Skupno število danih injekcij je bilo v 1971 letu 1.521.

Opravljeni so bili higienski pregledi v vseh obratih. Splošna ocena higienskega stanja je zelo slaba. Po posameznih obratih nimajo urejenih sanitarnih prostorov v skladu s predpisi zdravstvenega varstva. Posebno kritična je situacija v obratih topilnice I, špedicije, kovačnice, livarne in mlečne kuhinje. Nekateri obrati zelo slabo vzdržujejo red v sanitarnih prostorih. Garderobni prostori so povsod premajhni. Zaradi tako kritične situacije prihaja do vedno večjih motenj v rednem delovnem procesu in do osebnih pritožb delavcev.

Preventivni varstveni ukrepi

Pregledi strojev in naprav

V letu 1971 je oddelek za varstvo pri delu skupaj s službami vzdrževanja ter obratovodstvu posegel globlje tudi na področju preventivnega tehničnega varstva. V skladu s pravilnikom o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali in pravilnikom o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z delovnimi napravami in pripravami so bile pregledane naslednje naprave in priprave:

strokovna komisija pristojnih služb v podjetju je pregledala 20 žerjavov v obratu valjarne in priprave vložka topilnice II, za katere je izdelala natančni pregled odprave pomanjkljivosti. Po odpravi ugotovljenih po-

manjkljivosti je bilo 12 žerjavov pregledanih še od republiškega zavoda za varstvo pri delu.

Dela opravljenih pregledov so zamudna, zahtevna in draga, vendar smo obvezani, da si za vse te naprave pridobimo ustrezne certifikate, ki so pogoj za uporabo.

Zaradi obveznosti podjetja, da uredi in pripravi napravo v skladu z varstvenimi predpisi, bomo morali v bodoče še hitreje ukrepati in se še bolj angažirati. Samo podatek, da imamo še okrog 50 električnih mostnih žerjavov nosilnosti nad 1000 kp, ki jih mora registrirati še zavod varstva pri delu, in 70 žerjavov, ki jih mora interna strokovna komisija pripraviti za varno obratovanje, pove, da nas čaka še mnogo dela.

Razen omenjenih žerjavov je bilo v letu 1971 pregledanih še 116 obdelovalnih strojev. Za vse pregledane stroje so bila izdana interna obratovalna dovoljenja. Na strojih, ki so bili pregledani, delajo v glavnem učenci na priučevanju. Stroji so z varstvenega vidika slabo opremljeni in je za varno delo na njih treba izvesti mnoge tehnične ureditve, ki pa so tudi včasih težko izvedljive. Za nekatere zahtevnejše naprave je opravil pregled tudi zavod za varstvo pri delu Maribor in nam izdal za 12 naprav poročilo o opravljenih pregledih. Po izpolnitvi zahtevanih ukrepov nam bodo za te naprave izdani varstveni atesti oziroma certifikati.

Strojev in naprav, ki morajo biti v skladu z varstvenimi predpisi periodično pregledani, je v naši železarni okrog 1000.

Posebno smo se zavzemali tudi za preglede vseh privezovalnih sredstev, ki se uporabljajo pri manipuliranju bremen z žerjavi. Iz uporabe smo izločevali izrabljena in dotrajana sredstva ter poskrbeli za popravila in preizkušnjo.

V obratih topilnice I in II, mehanski obdelovalnici, vzmetarni, valjarni in kovačnici so bili v skladu s pravilnikom o varstvu pri delu izvršeni varstveni pregledi ter izdana pismena poročila o pomanjkljivostih in nevarnostih, ki jih je bilo treba odpraviti. V zvezi s temi ukrepi so se mnoge pomanjkljivosti sproti odpravljale, nekatere pa so še vedno problematične in jih bo treba v čim krajšem času urediti.

Osebna zaščitna sredstva

Za osebna zaščitna sredstva in opremo ter za užitna zaščitna sredstva je bilo v letu 1971 porabljenih skupaj 1.609.360,86 din. Od tega odpade na osebna zaščitna sredstva

1.432.506,47 din in higienske napitke (čaj — mleko) 152.318,39 din.

Osebna zaščitna sredstva so se razdeljevala po pravilniku in letnem planu glede na potrebo delovnih mest. Zaradi specifičnih del in nevarnosti v naših obratih se osebna zaščita še mnogo uporablja. V zvezi z osebni zaščitnimi sredstvi je bilo pri nabavi, razdeljevanju, uporabi in vzdrževanju mnogo pomanjkljivosti, ki so mnogokrat dovedle do upravičenih kritik. Potrebno jim bo tudi v bodoče posvetiti veliko pozornosti.

Preventivni zdravstveni pregledi

V skladu s pravilnikom o varstvu pri delu železarne Ravne in pravilnikom o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev je bilo v letu 1971 opravljenih poleg predhodnih zdravstvenih pregledov še 268 obdobjnih pregledov za delavce na delovnih mestih s povečanimi nevarnostmi za življenje in zdravje.

V obdobjne preglede je bilo vključenih 71 delavcev elektro obrata, 27 delavcev skupine za vzdrževanje jeklarne, 112 žerjavovodij, 54 delavcev, starih nad 55 let, in 4 delavci, ki so zaradi svojega vedenja na delovnem mestu ogrožali varnost drugih.

Z obdobjnimi pregledi bo potrebno v letu 1972 nadaljevati v povečanem obsegu, tako da bo izpolnjen predvideni program, ki zajema okrog 1100 delavcev.

Poklicno in varstveno izobraževanje

V železarni imamo mnogo delovnih mest, na katerih je zahtevan pogoj, da delavci izpolnjujejo potrebno strokovno znanje iz varstva pri delu. Da bi izpolnili ta pogoj in omogočili vsem delavcem, da si ustrezno znanje pridobijo, organiziramo vsako leto razne oblike varstvenega in poklicnega izobraževanja.

V letu 1971 je bilo vključenih v izobraževanje 1.304 delavcev ali 35,2 odst. od skupnega števila zaposlenih v železarni.

Uvajalne seminarje, ki so organizirani za delavce pred razporeditvijo na delovno mesto, je obiskovalo 379 novo sprejetih delavcev. Od teh so še pred razporeditvijo na delovno mesto opravili izpit za privezovalce pri delu z dvigali vsi delavci.

Dopolnilno izobraževanje iz varstva pri delu se je opravljal preko rednih šol, raznih tečajev, seminarjev, posvetovanj in periodičnega preverjanja. Tečaje in seminarje smo izvedli v okviru internega izobraževanja prek šolskega centra Ravne. Strokovno izobraže-

Pri dviganju livarskih kalupov je dobil Stefan Čebul roko med dva sklada okvirov. Zanihljaj dvigajočih se okvirov mu je povzročil težji zlom roke

vanje smo izvajali tudi pri zunanjih institucijah. Dopolnilno izobraževanje je bilo teoretično in praktično.

Za dopolnilno strokovno izobraževanje so bili organizirani naslednji tečajji:

— za upravljalce dvigal DEMAG	
— za upravljalce žarilne conti peči	8
— za avtomatiko in upravljanje žarilnih peči	15
— periodični izpiti za privezovalce pri delih z dvigali	205
— periodični izpiti za prometno osebje	28
— periodični izpiti za žerjavovodje	189

Za nova delovna mesta so se zaposleni izpopolnjevali v naslednjih tečajjih:

— za kretnike in premikače	3
— za žerjavovodje	36
— za termično obdelavo jekla	16
— za elektroobločno varjenje	11

Posebna strokovna komisija je preverjala znanje delavcev iz varstva pri delu na delovnih mestih s povečanimi nevarnostmi za življenje in zdravje.

Skupno je bilo v obratih topilnice I in II, livarne in čistilnice preverjenih 343 delavcev. V termoelektromotorskem obratu je bilo izvedeno dvakrat letno periodično preverjanje znanja za kurjače v kotlarni, strojnike v odd. teko-

čih in plinskih goriv, strojnike kisikarne, acetilne in kompresorjev ter izmenske delovodje v oddelku tekočih in plinskih goriv. Preverjenih je bilo 45 delavcev.

Zaključek

V letnem pregledu varstva pri delu smo prikazali rezultate dela s tega področja v letu 1971. Zajeli smo analitičen prikaz nezgodnih primerov po stopnji pogostosti, resnosti, težji nezgod, vzrokih in virih, po času zaposlitve, starosti in kvalifikacijski strukturi, po dnevih v tednu in času dela ter po vrstah poškodb in delih telesa. Nakazali smo tudi problematiko mikro poškodb in higiensko dejavnost v podjetju. Opis preventivne dejavnosti, ki se je izvajala, vključuje tehnične varstvene ukrepe, zdravstvene ukrepe in vzgojno izobraževalno delo.

Podatki, analize varstvene problematike nam bodo služili kot podlaga pri načrtovanju novih delovnih programov.

Pri izvajanju nadaljnje varstvene preventive bomo morali še bolj kot doslej vključevati vse možnosti, predvsem pa dosledno izvajati neposredne dolžnosti in obveznosti vsakega delavca, da si bomo tako zagotovili čim boljše pogoje za varnost dela in razvoj.

(Statistični tabelarni prikaz nezgod je na strani 20.)

din pa se za polni delovni čas delavcu v nobenem primeru ne more izplačati.

Povedati je treba, da analiza delovnih mest, s katero bi bila ugotovljena enostavna administrativna in podobna dela ter s tem tudi položaj delavcev z dveletno administrativno šolo, še ni izvršena. Zato ni mogoče trditi, da so vsi delavci z dveletno administrativno šolo razporejeni na enostavna administrativna dela.

Do analize delovnih mest bodo prejeli delavci z dveletno administrativno šolo OD po veljavnem pravilniku o delitvi OD oziroma po že sprejeti oceni delovnih mest, na katera so razporejeni.

Oddelek za oblikovanje OD

ZAHVALA

Podpisani Ivan Lahovnik, prej zaposlen v čistilnici, sedaj pa invalidsko upokojen, se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata železarne Ravne za pomoč, ki sem jo prejel v času moje bolezni pred upokojitvijo.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

Feliksa Hecla

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so darovali cvetje in ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žena, otroci z družinami in drugo sorodstvo

Vprašanja in odgovori

Obračamo se na vas s prošnjo, da nam v januarski ali februarški številki »Fužinarja« odgovorite na vprašanje, ki tare precej administrator v Železarni Ravne. V eni izmed števil »Fužinarja« je bilo napisano med drugim, da se uslužbenci oziroma kader Železarne Ravne razdeli v skupine po internem sporazumu.

Napisano je bilo tudi, da spadajo čistilke, pripravniki, kurirke in tisti, ki opravljajo lažja administrativna dela, v isto skupino. V Železarni Ravne nas je precej administrator z dveletno administrativno šolo, zato se s tem sporazumom ne strinjamo.

Kdo lahko reče, da opravljamo lažja administrativna dela, kdo pravi da nimamo pri opravljanju našega dela nobene odgovornosti?! Mislimo, da bi morali upoštevati razliko med čistilkami in administratorkami, saj čistilke nimajo odgovornosti, če lahko omenimo, kako svoje delo opravijo. Mnenja smo, da ne more biti enaka osnova osebnega dohodka 80.000 S din, saj so čistilke prejemale že zdaj toliko, me pa, ki smo se učile, bi imele prav toliko.

Predlagamo, da se tisti, ki so odgovorni v Železarni Ravne, tisti, ki krojijo naše zaslužke, malo bolj poglobijo in preučijo okolje dela, v katerem delamo.

V primeru, da nam ne bo nihče odgovoril na ta problem, se bomo morale obrniti na direkcijo v Ljubljano.

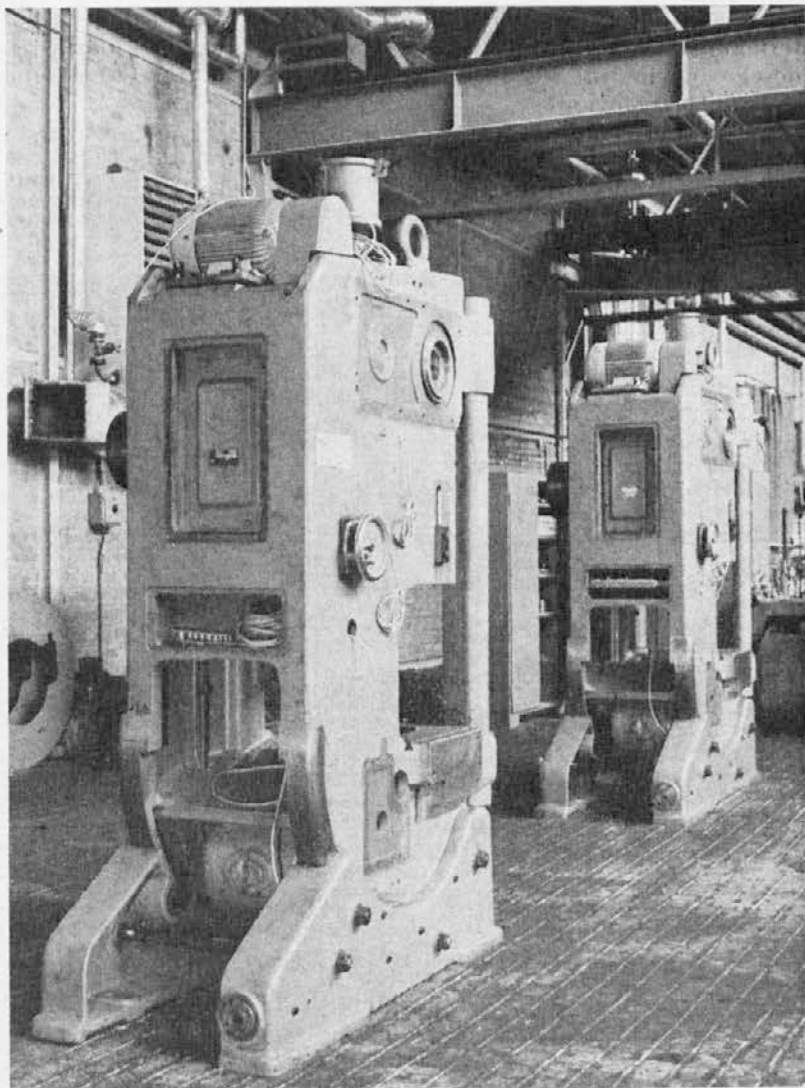
Administratorke Železarne Ravne

Na vprašanje nekaterih delavk z dveletno administrativno šolo dajemo naslednje pojasnilo:

Samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka in OD v črni in barvasti metalurgiji Slovenije z dne 17. septembra 1971 zavezuje podpisnike sporazuma med drugim tudi, da morajo v svojih normativnih aktih o delitvi OD predpisati, da znaša OD na redno zaposlenega delavca ob normalnem delovnem učinku v polnem delovnem času minimalno 800 din mesečno.

Po internem samoupravnem sporazumu Združenega podjetja slovenske železarne z dne 16. novembra 1971 se podpisniki zavezujejo, da z izjemo najmanj zahtevnih delovnih mest (čiščenje, kurirski posli, pripravniki, enostavna administrativna dela ipd.) za polni delovni čas in normalni delovni učinek ne bodo izplačevali mesečno OD, ki bi bili nižji od 1000 din; OD pod 800

Vse za trdne denarje

KREPITI MEDSEBOJNE VEZI

Po daljšem razdobju je bila v soboto dne 15. januarja 1972 na Jesenicah konferenca Zveze komunistov Združenega podjetja slovenskih železarn. Konferenco sestavljajo člani sekretariata ZK vseh treh tovarn. Poleg predstavnikov železarn so prisostvovali konferenci še generalni direktor Združenega podjetja Gregor Klančnik, glavni direktor Železarne Jesenice mgr. Peter Kunc, predstavnik republiškega odbora sindikatov Mitja Švab, predstavnik CK ZKS Peter Toš in predstavnik republiškega odbora sindikatov Srečko Mlinarič. Glavni namen te druge seje konference ZK je bil dogovor, kako hitreje uresničevati okvirni program uveljavljanja ustavnih dopolnil tako znotraj tovarn, a še posebej in predvsem razvijanje samoupravnih odnosov v Združenem podjetju.

Referat o aktualnih političnih nalogah Zveze komunistov pri uveljavljanju ustavnih dopolnil, je imel dosedanji sekretar konference ing. Tone Varl, ki je med drugim dejal, da bo morala ta seja odgovoriti oziroma sprejeti ustrezna stališča na naslednja vprašanja:

1. Ali po več kot treh letih obstoja ZP ostati še naprej na sedanji stopnji integracije, s tem da ima ZP še naprej bolj vlogo koordinatorja in posrednika tovarn?

2. Ali s takšno stopnjo integracije lahko uresničimo cilje, ki smo jih že ob referendumu v letu 1969 pred delovnimi skupnostimi proklamirali?

3. Ali smo dovolj zreli in zavestno pripravljeni kreniti naprej v smeri resničnega povezovanja medsebojnih skupnih materialnih in samoupravnih interesov za dosego novih in še boljših rezultatov skupnih prizadevanj?

4. Ali je sedanja vloga, organiziranost in vsebina dela samoupravne dejavnosti v ZP zadovoljiva oziroma kako krepiti te samoupravne organe, da postanejo res-

nično organi oblikovanja in določanja pri najpomembnejših dejavnostih ZP.

5. Nadalje je prav, da se opredelimo tudi o vprašanju samoupravne ureditve znotraj tovarn, predvsem o usklajevanju in prenašanju pozitivnih izkušenj z ene tovarne na drugo v skladu z ustavnimi dopolnili.

6. Navedena in še druga vprašanja bomo lahko uspešno razreševali le z večjo aktivnostjo ZK v ZP. Zato današnja seja konference mora opredeliti mesto in vlogo konference ZK ZP, določiti njene pristojnosti in oblike delovanja, ki bodo zagotavljale, da se bodo sprejeta stališča in sklepi tudi izvedli.

Na pobudo ZK je prišlo v oktobru leta 1970 do širšega, zelo pomembnega razgovora s tov. Kardeljem, v katerem sta sodelovala še predsednik CK ZKS tov. Popit in predsednik IS Slovenije tov. Kavčič. Misli in opozorila, ki nam jih je povedal tov. Kardelj:

1. Zlomila so se nekatera stereotipna gledanja na vprašanja integracije, saj je bilo jasno povedano, da je takšna stopnja integracije šele začetek in ne konec procesa.

2. Obrazložena je bila jasna smer, v kateri naj gre nadaljnji razvoj integracije.

3. Opozoril nas je, da integracija, grajena samo na programu fizične delitve dela, brez osnov za skupno odgovornost, ki naj temelji na intenzivnejši medsebojni ekonomski odvisnosti oziroma neodvisnosti vseh treh tovarn, je prej ali slej obsojena na stagnacijo oziroma propad. Enako pa pomeni tudi ne dovolj precizno reguliranje medsebojnih materialnih odnosov nevarnost po koncentraciji politične moči v centrih, kjer se združuje velika ekonomska moč.

Ta razgovor nam je dal novih pobud in širša gledanja na nadaljnji razvoj ZP. Že

sredi novembra je bil v teh prostorih prvi posvet vseh treh sekretariatov osnovnih organizacij ZK tovarn, katerega lahko smatramo za 1. sejo konference ZK ZP. V ilustracijo navajamo samo nekatera, še danes aktualna vprašanja, o katerih je razpravljala konferenca. Posebno kritične ugotovitve, ki nas zadržujejo v nadaljnjem procesu združevanja, so bile:

— Pomanjkanje medsebojnega zaupanja in iskrenega sodelovanja, kar je čuti ti še posebno v konkretnih strokovno poslovnih dogovarjanjih.

— Antagonizem, ki izhaja iz tega, da smo predvsem integrirali interese navzven ZP, vse premalo pa smo integrirali skupne interese znotraj ZP.

— Samoupravni organi na nivoju ZP obravnavajo predvsem formalna vprašanja, ki so jih praktično že sprejeli samoupravni organi tovarn. Reševanje in sklepanje izven tega okvira pa je pogojeno le z moralno obveznostjo tovarn, če so te pripravljene take odločitve spoštovati.

— Postavljeno je bilo vprašanje vloge poslovnega odbora, ali ne opravlja bolj strokovno kolegijsko funkcijo kot pa funkcijo kolektivnega izvršnega organa DS ZP.

— Dogovarjali smo se o nujni potrebi nadaljnega razvoja integracije, o potrebi vse večje medsebojne povezanosti in o zahtevi po jasnejših programskih ciljeh ZP.

— Nadalje je konferenca ocenila tudi vrsto pozitivnih rezultatov, doseženih po enoletnem obstoju ZP, ki so že takrat potrdili pravilnost odločitve za združitev železarn. Pokazalo se je, da je bila taka odločitev nujna alternativa za nadaljnji razcvet železarstva v tako burnih gospodarskih gibanjih preteklih let.

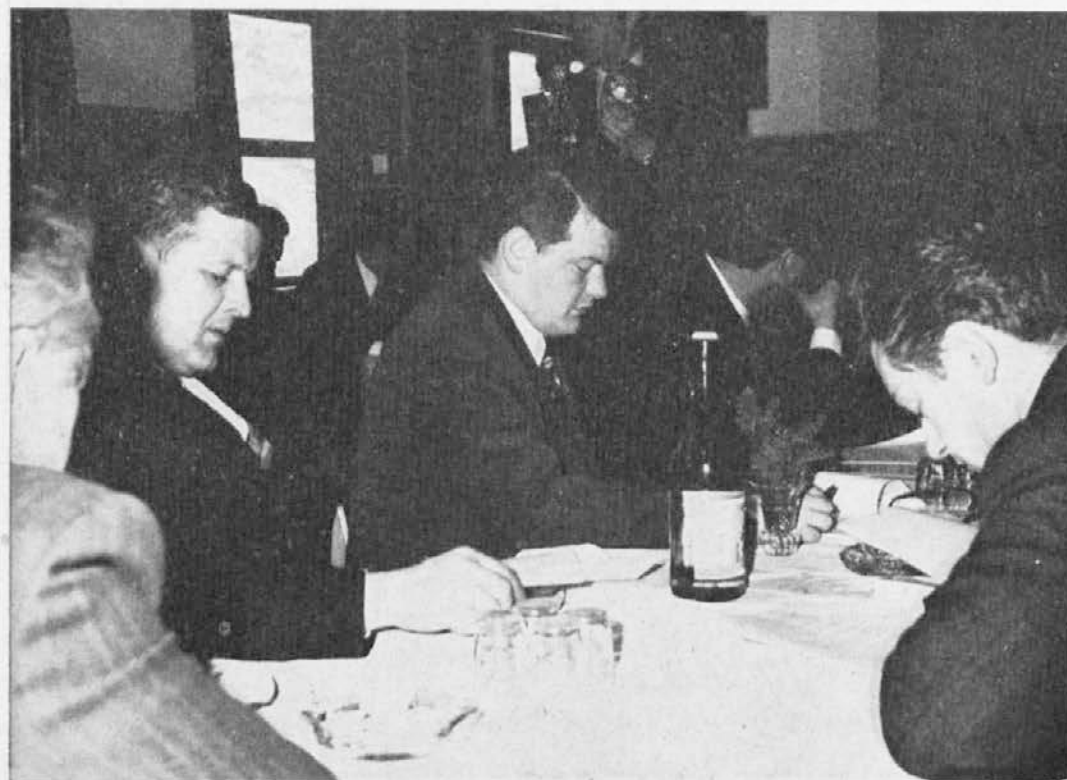
Vse premalo pa je bilo na tej konferenci dano poudarka konkretizaciji nalog ZK in obveznostim, ki so se postavljale pred nas. Ravno zaradi tega danes člani ZK v ZP, še posebno pa dosedanji člani konference, ne moremo iskati vzrokov za počasno razreševanje vrste problemov v procesu integracije samo izven organizacije ZK, temveč so osnovni vzroki v nas samih. Od vsega začetka se nismo dovolj organizirano, enotno in konkretno lotevali problemov in nalog, ki so nas spremljali. V tem so tudi osnovni razlogi, da več ugotovitev in zahtev 1. seje konference nismo uresničili.

V začetku avgusta smo imeli prvi širši posvet s tovariši, ki delajo v političnih in samoupravnih organih ZP in tovarn. Seznanili smo jih z nalogo in na tem posvetu sprejeli nekatera stališča, ki naj pripomorejo k oblikovanju akcijskega programa. Posvet je med drugim ugotovil:

1. Udeleženci se strinjajo in pozdravljajo iniciativo CK, da se k uveljavljanju ustavnih dopolnil pristopi organizirano.

2. Poseben poudarek je bil na novi kakovosti oziroma vrednotah samoupravnih sporazumov, ki se z ustavnimi dopolnili uveljavljajo kot dokumenti, ki po svoji pomembnosti presegajo okvire sedanjih statutov.

3. Menili smo, da osrednji in glavni poudarek akcijskega programa mora biti na uveljavljanju ustavnih dopolnil v okviru ZP.

Železarji — komunisti so se sestali na Jesenicah

Foto: S. Ocvirk

4. Opređeljeno je bilo že zelo jasno stališče temeljne organizacije združenega dela (TOZD).

5. Prepričanost prisotnih je bila, da je uspešni razvoj integracije mogoč le s postopnim združevanjem materialnih sredstev, kar nas mora pri zasledovanju večjih skupnih rezultatov dela še tesneje medsebojno povezovati.

6. Sprejete so bile zadolžitve za izdelavo akcijskega programa.

V oktobru je bil ob prisotnosti delovne grupe CK ZKS ponovni posvet, ki je okvirni akcijski program potrdil. Na posvetu smo ponovno razpravljali in razčistili nekatera vprašanja, kot so:

1. V sedanji fazi razvoja in objektivnih pogojev v tovarnah naj postane TOZD tovarna. To pa seveda ni dokončna razvojna opredelitev in je odprta možnost, da se ob objektivnih pogojih lahko ena ali druga tovarna opredeli na dve ali več TOZD.

2. Integracija pomeni tudi prenos izkušenj med tovarnimi z namenom poenotenja in izpopolnitve samoupravne dejavnosti v tovarnah glede na zahteve XV. dopolnila ustave.

3. Potrdilo se je stališče že predhodnega posveta, da je potrebno preučiti možnosti, kako z združevanjem materialnih sredstev povezovati medsebojne interese nadaljnjega združevanja. Pri tem pa je potrebno dovolj jasno precizirati in razčistiti vprašanja, kot so:

— pojem dohodka, združevanje in odnosi znotraj tovarne (ZP-TOZD), odtujevanje oziroma neodtujevanje dohodka, nove vrednosti vloženih sredstev, kaj je minulo delo itd. Skratka, zasledovati cilje, da združevanje sredstev pomeni združevanje medsebojnih interesov, ki prepletajo medsebojno odvisnost itd.

Generalni direktor je bil s svojimi sodelavci zadolžen, da izoblikuje predlog nadaljnjega procesa vsebinske integracije. Predlog je bil novembra izdelan in 6. decembra posredovan razširjeni seji poslovnega odbora v obravnavo. Na seji je bil predlog v osnovi sprejet in posredovan v razpravo delovnim skupnostim tovarn, na podlagi katere naj delavski svet tovarn sprejmejo soglasje za dokončno sprejetje na DS ZP.

Prav je, da konferenca v razpravi izreče svojo oceno ter sprejme ustrezne zaključke.

Pri tem ne mislimo, da predlog nadaljnjega kakovostnega oziroma vsebinskega razvoja integracije ZP dokončno razčiščuje in na pravo mesto postavlja vsa vprašanja. V njem so še vedno nejasnosti in določena protislovja, ki jih bo v konceptu samoupravnega sporazuma nujno postaviti na pravo mesto. S tem pa v ničemer ne želimo zmanjšati pomembnosti in nujnosti take usmeritve nadaljnje integracije. Še več, v tem ne vidimo že končnega uveljavljanja vseh možnosti, ki nam jih dopolnila ustave dajejo, temveč šele začetek sporazumevanja o združevanju resničnih materialnih interesov delovnih skupnosti vseh treh tovarn za dosego še boljših rezultatov svojega dela.

Pri tem pa velja ponovno poudariti, da vsebina in črka takega sporazumevanja mora biti osnova na zagotovilih ustave. To je, da so neodtujljive pravice delov-

nih ljudi in njihovih samoupravnih organizacij pri razpolaganju s pogoji, sredstvi in rezultati dela. Na taki podlagi v načelu in konkretno osnovani sporazum, ki bo resnično povezoval interese vseh treh tovarn, bo že sam po sebi odvrnil vsa nasprotja, pa tudi lokalistične ozke interese do vseh polemik, ki so se pri tem tudi pojavile.

Seveda se bomo o vsem tem v prvi vrsti morali medsebojno odkrito in kritično dogovoriti komunisti, tako na današnji in bodoči seji konference, kakor znotraj samih organizacij. Predvsem pa bo potrebna naša aktivna prisotnost v političnih, samoupravnih in upravnih strukturah. Posebno si bomo morali prizadevati, da v nadaljnjem povezovanju tovarn v ZP ustvarimo takšno vzdušje na naših sejah konference, posvetih in še posebno v samoupravnih organih, ki nas bo resnično združevalo v skupnih interesih in podiralo pregrade še prisotnih nezaupanj, strahu in sumničenj, kdo bo koga. Prav komunisti se moramo odločno zavzemati, in to v interesu najširše delovne skupnosti, za taka pota in odnose, ki se bodo odražali v združevanju in angažiranosti vseh materialnih in umskih potencialov za večjo in ekonomično proizvodnjo, za višjo produktivnost, za višji dohodek, skratka, za višji osebni in družbeni standard slehernega proizvajalca in samoupravljalca.

V poročilu smo se zelo ozko omejili le na nekatera vprašanja, ki so bila in so še prisotna. Nismo se dotaknili še drugih ciljev in nalog, ki so skopo navedene v skici vsebinskih vprašanj, ki naj bi jih obdelali s samoupravnim sporazumom. Na primer vprašanje enotnejšega ali enotnega nastopa navzven, vprašanje tesnejšega povezovanja s predelovalno industrijo, trgovino itd. Menili smo, da je prav in zelo pozitivno, da so cilji v programu razglašeni, toda trenutno so za nas vse najpomembnejša vprašanja, ki se nanašajo na ureditev notranje organizacijske tvorbe ZP. Menimo, da le reševanje in rešitev teh vprašanj daje osnovne pogoje za uresničevanje ciljev, ki se nanašajo na sfero izven okvira ZP.

Namen današnje seje konference je, da ob ugotovitvah oceni stanje in gibanje, da sprejmemo osnovne zaključke, ki naj

vsem komunistom v ZP postanejo napotek za akcijo. Zato bi bilo potrebno, da se seja konference opredeli med drugimi pobudami in predlogi o naslednjih vprašanjih:

1. O organiziranosti, pristojnosti in vlogi konference ZK ZP — o čemer podrobneje govori predlog poslovnika. Osnovno izhodišče je, da pri vseh specifičnih vprašanjih, ki se nanašajo na skupno problematiko in interese ZP, o katerih se dogovorimo, zagotovimo enotnost akcije. To pa pomeni obveznost vseh komunistov tako v direkciji kot v osnovnih organizacijah pri uresničevanju sprejetih zaključkov.

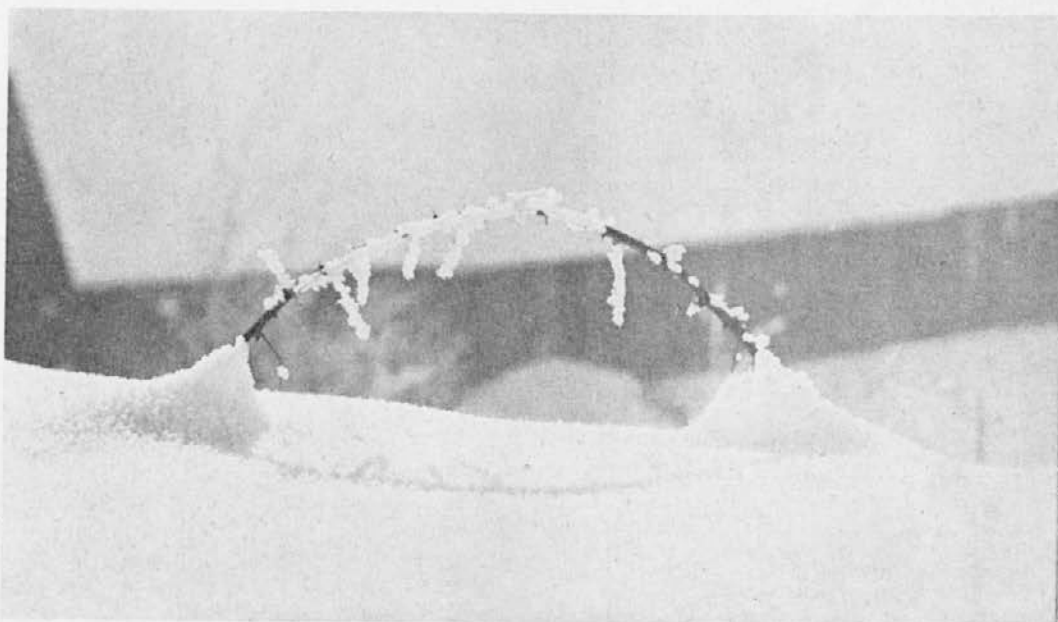
2. O podpori, nalogah in odgovornosti komunistov pri nadaljnjem vsebinskem procesu združevanja.

3. O stališču do konkretnega predloga združevanja poslovnih sredstev in kaj vse naj obravnava samoupravni sporazum. Pri tem ni vprašanje, ali gremo oziroma ne gremo v takšno sporazumevanje. Prepričani smo, da če bodo pri tem jasni in v skladu z ustavnimi dopolnili urejeni medsebojni odnosi, interesi in koristi, da bomo take težnje v celoti podprli. Še več, odločno se bomo borili proti vsem posameznikom, ki bi se upirali taki naši usmerjenosti.

4. O delu in vlogi samoupravnih organov ZP, o njihovi funkciji in odgovornosti na eni strani ter o spoštovanju in obveznosti sklepov v vseh treh tovarnah.

5. O prenašanju izkušenj, o utrjevanju in poenotenju samoupravnih struktur znotraj tovarn glede na opredelitev, da ostane tovarna TOZD itd.

Na podlagi plodne razprave, v kateri so bila izrečena tudi različna mnenja ter v kateri so sodelovali tovariši Suhar Tone iz Štor, Ošlak Miha z Raven, Ipave Miro iz Jesenic, inž. Knez z Raven, tov. Pogorevc z Raven, tovariš Črv z Jesenic, tovariš Ertl z Jesenic, tovariš Matija Švab iz republiškega odbora sindikatov, generalni direktor ZPSŽ Gregor Klančnik, tovariš Toš Peter iz TK ZKS in tovariš Miha Potočnik iz uprave ZPSŽ, sta bili konferenci predloženi in nato tudi sprejeti dve izhodišči za njeno nadaljnje delo:

I.

Konferenca ugotavlja, da se je ekonomski položaj vseh treh železarn v zadnjem času bistveno izboljšal in so ustvarjeni vsi objektivni pogoji za še uspešnejši razvoj slovenskega železarstva. Očitno je, da uspehov v preteklem obdobju ne bi bilo možno v taki meri realizirati, če ne bi v vseh treh železarnah uspeli razviti v zelo zadovoljivi meri samoupravnih proizvodnih odnosov.

Notranjo organizacijo v tovarnah združenega podjetja pa je treba v prihodnje utrjevati tako, da bodo po uresničitvi potrebnih pogojev res zaživele temeljne organizacije združenega dela v okviru sedanjih tovarn.

II.

Prihodnji ekonomski razvoj slovenskega železarstva bo v veliki meri odvisen od tega, kako uspešno bomo še naprej razvijali samoupravne odnose v vsaki po-

samezni tovarni in v Združenem podjetju slovenske železarne kot celoti.

Nova ustavna dopolnila odpirajo samoupravljanju nove perspektive, hkrati pa predstavljajo novo vzpodbudo za še hitrejšo uveljavljanje vloge neposrednih proizvajalcev v združenem delu.

Pri tem konferenca ugotavlja, da je v prihodnjem obdobju nujno treba pospeševati samoupravno povezovanje na nivoju združenega podjetja. V tem smislu tudi v polni meri podpira že začeto akcijo za združevanje dela poslovnih skladov na ravni združenega podjetja.

Konferenca poziva vse komuniste in druge delovne ljudi v združenem podjetju, da aktivno podprejo že začeto delo pri oblikovanju novih samoupravnih proizvodnih odnosov na ravni združenega podjetja, ki naj bi imeli svojo materialno podlago v združevanju sredstev oziroma minulega dela.

Stane Ocvirk

Iz dela kolegijskih izvršilnih organov

Seje poslovnega odbora so bile meseca januarja namenjene razpravi o problematiki nelikvidnosti tovarne in ukrepah, ki bodo s tem v zvezi potrebni, ter organizaciji, poteku in rezultatu inventure za lansko leto.

Problem nelikvidnosti in težave, ki se v zvezi s tem pojavljajo, so splošno znane. Zato moramo biti v tovarni zainteresirani na tem, kaj storiti, da se stanje na tem področju letos vsaj delno normalizira in izboljša. Po podatkih, ki še niso dokončni, smo lani s prodajo naših izdelkov ustvarili 617 milijonov din realizacije, kupci pa nam dolgujejo kar 233 milijonov din, kar pomeni, da je več kot tretjina sredstev pri naših kupcih. Zato so tudi razumljive pripombe predstavnikov bank ob naših zahtevah za najetje kredita, češ da iščemo kredite, lastnega denarja pa pri kupcih nismo sposobni izterjati. Razen težav, ki nastajajo v poslovanju zaradi nelikvidnosti, pa je pred delovnimi organizacijami in tako tudi pred našo tovarno predpis, ki pravi, da bodo delovne organizacije, ki do 30. junija 1972 ne bodo deblokirale svojih žiro računov, od 1. julija 1972 dalje lahko izplačevale OD samo v višini 90. odst. povprečno doseženih OD v lanskem letu. To pa narekuje energično akcijo in ukrepe. Izoblikovani so že bili predlogi ukrepov, ki jih bo v tovarni za izboljšanje likvidnosti treba pričeti dosledno izvajati. Cilji, ki jih želimo pri tem doseči, predvidevajo povečanje dobička, zmanjšanje zalog materiala razredov 3, 5, 6 in kupcev, povečanje sklada obratnih sredstev in inkasa v gotovini, izvoza ter zmanjšanje uvoza, izboljšanje informacij, ki so podlaga za poslovne odločitve in izboljšanje kvalitete izdelkov ter dobavnih rokov. Potrebna bo tudi doslednejša diferenciacija dobrih in slabih kupcev. Jasneje kot doslej pa bo tudi na tem področju določiti vprašanje odgovornosti posameznih delavcev in služb. Člani odbora so akcijski program in ukrepe za izboljšanje likvidnosti, v katerih je določena tudi odgovornost posameznih delavcev in služb za njihovo izvršitev, podprli. Menili pa so, da bomo morali v tovarni zaradi zmanjšanja obsega izvoza pričeti bolj kot doslej uporabljati surovine in drugi material z domačega trga oziroma da bomo morali odpraviti mnenje, da lahko uporabljamo surovine in material samo iz uvoza. Kar zadeva nabavo na domačem trgu, bo po mnenju nekaterih potrebno spremeniti tudi odnos posameznih podjetij, predvsem tistih, ki imajo v svoji proizvodnji določen monopolni položaj in ga preveč izkoriščajo. Odbor je zato sklenil:

— potrdijo se akcijski program in ukrepi za izboljšanje likvidnosti tovarne.

Delavci in strokovne službe, odgovorne za izvajanje ukrepov, morajo o njihovem izvrševanju vsak mesec poročati glavnemu di-

take in podobne napake odpraviti. Končno je bilo sklenjeno, da je v predlagani obliki poročilo in rezultat inventure tako za počitniški dom kakor tudi za tovarno treba posredovati delavskemu svetu v razpravo in potrditev.

Odbor je razpravljal tudi o predlogu OD za pripravnike v letošnjem letu, potovanjih v inozemstvo in nekaterih drugih zadevah. Po obravnavi te problematike je sklenil:

Upoštevač določbe 39. člena pravilnika o delitvi OD se OD pripravnikov za leto 1972 določijo v višini:

- za pripravnike z visoko šolsko izobrazbo 1800 din na mesec,
- za pripravnike z višjo šolsko izobrazbo 1400 din na mesec,
- za pripravnike s srednjo šolsko izobrazbo 1030 din na mesec.

Določeni OD pripravnikov veljajo od 1. januarja 1972 dalje. Odbor dopušča možnost, da se OD pripravnikov za drugo polletje letošnjega leta povišajo ponovno, kolikor se bodo poprečno povečali tudi OD drugih zaposlenih v prvem polletju.

Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo, in to:

— Inž. Jožetu Geršaku 4-dnevno službeno potovanje na Madžarsko z nalogo, da ugotovi možnost izvoza mehanskih tiskalnic v to državo.

— Marjanu Blažiču 4-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo z nalogo, da s predstavnikom Cosmosa pri firmi MAN ugotovi obseg naročil za material, ki naj bi ga letos dobavili temu podjetju.

— Inž. Antonu Letonji 3-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo z nalogo, da pri firmi Hagesta reši problem reklamacije materiala.

— Inž. Ferdu Vizjaku in Antonu Potočniku največ 4-dnevno službeno potovanje v Romunijo z nalogo, da ugotovita vzroke reklamacij industrijskih nožev oziroma reklamacijo uredita.

— Inž. Jožetu Borštnerju, inž. Alojzu Knezu in inž. Jožetu Geršaku 9-dnevno službeno potovanje v Vzhodno Nemčijo, kjer bodo s predstavnikom Hermesa v poslovno tehničnih zadevah obiskali nekatera podjetja v tej državi.

— Inž. Božu Cimermanu 4-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo z nalogo, da s predstavnikom Interaksa ugotovi možnost in obseg prodaje ter izvoza hladnih valjev in valjev iz ferolitine letošnje leto v to državo.

Na predlog vodstva VEO se z veljavnostjo od 1. februarja 1972 dalje za delovno mesto

Gorski gozd

št. 483 — obratovodja gradbenega remonta, uvede deljeni delovni čas.

Ker je avtomatično obdelavo podatkov v naši tovarni treba nadalje razvijati, za kar pa nam je potreben večji računalnik, je bilo odobreno, da za te potrebe prek podjetja Intertrade v obliki najemne pogodbe dobimo večji računalnik. Računalnika nam tako ne bi bilo treba odkupiti, plačevati pa bomo morali za njegovo uporabo najemnino.

Odbor je bil seznanjen z zasnovo predloga direktije ZP, da bi se na nivoju ZP združevala sredstva poslovnega sklada. Predlog v obliki, kot je bil posredovan, za našo tovarno ni sprejemljiv, zaradi česar smo ga odklonili. Posledica našega odklonilnega stališča, ker je bil predlog obravnavan že na različnih nivojih, so bile že tudi nekatere razprave in polemike v dnevnem časopisu. Po stališču, ki je bilo izoblikovano v naši tovarni, bo določeno združevanje sredstev na nivoju ZP verjetno potrebno, do tega pa bo lahko prišlo tedaj, ko bo tako združevanje v interesu vseh treh železarn, predvsem pa bodo postavljene točni pogoji, za kaj in v katerih pogojih se sredstva združujejo in za katere namene bomo v okviru ZP tako združena sredstva tudi uporabili. Tak predlog pa zaenkrat še ni izoblikovan. Določena je bila delovna skupina, ki naj predlog pripravi. Ko bo predlog, izdelan na takih zasnovah in načelih, pripravljen, bo posredovan v vseh tovarnah v javno razpravo.

Odbor za splošne zadeve je največ časa na svojih sejah namenil razpravi o predlaganih dopolnitvah in spremembah posameznih pravilnikov, razpravljal pa je tudi o predlogu za povišanje štipendij, o razpisnih pogojih, nekaterih delovnih mest in drugih zadevah, ki spadajo v njegovo delovno področje.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da so predlagane dopolnitve pravilnika o delitvi OD in pravilnika o regresu za letni dopust potrebne zaradi spremembe sedanjega pravilnika o dodatku za letni dopust. V sedanjem pravilniku o dodatku za letni dopust smo skupno obravnavali tako »konstantni« kakor tudi »gibljivi« del dodatka. S samoupravnim spoznavanjem smo se dogovorili, da se regres za letni dopust ali naš dosedanji konstantni del bistveno poveča. Ker sredstva regresa za letni dopust bremenijo sklad skupne porabe, zadržani del OD ali dosedanji gibljivi del pa sredstva OD, je zato višina, kriterije in pogoje, v katerih so zaposleni upravičeni do regresa za letni dopust, obravnavati ločeno v posebnem pravilniku, medtem ko je zadržani del, ker predstavlja dejansko tudi OD, obravnavati v pravilniku o delitvi OD. Bistvenih sprememb v pravilniku o regresu za letni dopust ni. Novo je le to, da so zaposleni z najnižjim številom dni letnega dopusta upravičeni do regresa že, če skupno izkoristijo najmanj 6 delovnih dni dopusta, medtem ko za druge še vedno velja, da morajo izkoristiti skupno 10 dni dopusta.

Predlog za dopolnitev pravilnika o delovnih razmerjih se nanaša samo na usklajeni pravilnik, ki naj bi veljal za celo ZP. Naš pravilnik o delovnih razmerjih zaenkrat s tem pravilnikom usklajujemo samo v tistem delu, ki obravnava delovni čas in dolžino rednega letnega dopusta, kar naj bi veljalo in se uporabljalo od 1. januarja letos. Novo je samo določilo, da so zaposleni razen dopusta iz naslova delovne dobe, pogojev dela in drugih kriterijev upravičeni na dodatni dopust še iz naslova neprekinjene zaposlitve v tovarni oziroma ZP. Nekoliko so razširjene tudi pravice dodatnega dopusta za posebne socialne in druge razmere ter pravice do izredno plačane odsotnosti do 7 koledarskih dni v letu. Pri neplačani odsotnosti z dela smo zadržali dosedanji kriterij, novo je le določilo, da morajo zaposleni v primeru neplačane odsotnosti z dela prispevke za socialno zavarovanje kriti sami. Zaradi delnega povečanja števila dni dopusta po drugih kriterijih in ker je prevladalo mnenje, da imajo aktivni udeleženci NOB že toliko skupne delovne dobe, da dodatnega dopusta iz tega naslova ne morejo več izkoristiti, se je v predlogu zmanjšalo število dodatnega dopusta na račun aktivne udeležbe v NOB. Ker pa so na tak predlog prizadeti imeli določene pripombe, je odbor menil, da je predlagati delavskemu svetu, naj se število dni dodatnega dopusta na račun aktivne udeležbe v NOB zadr-

ži po našem dosedanjem pravilniku, medtem ko je za vse druge predloge menil, da jih je v obliki, kot so pripravljeni, posredovati v potrditev delavskemu svetu.

Iz drugih zadev, ki so bile predmet obravnave, je odbor sklenil:

Upoštevajoč dogovor o uskladitvi štipendije med vsemi tremi železarnami in dejstvo, da so na Jesenicah in v Štorah štipendije povišali že s šolskim letom 1971/72, je bilo določeno:

— z veljavnostjo od 1. januarja 1972 dalje se odobri povišanje štipendije za naše štipendiste na vseh fakultetah ter višjih in drugih šolah, razen za štipendiste, vpisane v TSS metalurški oddelek, ki deluje na Ravnah, in sicer:

a) za visoke in višje šole se štipendija določi v višini:

- za 1. letnik 500 din,
- za 2. letnik 580 din,
- za 3. letnik 650 din,
- za 4. letnik in absolvente 720 din;

b) za srednje šole, razen za štipendiste TSS metalurškega oddelka na Ravnah, se štipendija določi v višini:

- za 1. razred 350 din,
- za 2. razred 380 din,
- za 3. razred 410 din,
- za 4. razred 440 din;

c) nagrade vajencev na poklicni šoli se določijo v višini, kot sledi:

- za vajence kovinske stroke:

	osnova	zadosten	dober	prav dober	odličen
I. razred	160	210	240	270	300
II. razred	180	230	270	310	340
III. razred	200	260	300	340	380
— za vajence metalurške stroke:					
I. razred	200	250	280	310	340
II. razred	240	290	330	370	400
III. razred	280	340	380	420	460

S povišanjem štipendij se odpravi 20 odst. dodatek na štipendijo, do katerega so bili upravičeni slušatelji FNT oddelka za metalurgijo, z dopolnitvijo, da štipendisti, katerih osnovna štipendija je morebiti že zdaj višja od osnove v posameznem letniku, zadržijo višino dosedanje štipendije.

Z veljavnostjo od 1. januarja 1972 dalje se za štipendiste visokih in višjih šol spremeni

sedanji način nagrajevanja za doseženi učni uspeh. Odpravijo se nagrade, do katerih so štipendisti upravičeni, če v rednem roku izpolnijo pogoje za vpis v naslednji letnik. Namesto te nagrade se uvedejo nagrade za vsak uspešno opravljeni izpit, in sicer:

- za oceno do 7,4 100 din
- za oceno od 7,5 do 8,4 120 din
- za oceno od 8,5 do 10, 140 din

Način podeljevanja in višina nagrad za doseženi učni uspeh na srednjih šolah ostaneta nespremenjena.

Na predlog kadrovskega oddelka, naj bi odbor v skladu s čl. 132 statuta odločil, ali je vodstvena delovna mesta v zvezi z novo organizacijsko shemo v enotah I in II razpisati v javnih sredstvih za informiranje ali pa opraviti samo interno objavo v tovarni in da je za ta delovna mesta določiti tudi razpisne pogoje, je bilo odločeno, da se izvrši samo objava prostih delovnih mest. Odbor je tako odločitev sprejel ob dejstvu, da je glede na novo organizacijo delovna mesta treba čim prej zasedeti z ustreznimi delavci in da sodeč po dosedanjih izkušnjah tudi od razpisa v javnih sredstvih za informiranje ni pričakovati prijav zunanjih delavcev. Po sprejeti odločitvi se izvrši objava prostih delovnih mest šef proizvodnje enote I, vodja PD enote I, šef proizvodnje enote II, vodja priprave dela enote II, vodja oddelka za ekonomske analize enote II, vodja oddelka fazne kontrole enote II, vodja oddelka materialnega gospodarstva enote II, obratovodja obrata pnevmatičnega orodja in obratovodja obrata industrijskih nožev.

Za stališča in predloge, ki jih je v zvezi z reševanjem socialnih primerov, predvsem pa urejanjem zadev delovnih invalidov naslovil na odbor TO sindikata, je bilo določeno da jih je odstopiti kadrovskemu oddelku, da skupno z oddelkom za socialno zavarovanje ugotovi dejansko stanje in na tej podlagi pripravi predlog, kako in na kakšen način pristopiti k razreševanju v predlogu navedenih problemov. Na opozorilo komisije za tovarniški tisk, da sklep o ureditvi ozvočenja v tovarni še ni realiziran, je bilo naročeno komisiji za osnovna sredstva, da mora v predlogu razdelitve sredstev amortizacije za letošnje leto predvideti potrebna sredstva, ki bodo za ureditev ozvočenja potrebna. Načrt za napeljavo in seznam za to potrebne materiala mora izdelati obratovodstvo elektro remonta za šibki tok.

Na obvestilo izobraževalne skupnosti Ravne na Koroškem, da je našemu predstavniku v njihovi skupščini potekel mandat in da naj zato imenujemo novega člana, je bilo odločeno, da se za člana skupščine izobraževalne skupnosti za mandatno dobo od 1. ja-

Železničarska zima

Foto: Broman

Viktor Opaka

OSNOVE EKONOMIKE

(Nadaljevanje)

OBRATNA SREDSTVA

Med obratna sredstva načeloma spadajo:

- surovine,
- material,
- nabavljeni polproizvodi in deli,
- drobní inventar na zalogi in v uporabi,
- nedokončana proizvodnja,
- polproizvodi,
- gotovi proizvodi,
- denarna sredstva obratnih sredstev,
- terjatve iz obratnih sredstev in
- aktivne časovne razmejitve.

ZALOGA MATERIALA

Med obratna sredstva štejemo le neporabljen količine materiala (surovine, material, polproizvodi in deli). Zaloge materiala vstopa v obratna sredstva v načelu po nabavni vrednosti. Pri tem je poleg nabavne cene upoštevan tudi morebitni prometni davek, carina pri uvozu, stroški prevoza. Splošni stroški nabave niso zajeti v nabavni ceni materiala.

Za vrednotenje zaloga materiala je več možnosti, in sicer:

- po zadnjih drsečih poprečnih cenah,
- po stalnih cenah s sorazmernim odmikom,
- po zadnjih cenah.

Ne glede na način vrednotenja končnih zaloga ne bi smeli mimo zahteve, da cene materiala v zalogi ne smejo prekorajevati novih tržnih cen. Če je npr. zaloga previsoko ovrednotena, skriva izgubo, če je nasprotno zaloga prenizko ovrednotena, skriva dobiček. Razlika je v tem, da ne škoduje, če ima podjetje skrite dobičke, je pa nevarno, če ima v zalogah skrite izgube.

DROBNI INVENTAR

Drobni inventar so vsa tista delovna sredstva, ki niso uvrščena med osnovna sredstva. Razlog za to delitev je v tem, da imajo sredstva, ki jih označujemo kot drobní inventar, krajšo življenjsko dobo od leta dni ali pa nabavno ceno posameznega kosa nižjo od 1000 din. Pri tem je nekaj izjem, npr. računski, pisalni in drugi pisarniški stroji, blagajne, omare in drugo pohištvo — kot POSLOVNI INVENTAR ne spadajo med obratna, temveč vedno med osnovna sredstva.

Droben inventar v širšem smislu je:

- droben inventar v ožjem smislu (orodja, naprave, pisarniški, laboratorijski, obratni, skladišni in drugi droben inventar),
- embalaža (ločljiva in vračljiva),
- avtomobilske gume.

nuarja 1972 do 31. decembra 1975 imenuje Milan Zafošnik.

Odbor je obravnaval še nekatere druge vloge, predloge in zahteve. O odločitvah, ki so bile s tem v zvezi sprejete, so bili prizadejni porazumni, društva ali organizacije pisмено posebej obveščeni.

-et

Za vrednostni odpis drobnega inventarja v uporabi so naslednje možnosti:

- da ga ob prenosu v uporabo takoj v celoti odpišemo,
- da ga ob prenosu v uporabo odpišemo 50 odst., ostalih 50 odst. pa tedaj, ko ni več sposoben za uporabo, in
- da ga odpišujemo časovno ali funkcionalno, tj. podobno kot osnovna sredstva, le da v krajšem času.

NEDOKONČANA PROIZVODNJA

Nedokončana proizvodnja se razlikuje od dokončanih proizvodov v tem, da še ni namenjena prodaji. Ovrednotena je po stroških, ki jih je povzročila do te stopnje predelave.

Tudi pri nedokončani proizvodnji bi podjetje prikrivalo izgubo, če bi bili stroški višji od tržnih cen. Obstaja več možnosti vrednotenja nedokončane proizvodnje, kot npr.

- z vsemi stroški, ki sestavljajo njeno lastno ceno,
- samo s proizvodnimi stroški ali
- samo z variabilnimi stroški,
- samo z materialnimi stroški in amortizacijo.

ZALOGA PROIZVODOV

Dokončani proizvodi so namenjeni prodaji. Ovrednotenje je lahko prav tako različno kot pri nedokončanih proizvodih. Različne metode vrednotenja zaloga gotovih izdelkov pri nespremenjenem obsegu vodijo do različne potrebe po obratnih sredstvih. Po uvedbi direct costing metode bomo v našem podjetju vrednotili zaloge predvidoma le po variabilnih stroških.

Denarna sredstva obratnih sredstev

Ločimo:

- denarna sredstva v blagajni,
- denarna sredstva v banki,
- hitro vnovčljive vrednostne papirje.

Podjetje se v glavnem poslužuje pri plačevanju žiro računa, zato nima potrebe, da bi imelo v blagajni večje vsote denarja. Žiro račun je osrednji račun denarnih sredstev, ki jih ima podjetje v banki. Po potrebi ima podjetje v banki tudi devizni račun. Vnovčljivi vrednostni papirji so zlasti ČEKI IN MENICE.

ČEK je vrednostni papir, s katerim daje izdajatelj (trasant) nalog svoji banki (trasatu), da izplača določen znesek denarja na določenem mestu označenemu uporabniku ali osebi, ki jo ta odredi (tj. remitentu).

MENICA je vrednostni papir, ki vsebuje obveznosti do plačila določene vsote denarja v določenem času in na določenem kraju. Menica je po svoji gospodarski vsebini, kreditni vrednostni papir, ker jo izdaja tisti, ki v danem trenutku nima denarja in išče kredit. Poznamo več vrst menic, nas pa zanima predvsem tkim. blagovna menica (rimesa), ki jo izdajatelj daje prodajalcu blaga kot jamstvo za plačilo v določenem času in na določenem kraju.

Terjatve iz obratnih sredstev

Terjatev je premoženjsko pravno razmerje, ki sestoji iz pravice do zahtevka, da določena oseba poravnava svojo obveznost.

Poznamo:

- terjatve do kupcev,
- terjatve do dobaviteljev,
- terjatve zaradi preplačanih pogodbenih in zakonskih obveznosti iz dohodka in
- druge terjatve.

Terjatve do kupcev se pojavljajo toliko časa, dokler kupci ne poravnajo dolžnih zneskov. V primeru, da nastane spor (sporna terjatev), ga rešuje pristojno redno ali gospodarsko sodišče. V praksi pride tudi do prisilne izterjatve.

Dvomljuje in sporne terjatve vstopajo med sredstva podjetja le z višino, ki bo predvidoma izterljiva.

Do dobaviteljev ima podjetje navadno obveznosti, terjatve do njih pa se pojavljajo v dveh primerih, in sicer:

- zaradi predujmov, ko podjetje prej plača dobaviteljem, kot od njih prejme naročeno blago, ali
- ko podjetje plača dobaviteljem več, kot bi bilo potrebno.

Aktivne časovne razmejitve

To so v bistvu nevračunani stroški. Nekateri stroški v podjetju ne nastajajo enakomerno, zato takih stroškov ob nastanku še ne vračunamo, temveč jih razmejimo tako, da enakomerneje bremenijo stroškovne nosilce (proizvode). Nekaterih razmejenih stroškov med letom ne pokrijemo, zato jih prenesemo v naslednje leto. Presežek stroškov nad vračunanimi med letom je na koncu leta na aktivnih razmejitvah.

Pri nas npr.: kalupni okviri v livarnah, velika popravila osnovnih sredstev, osvajanja nove proizvodnje in drugo.

OBRACUNANJE OBRATNIH SREDSTEV

Osnovna in obratna sredstva se lahko stalno preoblikujejo, to pomeni, da spreminjajo svoje pojavne oblike od začetka denarne oblike prek drugih oblik v končno denarno obliko.

Enkratni obrat obratnih sredstev je opredeljen s časovnim razdobjem, izraženim v dnevih, v katerem se obratna sredstva preoblikujejo iz denarne oblike prek drugih oblik spet v denarno obliko. Če število dni v letu primerjamo s trajanjem enega obrata, dobimo koeficient obračanja obratnih sredstev. KOEFICIENT OBRACUNANJA JE ŠTEVILO, KI POVE, KOLIKOKRAT SE OBRATNA SREDSTVA OBRNEJO V RAZDOBJU ENEGA LETA.

Če podjetje poveča koeficient obračanja obratnih sredstev, lahko ustvari celotni dohodek z manjšimi sredstvi, torej je višina potrebnih obratnih sredstev obratno sorazmerna s koeficientom obračanja. Koeficient obračanja naj bi bil čim večji, to pomeni, da vsak vloženi dinar pri vsakokratnem obratu poveča celotni dohodek. Zelo poenostavljeno si lahko predstavimo obračanje obratnih sredstev npr.:

vloženi dinar prinese z vsakim obratom 0,20 din, v enem letu je vloženi di-

nar imel 5 obratov, torej $5 \times 0,2 = 1$ dinar oziroma skupno 2 dinarja.

Dobra organizacija dela lahko veliko pripomore k skrajšanju proizvodnega ciklusa, to pa neposredno vpliva tudi na hitrejše obračanje obratnih sredstev in rezultat je večji celotni dohodek.

Podjetja, ki počasi obračajo obratna sredstva, največkrat ugotavljajo, da imajo izredno dolge cikle proizvodnje, velike zaloge surovin, polizdelkov in izdelkov, stalno pomanjkanje obratnih sredstev, najemajo kredite za obratna sredstva, poslovanje pa zaključujejo z razmeroma majhnim dobičkom.

Kredit za obratna sredstva

Ločimo:

- dolgoročni in
- kratkoročni kredit.

Dolgoročni kredit lahko dobi podjetje pri bankah ali tudi pri delovnih in drugih organizacijah.

Dolgoročni kredit za obratna sredstva prenese banka na žiro račun podjetja in so to takoj sredstva, ki jih podjetje uporablja kot vsa druga sredstva na žiro računu.

Kratkoročne kredite dajejo banke za začasno povečanje zalog, za izvedbo izrednih del, ki zahtevajo večja obratna sredstva. Postopek je podoben kot pri dolgoročnem kreditu, namreč banka prenese kredit na žiro račun, podjetje pa kredit spet povrne z denarnimi sredstvi z žiro računa.

Kratkoročne kredite dajejo lahko tudi dobavitelji. V takem primeru v bistvu kredit tako rekoč pogodbeno ureja odložitev plačila. Tudi menice lahko smatramo kot kratkoročni kredit. Ko menica zapade, moramo imeti denar. Enaka je zadeva pri čeku, ki pa ga podjetje ne sme izdati, če zanj nima kritja.

Poslovna sredstva

Sredstva, ki jih podjetje uporablja pri uredništvu gospodarskega načrta, imenujemo POSLOVNA SREDSTVA. Ta sredstva se stalno preoblikujejo v skladu

Sonce in sneg

z opravljanjem nalog po znanem Marxovem obrazcu:

$$D - B \dots P \dots B' - D'$$

Denarna oblika sredstev preide v materialno obliko nastajajočih proizvodov z večjo vrednostjo, (B'), s prodajo proizvodov pa dosežemo več denarja (D').

Sama poslovna sredstva v ožjem smislu so sestavljena iz OSNOVNIH in OBRATNIH sredstev, ki imajo skupno lastnost, da se pri poslovnem procesu preoblikujejo in vračajo v prvotno obliko.

(Se nadaljuje)

KULTURNA KRONIKA

RAZSTAVA RAVNE 72

5. januarja je bila v sejni sobi SZDL otvoritev razstave štirih slikarjev — amaterjev, po poklicu aranžerjev, zaposlenih pri trgovskem podjetju Merx. Fantje so razstavo priredili in financirali sami oziroma s podporo svojega podjetja; odprl jo je v imenu odbora za likovno dejavnost pri občinski kulturni skupnosti slikar Franc Boštjan. To pomeni, da je kulturna skupnost pripravljena pozdraviti vsako kulturno dejavnost na svojem območju, vsako kulturno umetniško iniciativo, s čimer pa nikakor ni rečeno, da vsak tak pojav tudi že proglašajo za kdove kakšno umetnost.

Kvaliteta razstave sicer res ni bila takšna, da bi ostala dolgo v spominu, je pa tako tipičen odraz določene miselnosti in določenega nivoja ustvarjanja, da se je treba pomuditi ob njej.

Če izvajamo Darinka Plevnika, o katerem bo beseda kasneje, je bil gledalec pri ostalih treh večkrat v zadregi, kako opravičiti javni prikaz te ali one slike.

Petrovičev realizem je težak in okoren. Izdelava tako velikih olj gotovo zahteva dosti dela, učinek pa je plehek, podoben osladnim reprodukcijam, da se človek vpraša, kako more biti slikar zadovoljen s takimi izdelki, če je vsaj enkrat videl stare mojstre realizma, in kako more pričakovati priznanje zanje.

Bodnerjeva največja napaka je, da se je lotil slikanja skulptur. Forme vive, torej v bistvu kopiranja likovnih stvaritev. Strožji izbor, ki bi mu bil polovico stvari s pametno obrazložitvijo izločil, bi morda dal o njem čisto drugačno podobo, saj je npr. s svojim »Rdečim planetom« zaslutil, da je umetnost iskanje lastnega, osebnega odnosa do sveta in življenja.

Kolšek je nedvomno spreten dekorater, ki s širokimi potezami in s plakarno živimi barvami zna naslikati npr. džamijo, stari grad itn. Toda kakor je malokateri ustvarjalec čustveno in miselno tako širok, da bi poleg domačih motivov zares obsegel še Havaje in indijanska taborišča, in zato s takimi slikami vzbuja vtis neresnosti, tako tudi stilno — pol realizem, pol modernizem, ostaja na nivoju plakata in dekoracije. To je sicer lahko umetnostno neizobraženemu gledalcu na prvi pogled všeč, nato pa le prevaga spoznanje, da to umetnost še daleč ni.

Po taki poti se do nje tudi ne pride. Za likovno umetnost je bilo nekoč in je danes potrebno najprej dobro obvladovanje slikarske obrti, torej risbe, perspektive, tehnologije materiala, človeške in živalske anatomije itn., potem pa sposobnost podajanja lastnih misli in čustev v likovni govorici, torej s pomočjo naučene tehnike.

Zaradi tega dvojega je naposled možno, da je marsikatero tehnično dovršeno de-

Beli nakit

lo akademskega slikarja plehko in ni umetnina, marsikatero okorno delo naivnega slikarja pa kar utripa od življenja in zato je umetnina.

Ob ustreznem mentorstvu lahko z resnim delom katerikoli od omenjenih razstavljalcev stopi na nelahko pot umetnosti, saj so vsi še mladi.

Darinko Plevnik po slikarskem znanju in pojmovanju umetnosti ni spadal na to razstavo. Je pa opaziti pri njegovih maloštevilnih razstavljenih delih dvojnost, ki je lahko plod eksperimentiranja ali pa česa drugega. Če namreč slikar s štirimi slikami pokaže tri stile — kašta — realizem, Čechovje — ekspresionizem, obe motipiji — modernizem, je to sicer na eni strani dokaz njegove vsestranskosti, na drugi pa tudi dokaz iskanja najustrežnejšega izraza.

Običajno je pri umetnikih tako (in Plevnik vsaj po svojih dispozicijah je umetnik), da ne ustvarjajo istočasno v različnih stilih, ampak da v enem obdobju poskušajo »izvleči« iz enega stila vse, kar se da, potem pa, če se jim zdi, da se v njem ne morejo zadosti izpovedati, poskusijo z drugimi. V takih primerih govorimo pri njih o posameznih ustvarjalnih obdobjih.

Seveda pa v vsakem takem obdobju nastane vsaj nekaj desetlin slik, ki jih slikar pokaže v izboru na razstavi, nakar lahko čez nekaj let vidimo na drugi razstavi nov cikel del.

Jasno je, da lahko takšne rezultate da le neprekinjeno delo, in se torej malokje tako kot pri slikanju pokaže, da umetnost

sestoji 20 odst. iz talenta in 80 odst. iz delavnosti.

Na koncu le še to: ni običaj v kulturi, da bi si križem kražem izposojali naslove, ne da bi se poprej o tem pomenili. Če so prireditelji lani določili slikarski koloniji in njeni razstavi ime Ravne 71, potem zato, ker je to bil zanesljivo najpomembnejši likovni dogodek leta v kraju. Prisvojiti si ta naziv za zelo problematično razstavo, pač ni pohvalno. Prav tako je vprašanje, če je dovoljeno neko skulpturo meni nič tebi nič uporabiti kot »zaščitni znak« take razstave. Kak pedanten avtor bi namreč lahko tudi terjal odškodnino. Torej — več previdnosti v prihodnje pri takih stvareh!

DELO OBČINSKE KULTURNE SKUPNOSTI

Funkcija kulturnih skupnosti nasploh (ne samo naše) se po polletnem obstoju jasni. Čeprav ne držijo zlobne pripombe, da so predvsem finančni servis, pa je res tudi, da opravljajo precej računskega dela — in kateri gospodar ga ne, če hoče biti dober?

Kar se je namreč od začetka kazalo bolj prikrito, je na zadnji skupščini republiške kulturne skupnosti prišlo javno na dan: znanih 0,5 odst., ki jih je republika odstopila občinskim kulturnim skupnostim, ne more rešiti kulture. Še več: občinam z močnejše razvito trgovino ostane več denarja za kulturo, drugim pa manj. Ne zadošča torej niti odstotek, ne ustreza pa tudi sam princip, da je namreč kultura odvisna od trgovine.

Jasno pa postane vsaj to, da zahteva pomanjkanje denarja zares dobro računanje, ki naj bi za silo pokrilo potrebe, zahteva pa tudi prilagajanje potreb denarju. In kulturni program, ki bi dal ljudem več kulture in tudi več ljudem kulturo kot doslej, je nadaljnja temeljna naloga kulturne skupnosti.

Tu se še vedno ne znamo izmotati iz nekajdesetletne skromnosti in si ne upamo postaviti programa, nato pa reči: sedanjí razpoložljivi denar omogoča npr. 60-odst. uresničitve programa. Ne upamo si narediti prepotrebne načrta gradenj in adaptacij kulturnih objektov z vso potrebno utemeljitvijo in s pripisom, da se popolnoma zavedamo, kako bo takšne objekte lahko postavila le družba, ko se bo rešila gospodarskih težav, da pa bo seveda še tudi takrat lahko rekla: imamo vse pogoje za razvitemu gospodarstvu ustrezno razvito kulturo. Z eno besedo: gre za pogum sestaviti realne, čeprav na prvi pogled nekoliko utopične načrte na področju kulture.

Gre pa tudi za realizacijo sedanjih minimalnih načrtov, za iskanje ustreznih oblik, kako namreč s kulturo bolj kot doslej med delavce in na deželo. Ker če tu ne bo dosežen vsaj etapni napredek, npr. vzpostavljanje kulturne dejavnosti po sindikatih od podjetja do podjetja, modernizacija po ene ljudske knjižnice v enem, dveh letih, potem še nekaj časa o kvalitetnem premiku, ki naj bi ga kulturne skupnosti prinesle, ne bomo smeli govoriti.

n. r.

Ravenski dirigenti

Od privilegiranih trobentačev do godb na pihala in do pihalnih orkestrrov sega razvoj. Podobna je pot od vodij in kapelnikov do dirigentov, tistih duš ansambla, pri katerih se umetniško delo začne in konča. Tu so vse niti prepletene na prstih, ki terjajo in vabijo k oživljanju črnih pik, katerim pravimo note. In koliko je teh pik...

Dva sta bila v vsej storiji ravenske godbe, pravzaprav trije, ki so solili pamet Korošcem v glasbeni kulturi. Vsak po svoje, pa vendar nekaj, več in največ so dali v tej dobi sedemdesetih let. Bila sta Rogačnik in Kostwein, danes je Herman. Bil je čas skromnih začetkov in zahtev, bil je čas razvoja in končno cvetenja, ki lahko vodi tudi v odcvetenje. Narava pozna kulminacijo, pozna verigo vzponov in padcev na vseh področjih. Takšna je pot, ki se začne pri Rogačniku — v muziki izobraženem pavru, nadaljuje pri Kostweinu in najde sama sebe pri Hermanu.

Po Brančurnikovem grabnu navzgor k MAKSU ŠTUKU-ROGAČNIKU so hodili pionirji ravenske godbe. Ta možakar jih je učil glasbene modrosti po celodnevem delu pozno v noč. Tja so sopihali in tam pihali pod vodstvom rusastega možakarja. Menda je tam brundala zemlja in seno in otava. Koliko navdušenja, dela in samoodpovedi je bilo takrat, in Rogačnik jim je znal po senu, otavi in repici vlivati v glavo čar notnih vrednosti. Zgarani so bili ti dedci, a prekleto brihtni in muzikalni kot Lesičjak in še mnogi drugi. Takšni so bili Korošci in takšni naj bi bili še danes. Naj bi bili. Bil je Rogačnik — začetnik in prvi učitelj naših muzikantov.

Pot je vodila naprej, z njo čas in godba. Prišel je ALOJZ KOSTWEIN, strugar, pa tudi sedlar. Zelo nadarjen muzikant je bil, saj je že z osmimi leti začel igrati trobento, hodil po ohceti, pa še pravega gvanta menda ni imel. Tudi orglal je, vendar se je po dveh letih z župnikom Vališem skregal in to delo pustil. Vojaščina ni šla mimo njega. Služil ji je tri leta

in se pri vojaški godbi še bolj izpopolnil. Po vrnitvi je vodil kar dve godbi. Na Ravnah in v Kotljah je pripravljaj godbenike za razne proslave in druge nastope. Obe godbi sta takrat štelj od sedem do deset ljudi. Dobričina je bil in muzikanti ne bi bili muzikanti, če ga katerikrat ne bi potegnili za nos. Vendar je vse to potrpežljivo prenašal, ker je imel glasbo in glasbenike rad. Bil je eden tistih, ki so dajali in se razdajali za glasbeno umetnost v našem koncu. Tisto globino in vrednost muzike je posređoval, ki jo je sam najgloblje občutil in nosil v sebi do smrti. 15. maja 1877 se je rodil Alojz Kostwein, 5. oktobra 1945 je umrl in počiva v Kotljah.

Leta 1945 se začenja obdobje hitrega in strmega vzpona godbe. Arhiv postaja bogat, vedno več je notnega materiala pa tudi godbenikov. Kvaliteta raste od leta do leta, prva mesta na tekmovanjih niso redkost. Vse to je tesno povezano z JOŽKOM HERMANOM, velikim strokovnjakom na področju pihalnih orkestrrov, človekom z bogatimi in prekaljenimi izkušnjami.

Luč sveta je zagledal 1903. leta v Ljubljani. Dokaj zgodaj je začel spoznavati glasbo, njegov prvi instrument pa je bil bobenček. Učil se je v društveni godbi na Viču, učitelj pa je bil frančiškan. Oče je bil napreden Slovenec in jabolko torej ni padlo daleč od drevesa. Predstojnikom to ni bilo po volji in tako je Jožko po odločitvi staršev to šolanje pustil. Resneje je začel leta 1918, in sicer pri rakovniški godbi kot krilist, čez leto dni pa že beleži svoj prvi nastop. Šolanje je sprva nameraval nadaljevati pri Glasbeni matici v Ljubljani, vendar se je odločil za vojaško glasbeno šolo v Vršču, kamor se je vpisal novembra 1921. Že po enem letu je dobil čin godbenika in igral ob poroki kralja Aleksandra.

Prvo službeno mesto je bilo Bitolj, kamor je prišel novembra 1922 kot krilist in trobentač. Nadarjenost in nedvo-

mno tudi sposobnost sta ga pripeljali na triletni dirigentski tečaj (november 1930—november 1933). To je bilo težko šolanje, po osem ur dnevno, prazniki niso bili prazniki, literatura pretežno v češkem in nemškem jeziku. Sledila je Đakovica, kjer je prevzel dobro godbo 56. pešadijskega polka. Tukaj je pokazal svoj delovni elan kot novo pečeni dirigent z mnogo znanja in malo izkušenj. Nato od leta 1937 Banja Luka, kjer je delal več z godalnim orkestrom. Dirigiral je tudi v teatru, da o številnih drugih prireditvah ne govorimo. Tu se začenjajo bogate izkušnje od vokalne do instrumentalne zvrsti glasbe.

Od leta 1939 do izbruha vojne je bil v Knjaževcu, kjer je tudi napredoval in dočakal zadnjo postajo v življenju vojaškega dirigenta. Prišla so huda leta, kot za vse, tudi zanj, saj vojna vihra ni prizanašala.

Vojaško življenje ga ni več mikalo, ponudb je bilo dovolj, med njimi tudi z Raven. Teh krajev še ni poznal in prišel je s pomočjo tov. Hromca. Prvič je slišal našo godbo igrati na britofu in všeč mu je bila. Osemnajst godbenikov je bilo takrat in čakalo ga je vse prej kot lahko delo. Tukaj se začne vzgoja kadra, urejevanje in dopolnjevanje arhiva in še in še drugih drobnih in pomembnih stvari. Ob prihodu ni nameraval ostati, a kot mnogi je tudi on vzljudil Koroško, ta oltarček naše zemlje, in ostal.

Ustanovitev glasbene šole na Ravnah je z njim tesno povezana, saj je bil nekaj časa tudi njen prvi vodja. Zavedal se je, da brez mladega kadra ne gre in kmalu so zrastle prvi sadovi.

Le kdo bi si mislil, da se skriva v prej majhni kot veliki postavi toliko energije in volje do dela? Za sicer strogim in prodornim pogledom izza roba očal je vsa toplina muzikan-

tarske duše, tista neposredna toplina, ki jo čutiš ob graji in pohvali. Sam je discipliniran, pri delu garač in to zahteva tudi od drugih. Rad ima godbenike, oni njega, in tako so možni uspehi, do katerih je pripeljal orkester v šestindvajsetih letih svojega dela na Ravnah. Rušil je in na novo gradil. Brez števila not je napisal in ustvaril arhiv, kot ga ima zelo malo godb. Vse je v vzornem redu, izmed stotin skladb lahko takoj najdeš zaželeno.

Kdo ve, s kakšnimi načrti v pesti je prišel k nam. Sam ve, koliko mu jih je uspelo uresničiti in koliko se jih še bo. Sam ve, kaj nam bo še lahko dal in upajmo, da ne bo ostalo samo pri načrtih. Od nas godbenikov in še od vrste drugih ljudi je odvisno, kaj bo s tistimi načrti in željami. Leto dni je mlajši od godbe in drugo leto jih bo imel sedemdeset. Še vedno je vitalen in delaven.

Po dokaj razgibanem življenju je na svoji zadnji postaji dosegel, pa tudi dal največ. Še daje in upajmo, da bo tako še dolgo.

Vsa priznanja, tudi najvišja (in jih ni malo), so bila trdo zaslužena v vrsti plodnih let za nas in naše Ravne.

Tako raste iz skromnih zametkov malo, več in največ; tudi malo je nekaj. Vse je tesno vezano na ljudi, ki so delali in dajali od sebe vse bogastvo svojega znanja. Kaj in kje je največ, bo povedal čas, ki ne preneha s predenjem in označevanjem usod, takšnih ali drugačnih. Vse se rodi zato, da raste in začne odmirati, ko doseže vrhunec. Upajmo, da z našo godbo ne bo tako. Ne bi smela odmirati, ne bi smeli tega dovoliti, že zaradi tistih ne, ki so dali zanj vse, in zaradi nas samih!

Ivan Gradišek

Glasbena šola vzgaja tudi za orkester

Februarja lansko leto je šola na tihem praznovala svojo 20. obletnico. Kar lepa doba je od takrat, ko sta se učitelj Gačnik in okrajni referent Simončič spomnila, da bi bilo treba ustanoviti glasbeno šolo tudi na Ravnah. Mnogo zaslug pri tem ima nedvomno tudi Jožko Herman, saj je mnogo prispeval k pripravam za uspešni začetek in bil nekaj časa tudi ravnatelj šole.

Strokovnega kadra še ni bilo, in zato so se z vso vnemo vrgli na delo pretežno godbeniki-amaterji: Mravljak Franc, Krautberger Franc I., Petrač Janko, Starček Anton, Arnold Pavel, Šteharik Peter in drugi. Delo sicer ob začetku še ni bilo kdo ve kako strokovno, a šlo je, ker je moralo iti. Učili so se vsi, učenci in učitelji. Nekoliko drugače je bilo v klavirskem oddelku, kjer sta poučevali strokovni učiteljici Majda Pucelj in Silva Križaj, obe iz Maribora. Prav pa je omeniti tudi Miro Stres in Tatjano Repič.

Počasi so se domačini začeli vračati iz šol, pa tudi drugi so prišli, in tako je danes na šoli sedem učiteljev, od tega štirje takšni, ki so dobili osnovno glasbeno znanje pri nas. Šola si je torej sama pripravljala kader.

Ravnateljji so se menjavali, kot da bi si podajali kljuko. S 1. oktobrom 1953 je prevzel vodstvo šole Marjan Tancik, član opernega orkestra v Mariboru, vendar zaradi bolehnosti narave ni dolgo vzdržal in je šel v pokoj. Do imenovanja novega ravnatelja je to delo začasno prevzel Franc Debeljak, strokovni učitelj in gimnazijci.

1. septembra 1956 je bil imenovan za vršilca dolžnosti ravnatelja Ferdo Pirc, vodja mariborskega opernega zbora, s 1. novembrom 1957 pa je prišel Jože Petrun, kontrabasist v operi, po poklicu učitelj. Ta je ostal na Ravnah od vseh najdlje in tudi največ prispeval k razvoju šole. Ravnatelj je do upokojitve, s 1. februarjem 1965 pa je prevzel ravnateljske dolžnosti Ivan Gradišek.

Od skromnih začetkov s 60 učenci jih ima danes šola 130, torej več kot enkrat več. Vsa leta je bil zelo važen poudarek na oddelku za pihala in trobila, saj se je šola zavedala, da le ona lahko pomaga izpopolniti vrzeli v orkestru, predvsem pri klarinetih in flavtah je bilo najbolj kritično. Že jeseni 1955 je vstopilo v orkester sedem mladih glasbenikov, nato pa še vsako leto nekaj. Le malo je v današnjem sestavu takšnih, ki

niso šli skozi to šolo. Danes vidimo same mlade obraze, saj je poprečna starost orkestra 26 let.

Sodelovanje v orkestru je za učenca dobra praksa, saj je privadi kolektivnemu muziciranju in podrejanju širšemu krogu izvajalcev. Obenem spoznava danes vedno bolj bogat repertoar skladb za pihalne orkestre in druge priredbe. Vendar pa je tu še druga plat medalje: učenec smatra, da je s prihodom v orkester dosegel svoj cilj, in vestnega dela v glasbeni šoli je ponavadi konec. To pa vsekakor ni prav, saj mora učenec uspešno končati vseh šest letnikov šolanja, če hočemo govoriti o dobrem godbeniku-amaterju. Drugače ni in ne more biti napredka. To nam mora biti enkrat za vselej jasno!

Naporno je delo večine učencev, vendar imajo skoraj vsi tudi na matičnih šolah dober uspeh. Poglejmo njihovo obremenjenost: dvakrat tedensko imajo praktični pouk na instrumentu, dvakrat nauk o glasbi, dvakrat godbene vaje, pa še vaditi je treba doma vsaj eno uro na dan, da o najrazličnejših svobodnih dejavnostih na matičnih šolah sploh ne govorimo. Praktično so zasedeni šest dni v tednu, pri godbi pa včasih še nedelje in prazniki niso prosti. Velika je cena za glasbeno izobrazbo, ne toliko v denarju kot v žrtvovanju prostega časa, ki nekaterim pomeni vse.

Tako se rodi idealizem, ki pa pri nekaterih z leti žal splahne na najmanjšo možno mero. Vsi nismo enaki. Pri nekaterih je več zavesti in zvestobe, pri drugih manj.

Eni prihajajo, drugi odhajajo, čeprav bi še lahko igrali. Šola krpa luknje, kolikor pač more in tako je tudi prav. Brez nje danes mogoče tudi godbe ne bi bilo več, sploh pa ne takšne, kot je.

Glavni cilj je torej vzgajati dobre amaterje in izredno nadarjene usmerjati v poklicni študij, teh pa ni malo. Visoko so se povzpela nekatera imena: Janez Petrač je že drugič v Parizu na mojstrski šoli, Stanko Arnold je prva trobenta Slovenske filharmonije, Drago Gradišek je tam hornist, mnogi so se pa odločili za pedagoški poklic in so že učitelji, oziroma profesorji glasbe. Šest jih je na srednjih glasbenih šolah v Mariboru in Ljubljani.

Vračajo se na šolo in k orkestru, ker niso pozabili, kje so zrastle, in kje so z nerodnimi prsti prvič pobožali instrument. Težki in res nerodni so začetki, a počasi le gre, saj so po-

trebna leta, da instrument spoznaš in se kaj naučiš. In ni dovolj samo tehnično znanje na instrumentu, treba je znati tudi čutiti in oživljati one pike na papirju, kar pa je vse prej kot lahko.

Če bi se pogovarjali o največjem problemu šole, bi razpravljali o prostorih. Premalo jih je pa tudi primerni niso. Na dveh koncih Raven gostujemo, in prav bi bilo, da bi bili vsaj pod isto streho, čeprav tujo. Možnosti je za to toliko kot nič, delo pa otežkočeno. Z dobro voljo premagujemo težave,

ker jih moramo, in jih bomo verjetno še dolgo. Medtem bo šola delala naprej in vzgajala mlade glasbenike tako kot do sedaj. Povezava med šolo in orkestrom mora biti še tesnejša, če hočemo, da uspehi ne bodo izostali.

Glasbeno izobražen otrok je duhovno bogatejši od drugih, z drugačnimi pogledi na svet. Ima nekaj, česar mu nihče ne more vzeti. Prestopništva nikoli ne bo poznal, ker bo človek z zdravo dušo.

Ivan Gradišek

STATISTIČNI PREGLED DELOVNIH NEZGOD PO OBRATIH IN KOLEDARSKIH MESECIH ZA LETO 1971

O b r a t	Zbirni podatki za leto 1970				ŠTEVILO NEZGOD PO KOLEDARSKIH MESECIH												Zbirni podatki za leto 1971			
	povprečen stalež	število nezgod	odstotek nezgod		januar	februar	marec	april	maj	junij	julij	avgust	september	oktober	november	december	povprečen stalež	število nezgod	odstotek nezgod	
			skupno	samo v podj.															skupno	samo v podj.
Topilnica I.	174	26	14,94	14,94	2	3	4	—	3	2	1	1	—	—	—	1	160	17	10,62	10,62
Topilnica II.	117	10	8,55	8,55	—	2	2	—	2	—	1	1	3	1	3	1	122	16	13,11	13,11
Livarna	476	30+5	11,55	10,50	6	1	9	4	4	3	7+1	7	6	6	6	7+1	503	66+2	13,52	13,12
Valjarna	325	29	8,92	8,92	2	—	1+1	4	2	4	2	2	1	2+1	2	2	340	24+2	7,65	7,05
Kladivarna	221	20	9,05	9,05	3	+1	4	2+1	4	1	3	3	4	2	2	—	235	28+2	12,77	11,91
Jeklovlek	71	4	5,63	5,63	1	—	1	—	1	+1	—	—	—	—	—	+1	72	3+2	6,94	4,16
Termična obdelava	75	4+1	6,67	5,33	—	1	+1	—	—	—	1+1	—	—	2	—	1	78	5+2	8,97	6,41
Mehanska obdelava	693	31+4	5,05	4,47	6+1	+2	3	—	6+1	1	2	2+2	2	7	3	3+1	731	35+7	5,75	4,78
Vzmetarna	101	7+1	7,92	6,93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	96	2	2,08	2,08
Energetski	103	2+1	2,91	1,94	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	100	3	3,00	3,00
Strojni remont	251	12+3	5,98	4,78	2	1	—	—	3	1	—	—	—	+1	—	1	268	8+1	3,36	2,98
Jaki tok	117	3+1	3,42	2,56	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	122	4	3,28	3,28
Šibki tok	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—
Gradbeni remont	63	3+1	6,35	4,76	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	57	3	5,26	5,26
Promet	109	4	3,67	3,67	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	108	2	1,85	1,85
TKR	222	4	1,80	1,80	—	+1	—	2	2	1	—	1	2	1	1	—	228	10+1	4,82	4,38
Uprava	409	6+4	2,44	1,47	—	1+1	—	—	—	1	+1	1+1	1	2	—	1	428	7+3	2,34	1,63
Pripravniki	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	—	—	—
Skupaj:	3580	215+21	6,59	6,01	23+1	10+5	24+2	15+1	29+1	14+1	18+3	19+3	21	24+2	18	18+3	3705	233+22	6,88	6,29

Opomba: + pomeni nezgodo na poti od doma do delovnega mesta in od delovnega mesta do doma

STATISTIČNI PREGLED POGOSTOSTI DELOVNIH NEZGOD IN IZGUBLJENIH DELOVNIH DNIN PO KOLEDARSKIH LETIH

Koled. leto	pop. št. zaposl.	štev. nezgod	%	pones. vsak	št. izg. dni	izg. dneve na zaposl.	izg. dneve na nezgodo
1951	1910	692	36,2	2,8	—	—	—
1952	1742	639	36,6	2,7	10741	6,15	16,8
1953	1780	534	30,0	3,3	9476	5,32	17,7
1954	1939	470	24,2	4,1	6305	3,20	13,4
1955	2133	410	19,2	5,2	7450	3,50	18,15
1956	2240	224	10,0	10,0	5547	2,40	24,7
1957	2226	199	8,9	11,2	4812	2,20	24,2
1958	2221	216	9,7	10,3	4735	2,10	21,9
1959	2237	190	8,5	11,8	4946	2,20	26,0
1960	2475	215	8,7	11,5	4845	1,95	22,5
1961	2576	258	10,1	10,0	6455	2,51	25,0
1962	2599	263	10,0	9,9	6467	2,49	24,6
1963	2753	295	10,7	9,4	7716	2,80	26,2
1964	3069	333	10,8	9,2	9336	3,04	28,0
1965	3189	240	7,52	13	6150	1,92	25,6
1966	3202	151	4,71	21	3855	1,20	25,5
1967	3197	145	4,56	22,0	3958	1,23	27,2
1968	3248	167	5,14	19,4	4970	1,53	29,7
1969	3402	206	6,06	16,5	5063	1,49	24,6
1970	3580	236	6,59	15,1	6170	1,73	26,3
1971	3705	255	6,88	14,5	6366	1,71	24,9

ZAHVALA

Podpisani **Adolf Mežnarec** se zahvaljujem sodelavcem prometa, sindikatu in ravniki podružnici Zveze energetikov Slovenije za izkazano pomoč v času bolezni.

URADNE URE NA OBČINI

Skupščina občine Ravne obvešča, da so uradne ure ob sredah od 7. do 17. ure. Ob drugih dnevih ni sprememb.

ZA DOBRO VOLJO

V eni noči

V večji družbi je neka dama silila v polarnega raziskovalca Amundsena z bolj ali manj trapastimi vprašanji:

»Prosim, povejte nam kaj presenetljivega, kar se vam je primerilo med pohodi!«

»Ker želite,« je odgovoril Amundsen, »vam bom povedal, da sem po eni sami noči zjutraj ugotovil, da mi je zrasla brada za petnajst centimetrov.«

»V eni sami noči?« se je začudila dama. »Pripovedujte nam vendar podrobneje!«

Amundsen je zasmehljivo odvrnil:

»Ali ste pozabili, draga moja, da traja noč na tečaju šest mesecev?«

Ženske in konji

Nekoč so Bassompiera vprašali, koga bolj ljubi — ženske ali konje.

»Ženske,« je odgovoril, »spoštujem pa bolj konje.«

POPRAVEK

Tiskarski škrat nam je ponagajal že na 1. str. 1. letošnje št. Pri skupni proizvodnji za lansko leto je namreč pravilno, da smo je dosegli za 7 odst. več kot l. 1970, ne pa za 70 odst., kot je bilo objavljeno. Urednik

ŠPORTNE VESTI

TRIM MED NAŠIMI ŽELEZARJI

Glavni direktor Franc Fale: »Akcija je pametna in v redu. TRIM naj ne ostane le tiskana beseda, ampak naj postane stvarno dejstvo.«

TRIM v naši občini ni več nepoznan. Lepaki, ki vabijo k tej dejavnosti, so preplavili vse kraje v naši dolini. Tudi skupna akcija občinskega sindikalnega sveta in občinske zveze za telesno kulturo, zlasti pa dobro delo referentov za rekreacijo v delovnih organizacijah in ustanovah so pripomogli k temu, da je TRIM že našel pot v domove številnih občanov ravenske občine. Do sedaj, ko to pišemo (25. januar 1972), je ObZTK Ravne prodala prek 2500 izkaznic za splošno značko TRIM 22. organizacijam in ustanovam. Največ izkaznic je prišlo v roke naših železarjev, in sicer 1100, rudarji iz Mežice so jih vzeli 500, sodelavci prevaljskega Viatorja 100, LIO Mušenik 45, zavod za delovno usposabljanje mladine iz Črne 45 itd. Akcija se je kar dobro začela in ko boste to brali, bo seznam organizacij še bolj številan, pa tudi več občanov bo že imelo opravka z izpolnjevanjem aktivnosti v izkaznicah TRIM, seveda če bo propaganda za to akcijo tudi v bodoče tako uspešna kot na začetku.

Če vzamemo pod drobnogled samo naš kolektiv in naše fužinarje, potem moramo takoj ugotoviti, da število 1100 izkaznic še ni število, s katerim bi lahko bili zadovoljni, niti pravo merilo za naše železarje, ki so vedno kazali poslušnost za različne akcije, in bi morala prav ta akcija, ki služi njim samim, imeti pač več privrženecv. Verjetno gre tu še za preslabo propagando v nekaterih sredinah, kjer verjetno tudi ni pravih vzornikov med delovodji in drugim vodilnim osebjem. Res da tu in tam v obratih visijo lepaki, ki vabijo k akciji TRIM, vendar je teh veliko veliko manj kot slik raznih babnic z nagimi ritmi. Zelo veseli bi bili, da vse to takrat, ko boste to brali, ne bo več res in da bo vsaj vsak drugi železar že izpolnjeval aktivnosti in jih vpisoval v izkaznico TRIM. V Štorah so prišli takoj v začetku že na 90-odstotno udeležbo v tej akciji, zato bo seveda prav, če bo tudi pri nas komisija za rekreacijo skupno z referenti razširila propagandno akcijo tudi v tiste sredine, kjer vsaj v začetku zaradi teh ali onih vzrokov ni bilo pravega rezultata. Seveda pa moramo omeniti tudi to, da so se nekateri oddelki, obrati in sklopi že kar na začetku dobro izkazali.

Naše »izpraševanje« smo začeli v pisarni sindikata, kjer smo od tovariša Filipančiča, obdanega z lepaki in še nekaterimi neizročenimi izkaznicami, zvedeli, kako se je akcija v železarni sploh začela, in kaj vse so naredili do sedaj za čimboljši uspeh. Najprej se je sestel ožji pripravljalni odbor (Kugovnik, Homan, Filipančič), nato komisija za rekreacijo, ki jo vodi inž. Strahovnik, nakar so celo akcijo preraševali na sestanku vseh referentov za rekreacijo iz posameznih sindikalnih podružnic, ki so seveda glavni nosilci akcije med našimi železarji. Omeniti moramo tudi sejo predsedstva sindikalne organiza-

cije naše železarne, kjer so v samostojni točki obravnavali akcijo TRIM, in pa sestanke sindikalnih podružnic po sklopih oz. obratih, kjer so tej akciji tudi posvetili vso pozornost.

Naša naslednja »postaja« so bili glavni nosilci te akcije med našimi sodelavci, nekateri referenti za rekreacijo v sindikalnih podružnicah. Pa pogledimo, kaj so nam povedali.

Boštjan Oblak — SEVO nam je povedal, da so si pri njih ustvarili široko mrežo sodelavcev, ki so v svojih sredinah uspešno propagirali akcijo TRIM. Razdelili so že 300 izkaznic, polovico teh pa je vzel

Si to res ti?

Prijavi se za TRIM

strojni remont. (Obe številki si velja zapomniti za primerjavo z drugimi sklopi in obrati). Povedal je tudi, da v njihovem sklopu vsak sodelavec ve, kaj je TRIM, meni pa, da veliko več izkaznic ne bodo razdelili, da bo mogoče tu in tam še prišel kdo po izkaznico, da je pri njih veliko zanimanje za športno značko TRIM, saj si nekateri že sedaj napovedujejo dvoboje za točke. Ker pa je prvi pogoj za športni TRIM 150 aktivnosti letno, ki ga omogoča splošni TRIM, so se seveda odločili tudi zanj.

Vinko Kreuh — uprava in TKR, je govoril o velikem zanimanju za TRIM zlasti

med sodelavci v upravnem posloplju, kar se kaže tudi v skupnem številu prodanih izkaznic. 230 je kar lepo število in še več jih bo, saj nekateri še vedno sprašujejo za izkaznice. Tudi on je imel po oddelkih več sodelavcev, ki so mu pomagali prodajati izkaznice. Omembe vredno je še to, da so se vsi direktorji na upravi med prvimi aktivno vključili v TRIM.

Drago Polanc — TPO, je povedal, da je pri njih malo težji problem, saj je v njihovih obratih veliko fizičnega dela, vendar pa dobra propaganda le naredi svoje, zlasti med nekoliko mlajšimi sodelavci. Pri bloomingu je Gino Krautberger prodal kar 25 izkaznic, medtem ko so v celem sklopu (kovačnica, valjarna, jeklovlek) do sedaj prodali le 100 izkaznic.

Alojz Potočnik — jeklarna, nam je med smehom pripovedoval, da imajo zlasti v topilnici še pri delu dovolj TRIMA, seveda pa ni pozabil pripomniti, da je le čisto nekaj drugega gibanje na svežem zraku kot pa v zakajenih halah in pri pečeh, kjer je spredaj toplo in zadaj mrzlo. Povedal je, da je le vse odvisno od pravega pristopa. V obeh topilnicah in v pripravi vložka so prodali 60, v livarni z modelno mizarno pa 80 ali skupno v tem sklopu 140 izkaznic. »Nekateri jemljejo TRIM, kljub temu da imajo zelo težko delo, kot npr. Gavez, ki dela v kanalu v novi topilnici, nekateri pa izkaznice kupujejo še za ženo in otroke, kot npr. mojster Poberžnik, saj menijo, da je to prava družinska zadeva,« je končal svoje pripovedovanje Potočnik.

Franc Pori — SMO, je menil, da je bil začetek akcije kar v redu, saj se je pri njih sestel sindikalni odbor, na katerem je vse o TRIMU povedal tudi tov. Filipančič. Kot odgovorni referent za rekreacijo SMO je tov. Pori razdelil izkaznice najprej vsem odbornikom, ki naj bi v svojih sredinah tudi naredili ustrezno propagando za to akcijo. Skupaj so v tem sklopu prodali samo 180 izkaznic, od tega eno edino v vzmetarni! S takim rezultatom tov. Pori ni zadovoljen in pravi, da se bo z učinkovito propagando to število povečalo, saj pričakuje, da bodo ljudje sčasoma spoznali, da je to koristna zadeva, sedaj pa se ne

Nekdaj priljubljen zimski šport

zavedajo v celoti prednosti, ki jim jo nudi TRIM. Menil je, da bi se s športom za vsakogar moral ukvarjati vsaj vsak drugi sodelavec naše železarnice.

Toliko ljudje, ki so bili poslani v »prve bojne vrste«. Vsi poznate naše obrate in sklope, njihovo vsaj približno število stanje, zato lahko sami ocenite, kje je akcija uspešno zaživel, kje pa bo potrebno še marsikaj narediti. Je že res, da v obratih s težkim fizičnim delom TRIM najbrž ne bo pri vseh postal prijeten tovariš, vendar tudi tam ne gre zanemariti dejstva, da TRIM želi in hoče v naravo in na sveži zrak, ki pa ga prav pri teh delih najbolj primanjkuje. Seveda pa so tu še »velike rezerve« v lažjih obratih, kot so modelna mizarna, livarna in mehanična delavnica.

Zato, dragi sodelavci, vključite se v splošni TRIM, ki vam hoče samo dobro, saj vas želi v prvi vrsti razvedriti, omogoča pa vam tudi vključitev v športni TRIM, kjer pa gre že za metre in sekunde, gre torej že za pravo tekmovalje.

Na koncu bi radi opozorili še enkrat na besede našega glavnega direktorja tovariša Franca Faleta, ki se je med prvimi aktivno vključil v TRIM, da je to koristna zadeva, katero moramo tudi dosledno izvajati, kar pomeni, da še ni to vse, če smo izkaznico kupili, ampak to, da bomo res aktivni skozi vse leto, da bodo naše izkaznice izpolnjene z resnično opravljenimi aktivnostmi.

TRIM je vaš — izkoristite ga!

-ate-

KEGLJANJE

Podzvezno ekipno prvenstvo se je letos začelo z manjšo zamudo. Tekmovanja so bila na »Čardi« v Murski Soboti (26. decembra), na »Zarji« v Slovenj Gradcu (16. januarja) in na Konstruktorju v Mariboru (22. januarja 1972).

Na dokaj težkem kegljišču Čarde so naši kegljači podrli 6517 lesov, kar je še zadovoljivo, če se primerjamo z domačini Čarda, ki so na svojem kegljišču dokaj slabo opravili s 6398 podrtimi keglji. Od naših so bili najboljši: Trstenjak 844, Senica Peter 836, Tone Senica 832 lesov itd.

Nastop na slovenjegraškem kegljišču je bil za našo osmerico pravi triumf, saj so postavili nov klubski rekord z okroglo znamko 7000 podrtih kegljev. Rezultati: Mirko Hrovatič 976 lesov, kar je njegov in klubski najboljši dosežek, zaostal je za Steržajem le 15 lesov, Jože Kotnik 871, Rajko Podojstršek 883, Mirko Lepej 849, Ivo Mlakar 896, Tone Senica 854, Peter Senica 862 ter Janko Trstenjak 809 lesov.

Naslednji nastop so imeli pretekli teden v Mariboru na Konstruktorju, ki je bil nekoliko bolj zmeren, toda še vedno dovolj dober za uvrstitev na izbirno tekmovalje za ponovni vstop v slovensko ligo. Podrli so 6655 lesov. To pot je bil najboljši Jože Kotnik 860, Janko Trstenjak 855, Tone Senica 847, Peter Senica 845 itd.

Težka preizkušnja na kvalifikacijah jih čaka v Kopru in Portorožu. Želimo jim obilo uspeha in sreče, mi jim bomo držali pa pesti!

H. O.

SKRB ZA GASILSKI PODMLADEK

Mestna gasilska organizacija zelo skrbi za vzgojo mladega gasilskega kadra, saj poleg tekmovalj prireja tudi krajše seminarje, na katerih dobivajo mladi gasilci — pionirji potrebno gasilsko znanje. Pred kratkim so imeli pionirji A in B grupe pod vodstvom tov. Pepevnika krajši seminar, kjer so obravnavali organizacijska pravila in tehniko gašenja. Po zaključku seminarja so pionirji polagali tudi zaključne izpite pred 6-člansko komisijo. K zaključnim izpitom se je prijavilo 18 pionirjev. Vsakdo od kandidatov je potegnil listek s tremi vprašanji. Dve vprašanji sta zahtevali tehnično znanje, eno pa poznavanje organizacijskih pravil.

Večina jih je pogumno in pravilno odgovarjala na zastavljena vprašanja, le tu in tam je postavljala komisija tudi podvprašanja. Uspeh je bil presenetljiv: od 18 kandidatov je bilo kar 8 odličnih, 6 prav dobrih in samo 4 dobri. Njihov vodja tov. Mihel je bil z njimi zelo zadovoljen in jih je po izpitu povabil na majhen prigrizek, občinski poveljnik tov. Vališer pa jim je iskreno čestital in jih pozval še k nadaljnjemu marljivemu delu. V kratkem se bodo odpeljali na poučno ekskurzijo v Velenje in Savinjsko dolino, kjer si bodo v Nazarju ogledali tudi umetniško galerijo slikarja Jakija.

H. O.

ODLIČNI HÜLZL

Roman Hölzl, ki je našo državo zastopal tudi na letošnjem evropskem mladinskem prvenstvu v alpskem smučanju, je tudi na domačih smučiščih zelo dobro zastopal barve Fužinarja in naše železarsko mesto.

Na Golteh, kjer je bilo januarja republiško prvenstvo za mlajše mladince v smuku, slalomu in veleslalomu, je z odlično vožnjo dokazal, da sodi res v najvišji slovenski razred alpskih smučarjev v svoji starostni skupini. V slalomu je bil drugi, v smuku in veleslalomu pa je premagal vse svoje nasprotnike in v obeh disciplinah postal republiški prvak.

Romanu k temu uspehu iskreno čestitamo z veliko željo, da nas bi tudi v bodoče razveseljeval s tako dobrimi rezultati.

-ate-

LIGA V STRELJANJU

Medobčinska liga v streljanju z zračno puško, imenovana liga prijateljstva, se bliža koncu. Sodelujejo občinske ekipe Štore, Velenje, Slovenj Gradec in Ravne. Tekmovanje je zelo zanimivo, ker so sodelujoče ekipe izenačene in se od tekmovalja do tekmovalja ne ve, katera bo boljša.

Tekmovanje se je začelo na pobudo Velenjčanov, zato je tudi bilo I. kolo v Velenju 26. decembra 1971. Prvo mesto ekipno so osvojile Štore s 1375 krogi, sledijo Ravne 1360, Velenje 1358 in Slovenj Gradec 1351. Med posamezniki je bil vrstni red: 1. Špegel (Ravne) 363, 2. Kušter (Slovenj Gradec) 354, 3. Brečko (Štore) 353 itd.

V Slovenj Gradcu je bilo izvedeno II. kolo 9. januarja 1972. Zmagala je ekipa Raven s 1395 krogi, sledijo Slovenj Gradec 1391, Štore 1376 in Velenje 1347. Po-

samezno: 1. Špegel (Ravne) 366, 2. Žučko (Velenje) 358, 3. Štor (Štore) 353 itd.

Strelci iz Štor so organizirali III. kolo v Štorah 16. januarja 1972. Zmagala je ekipa Raven s 1398 krogi, sledijo Štore 1398, Velenje 1386 in Slovenj Gradec 1375. Posamezno: 1. Špegel (Ravne) 363, 2. Podbevšek (Ravne) 357, 3. Štor (Štore) 355 itd.

Po končanem III. kolu vodijo skupno Ravne s 4153 krogi, sledijo Štore 4149, Slovenj Gradec 4117 in Velenje 4091. Skupni vrstni red posamezno: 1. Špegel (Ravne) 1092, 2. Žučko (Velenje) 1062, 3. Kušter (Slovenj Gradec) 1053 krogov itd.

-ervi-

TEHNIČNI PREGLEDI ZA ČLANE AMD ZASTONJ

Obveščamo vse člane AMD, da je AMZ Slovenije sklenila s podjetjem Feromoto iz Maribora, Mlinska 13, pogodbo, na podlagi katere bodo člani AMD pri tem podjetju lahko opravili redni letni tehnični pregled svojega avtomobila brezplačno. Feromoto bo opravljal po članskem ceniku poleg tehničnih pregledov tudi usluge vlečne službe, testiral motor avtomobila ter pregledoval prednjo premo.

Te ugodnosti bo podjetje Feromoto nudilo članom AMD tako kot tehnični center AMZ v Ljubljani oz. tehnične baze AMZS. Za vsako posamezno uslugo bo član AMD predložil ustrezen kupon iz knjižice ETI. Za opravljene tehnične preglede bo AMZS na podlagi mesečno poslanih kuponov podjetju Feromoto izplačevala po 10 din (kupon 4 — talon št. I. mora biti od AMD žigosan). Avto-moto zveza bo kupone prav tako mesečno pošiljala posameznim društvom z obračunom — za vsak opravljeni tehnični pregled pri Feromoto po 11 din (pribitek 1 din za manipulativne stroške ter stroške plačilnega prometa). Kuponi iz knjižice ETI 1971 bodo veljali tako pri tehnični službi AMZS kot tudi pri podjetju Feromoto do 31. januarja 1972. Po tem datumu bo član lahko izkoristil članske usluge le s pomočjo knjižice ETI za leto 1972.

Cene uslug članom AMD pri podjetju Feromoto so:

	Člani	Nečlani
1. Tehnični pregled kupon	25	
2. Vleka — pavšalni prevoz po mestu (nakladanje — razkladanje vračunano)	70	100
3. Vleka do 50 km km po	3	3,50
4. Vleka od 50 do 200 km km po	2,70	3,20
5. Vleka nad 200 km km po	2,50	3
Za točke 3., 4. in 5. velja pavšal nakladanja in razkladanja	45	60
6. Test motorja	40	80
7. Optični test prednje preme z nastavitvijo steka	35	70

Na koncu pa molitev

Znani ameriški podjetnik in pobudnik bučne reklame Phineas Taylor Barnum je bil v mladosti prodajalec v špecerijski trgovini. Nekega dne ga je lastnik poklical k sebi in vprašal:

»Si razredčil rum z vodo?«

»Sem, šef.«

»Si nasul cikorijo v kavo, pesek v sladkor in pepel v poper?«

»Vse je v redu.«

»Lepo! Potem lahko grem v cerkev malo pomoliti.«

Na poseki

Foto: F. Kamnik

DELOVNE NEZGODE V JANUARJU 1972

Branko Golšak, valjarna — pri adjustiranju kvadratnih gredic se mu je ena skotalila na prste desne roke.

Vinko Košutnik, vzmetarna — pri odlaganju listnatih vzmeti z montažne mize ga je stisnilo za mezinco desne roke.

Franc Trup, čistilnica — pri brušenju tekalnega kolesa se je to zaradi nepravilnega položaja prevrnilo in mu pri tem poškodovalo nart desne noge.

Ivan Črešnik, mehanska obdelovalnica — pri čiščenju ostružkov s stružnice si je porezal sredinec desne roke.

Viktor Gros, mehanska obdelovalnica — pri izpenjanju obdelanega kosa iz vpenjalne glave na stružnici mu je ta padel na levo roko.

Stanko Haber, gasilci — pri razkladanju premoga, ga je udarila stranica avtomobila po levi roki.

Franc Krautberger, mehanska obdelovalnica — pri sestopanju s kamiona, na katerem je prevzemal material, si je zvilnil desno nogo.

Stanko Abraham, čistilnica — pri brušenju jeklenih ulitkov mu je padel tujek v oko.

Anton Kac, čistilnica — pri nameščanju ulitka na delovno mizo mu je ta zdrsnil iz rok in mu padel na nart noge.

Jože Grubelnik, topilnica I — pri metanju odpadnega materiala v žlindrino posodo je brizgnilo iz posode tekoče jeklo in ga opeklo po nogi.

Alojz Konečnik, mehanska obdelovalnica — pri rezanju pločevine na strojnih škarijah si je porezal dlan leve roke.

Karel Kaker, mehanska obdelovalnica — ko je ročno spuščal žagni list z ravnalne plošče, mu je ta zdrsnil iz rok in mu poškodoval palec na nogi.

Albin Drug, termoeenergetski — pri prenašanju železne cevi je udaril ob železno konstrukcijo in si pri tem poškodoval sredinec leve roke.

Alojz Kreuh, strojni remont — pri zategovanju zavornih čeljusti na žerjavu se je usedel na maček žerjava. Upravljalec žerjava je zapeljal žerjav v pristaniški položaj,

pri tem pa ga je lažje stisnilo za prsni koš ob strešni nosilec.

Andrej Djura, strojni remont — pri montaži cilindra v ohišje manipulatorja si je poškodoval sredinec desne roke.

Ivan Rutar, jeklovlek — stopil je na masten vez materiala, pri čemer mu je spodrsnilo in je padel. Pri padcu si je poškodoval glavo.

Mihael Paradiž, valjarna — pri adjustiranju valjanih palic mu je stisnilo levo roko.

Branko Modrej, livarna — pri ročnem prenašanju livarskega okvira si je poškodoval koleno ob valjčnici.

Avzug Poberžnik, čistilnica — zaradi nestabilno naloženih ulitkov se je eden porušil in mu padel na desno roko.

Anton Emeršič, strojni remont — pri mazanju kotalnih ležajev na transporterju peska je hotel preizkusiti vrtljivost gnane jermenice, misleč da je pogonski motor izključen. Prijel je za raztegnjeni jermen, ta pa mu je potegnil prstanec desne roke

med jermen in jermenico ter mu ga stisnil.

Tomislav Podgoršek, strojni remont — pri brušenju ploščate ročice na stabilnem brusilnem stroju mu je ročico potegnilo med brusilno ploščo in naslon, pri čemer si je obrusil prstanec desne roke.

Anton Zagernik, kovačnica — pri ročnem odmikanju zaboja na kamionu si je nategnil ramenske vezi.

Jakob Kobovc, jeklovlek — pri čiščenju stroja se je pripognil, pri čemer je udaril z glavo ob ročico za pomik brusilne plošče.

Rudolf Pšeničnik, valjarna — pri rezanju valjanih palic na strojnih škarijah mu je zadnji del palice dvignilo in ga je udarilo po obrazu.

JANUARJA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Lesjak Anton — PK, Novinšek Vladim — KV, Gros Anton II. — NK, Vodovnik Danilo — SS, Kovač Janez — VSS, Vrabčič Jože — KV, Mlinar Borut — SS, Panič Miroslava — NS, Bajec Janko — PK.

JANUARJA SO ODŠLI IZ PODJETJA

Paul Valentin — PK, Štehar Adol — KV, Rebolj Franc — PK, Rožanc Emil — NK, Perič Vlatko — NK, Šipek Ivan — KV, Novinšek Edvard — KV, Kogelnik Peter I. — KV, Obretan Metod — PK, Bukovec Alojzija — SS, Pristovnik Karel II. — KV, Mernik Ivan — KV, Pšeničnik Marjan — KV, Sterkuš Marjan — KV, Jehart Avgust — NK, Krajnc Friderik — PK, Naglič Edvard — PK, Kep Miran — PK, Nemčič Andrej — PK, Mori Anica — SS.

IZRAEL — DEŽELA MED MORJEM IN PESKOM

Po skoraj letu dni bo zopet prišel na Ravne znani popotnik in predavatelj z barvnimi diapozitivi Stane Tavčar. Tokrat nam bo v zanimivem predavanju z barvnimi diapozitivi

Vejice

Foto: Broman

prikazal deželo Izrael, kot jo je videl lansko leto, saj jo je prevozil po dolgem in počez. V lepih slikah bo prikazal vso pestrost dežele z vsemi njenimi posebnostmi. Poleg sodobnih mest, kot so Tel Aviv in Bat Yam, bo prikazal tudi stara zgodovinska mesta Jaffo, Akko, Nazaret in Jeriho. Prav posebno ga je na tem potovanju zanimal Jeruzalem, mesto, ki je sveto trem religijam. Ustavil se je tudi ob izviru reke Jordan in ob obali Mrtvega morja. V Negovski puščavi je gledal rast puščavskih mest in spreminjanje puščave v rodovitna tla, teden dni pa je preživel v izraelskem Kibucu, kjer se je seznanil s tem svojstvenim načinom življenja. Potem ko si je ogledal prostrana področja Sinajske puščave, je zašel v čudoviti svet težko dostopnih Sinajskih gora.

Predavanje bo na Ravnah, v sredo 1. marca ob 18. uri, na Prevaljah pa istega dne ob 20. uri.

V. K.

Da bo pust vesel...

Seveda

V navzočnosti italijanskega igralca Luigi Almiranteja je neka gospa na vso moč hvalila sobarico, ki jo je nameravala sprejeti v službo. »Verjemite,« je govorila, »pravi zaklad je. Vse sem pozvedela. Zvečer ne hodi ven, nikdar ne gre v kino, ne lepiti se in izredno poštena je. Prihranke nalaga v hranilnici. Z nikomer ne govori.«

»Ali bi mi lahko dali njen naslov?« jo je prekinil Almirante.

»Se na misel mi ne pride. Saj bi mi jo speljali!«

»Seveda... Rad bi jo zasnubil!«

Zakoni

Ko je grški modrijan Anakarsis (VI. st. pr. n. š.) izvedel, da njegov učitelj in prijatelj pripravlja objavo atenskih zakonov, je dejal:

»Ne vé, da so zakoni kot pajčevina: mušice se zapletejo vanjo in poginejo, velike muhe pa jo raztrgajo.«

Gledalci

Ko je slavn francoski dramatik Jean Anouilh nekoč prišel na eno prvih premier v sezoni, so pred gledališčem v dolgi vrsti stali razkošni avtomobili, ob katerih so čakali šoferji. Tedaj je Anouilh zaslišal nekega šoferja v sijajni uniformi, kako je rekel nič slabše oblečenemu tovarišu:

»Jutri tu ne bo več toliko elegance. Jutri bodo prišli gledalci.«

Vladarji

Dionizij, tiran v Sirakuzah, je vprašal Aristipa:

»Kako to, da filozofi obiskujejo vladarje, vladarji pa ne filozofov?«

»Zato, ker tudi zdravniki obiskujejo bolnike, ne bolniki zdravnikov!« je odgovoril Aristip.

Pokopljite dva

Na cesti, kjer je stanoval Honoré de Balzac, je umrl možak, ki je že petdeset let prebival v istem stanovanju. Sosedje so se odločili, da bodo pokojnemu najstarejšemu stanovalcu kupili lep venec.

Veliki pisatelj je prispeval pet frankov. »Hvala, gospod,« so mu dejali organizatorji, »vsi sosedje so bili tako darežljivi,

NAŠI UPOKOJENCI

Valentin Paul, roj. 8. novembra 1922, v železarni od 16. januarja 1939 dalje s presledki, nazadnje v mehanični delavnici kot transportni delavec. Inval. upokojen 1. januarja 1972.

Avgust Jehart, roj. 18. avgusta 1915, v železarni od 16. marca 1953 dalje v špediciji kot nakladalec. Inval. upokojen 22. januarja 1972.

Franc Rebolj, roj. 9. oktobra 1909, v železarni od 30. novembra 1945 dalje v skladiščni službi kot skladiščnik. Starost. upok. 1. januarja 1972.

Edvard Novinšek, roj. 29. septembra 1914, v železarni od 5. maja 1941 dalje, nazadnje pri gasilcih kot vodja izmene — gospodar. Star. upokojen 4. januarja 1972.

Karel Pristovnik, roj. 2. septembra 1925, v železarni od 1. junija 1942 dalje v presledkih, nazadnje v livarni kot ročni oblikovalec. Inval. upok. 12. januarja 1972.

Peter Kogelnik, roj. 5. decembra 1921, v železarni od 11. junija 1947 dalje, nazadnje v čistilnici kot žarilec. Inval. upok. 4. januarja 1972.

da bomo spomin tega poštenjaka lahko počastili, kot se spodobi.«

»Kaj pa je bil po poklicu?« je vprašal Balzac.

»Sodni izvrševalec.«

»Sodni izvrševalec?!« je planil Balzac, saj so ga ti ljudje zasledovali vse življenje. »Nate, vzemite še pet frankov in bodite tako prijazni ter pokopljite dva!«

Kar vstopite

Ko je Marcel Achard potrkal v Casino de Paris na vrata slavne plesalke Josephine Baker, je ta vzkliknila:

»Ne vstopajte, sem na pol gola!«

Takoj nato je dodala:

»Sicer pa... kar vstopite, ampak glejte samo na eno oko!«

Najlepše

Francoski pisatelj Henri Barbusse je nekoč obedoval s kiparjem, ki je med pogovorom navdušeno vzkliknil:

»Kaj je lepšega od grške amfore in skladnejšega od etruščanske vaze?«

»Liter!« je odgovoril Barbusse.

Recept

Baron ni imel velikih uspehov samo na odru, marveč tudi pri lepem spolu. Za hitrejšo menjavo si je mož izmislil pose-

Adolf Štehar, roj. 17. januarja 1915, v železarni od 16. marca 1941 dalje v presledkih, nazadnje v gradbenem remontu kot izmenski delovodja mizarjev. Star. upokojen 1. januarja 1972.

ben sistem, ki se je menda zmeraj obnesel. Ko je hotel pretrgati razmerje s katero od prijateljic, je Baron šel k njej in rekel z usodnim glasom: »Madame, vse vem!«

In vsakokrat je dama prebledela. Tedaj jo je prezirljivo pogledal, se obrnil na peti in odšel, kakor da niti slišati neče zgodbe o njenem grehu.

Samo polovica

Neka gospa se je pritoževala, kako jo dvorjani obrekujejo, češ da je imela šest otrok z različnimi moškimi. Bassompierre jo je skušal potolažiti in je dejal:

»Ne menite se za to, gospa. Saj veste, da je verjeti vedno le polovico tistega, kar se govori na dvoru.«